

DELO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE

Konec konference ministrov za transport

PARIZ, 21. oktobra (Tanjug). V Parizu je bilo danes končano deseto izredno zasedanje konference ministrov za transport evropskih dežel. Jugoslavija sta zastopala član Zveznega izvršnega sveta in sekretar za promet in zveze Peko Dapčević ter svetnik v sekretariatu za promet in zveze Mirko Iljadica.

Udovichi pri dr. Leoniju

CARACAS, 21. oktobra (Tanjug). Predsednik nacionalnega kongresa Venezuele dr. Raul Leonij je včeraj sprejel jugoslovanskega odpravnika poslov v Caracasu Lazara Uđovičega.

Prijateljski obisk

Podpredsednik afganistanske vlade se je včeraj sestal s podpredsednikom zveznega izvršnega sveta Edvardom Kardeljem

BEograd, 21. okt. (Tanjug). Podpredsednik afganistanske vlade in zunanji minister Ali Sardar Mohamed Naim Kan je danes dopoldne obiskal podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvarda Kardelja. Imela sta daljši prijateljski razgovor o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi. Na razgovoru sta bila tudi državni podsekretar za zunanje zadeve Veljko Mićunović, ki nadomešča državnega sekretarja, in afganistanski poslanik v Jugoslaviji Asadolah Seraj.

Podpredsednik afganistanske vlade je bil danes gost na za-

sebnem kosilu pri podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Rodoljubu Colakoviču. Na kosilu so bili član Zveznega izvršnega sveta Krste Crvenkovski, predsednik zunanjepolitičnega odbora Zvezne ljudske skupščine dr. Aleš Bebler, sekretar za splošne gospodarske zadeve Zveznega izvršnega sveta Kiro Zligorov, podpredsednik izvršnega sveta Srbije Mihajlo Svačić, zvezna ljudska poslanica Vlada Zvečević in Obren Stišević, vršilec dolžnosti šefa protokola državnega sekretariata za zunanje zadeve Miodrag Marković in drugi.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colakovič je popoldne sprejel Naima Kana in se z njim prijateljsko razgovarjal. Afganistanski gost je danes dopoldne položil venec na grob neznane junaka na Avali. Prisotni so bili načelnik oddelka za državno sekretariatu za zunanje zadeve Lazar Latincević, podpolkovnik JLA Vahid Karić in predstavnik protokola državnega sekretariata za zunanje zadeve, Afganistanskega podpredsednika vlade je na sprejemih in dopoldanski slovesnosti spremljal tudi afganistanski poslanik v Jugoslaviji Seraj.

Podpredsednik vlade in zunanji minister Afganistana Ali Sardar Mohamed Naim Kan je bil rojen leta 1912. Zelo je bil star 19 let, je postal načelnik političnega oddelka v afganistanskem zunanjem ministrstvu. Nekoliko pozneje je bil imenovan za afganistanskega poslanika v Rimu.

Ko se je leta 1935 vrnil iz Italije, je prevzel dolžnost pomočnika zunanjega ministra. Leto dni pozneje je postal član vlade kot prosvetni minister. Po drugi svetovni vojni leta 1946 je bil Sardar Naim Kan afganistanski poslanik v Londonu, leta 1948 pa je bil imenovan za veleposlanika v Washingtonu. Od leta 1953 je podpredsednik vlade in zunanji minister Afganistana.

Od torka je v Beogradu na obisku podpredsednik afganistanske vlade in zunanji minister Ali Sardar Mohamed Naim Kan. Ob njegovem prihodu ga je na zemunskem letališču sprejel podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colakovič

KONGRES MEDNARODNIH SEJMOV V ZAGREBU

Pomoč mednarodnemu sodelovanju

Dr. Marijan Brecej o vlogi velesejmov v razvoju gospodarsko nerazvitih dežel

ZAGREB, 21. okt. Danes popoldne se je tu začel XXIX kongres mednarodnih velesejmov, ki bo trajal 3 dni. Na kongres je prišlo več kot 190 delegatov 50 mednarodnih velesejmov iz 21 držav Evrope, Azije, Afrike ter Južne in Severne Amerike. Otvoritev kongresa so se udeležili tudi član Zveznega izvršnega sveta dr. Marijan Brecej, predsednik Izvršnega sveta Sabora Hrvatske Jakov Blažević, sekretar Zvezne trgovinske zbornice Ivan Barbarić in drugi.

Pomočnik sekretarja komiteja za zunanjo trgovino Vladimir Velebit je v uvodu dejal, da so mednarodni velesejmi odlično

sredstvo za vzpostavljanje trgovinskih zvez in so pomembni tudi sprito vzgojnega vpliva na številne obiskovalce-potrošnike.

V imenu Zveznega izvršnega sveta je pozdravil kongres dr. Marijan Brecej. Med drugim je dejal, da naša država dobro pozna pomen Zveze mednarodnih velesejmov za mednarodno gospodarsko sodelovanje. Zveza uspešno razvija kooperacijo med mednarodnimi vzorčnimi velesejmi, brani njihove interese, ter tako koristi njihovu delovanju, mednarodni gospodarski in tehnični menjavi. Mednarodni velesejmi pospešujejo

industrijski napredek vsake posamezne dežele. Gospodarsko nerazvite dežele vidijo v delu zveze nadaljnje možnosti za svoj gospodarski napredek, kar potrjuje tudi njihovo sodelovanje v zvezi. Dejstvo, da postaja svet vse bolj enotna gospodarska celota in da je treba nerazvitim deželam pomagati, da čimprej odpravijo podedovano gospodarsko zaostalost, terja razširitev vsestranskega mednarodnega sodelovanja brez vsake diskriminacije. Naša država je za čimveč mednarodno sodelovanje med državami in narodi ne glede na njihovo družbeno-gospodarsko ureditev. Zmeraj se je borila za blagostanje doma in za dvig življenjske ravni v svetu, ki naj vsem ljudem zagotovi boljše in svobodnejše življenje. Vsem je znano naše prizadevanje za aktivno in miroljubno koeksistenco, ki jo zdaj sprejemajo tudi veliki na-

rodi, od katerih je v precejšnji meri odvisna usoda človeštva. Menimo, je zaključil tovariš Brecej, da je delo Zveze mednarodnih velesejmov v skladu z našimi naporji na področju mednarodnega gospodarstva in politike.

Kongres bo jutri nadaljeval delo v komisijah.

Predsednik Zveze Lucien Chacin je danes ob začetku kongresa seznanil novinarje z rjono vlogo in pomenom kongresa. Poudaril je, da so se odločili za kongres v Zagrebu zaradi 50-letnice zagrebskega velesejma.

Zveza, ki je bila ustanovljena pred 35 leti, ima 50 članov, splošnih in specialnih velesejmov. Nanje prihaja vsako leto nad 40 milijonov ljudi, med njimi približno 8 milijonov poslovnih, ki se na njih seznanijo z gospodarskim razvojem in možnostmi mednarodnega sodelovanja. Ena izmed nalog Zveze je, da to mednarodno gospodarsko sodelovanje podpira. Na letošnjem kongresu bodo sprejeli v Zvezo več novih mednarodnih sejmov, med njimi tudi velesejme v Leskovcu.

Kongres bo proučil razna organizacijska in druga vprašanja, ki zadevajo nadaljnji razvoj velesejmov in posameznih državah. Velesejmi so zelo dragi in bi bilo prav, ko bi trajali le po deset dni. Posebno dragi so sejni tehnike.

Ob koncu je g. Chacin opozoril na pomen zagrebskega velesejma, ki zelo skrbi za razvoj in napredek mednarodnega gospodarskega sodelovanja.

E. K.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

- Str. 2 - Nadaljevanje presega-nje plana - industriji
- Najemnine po vrednosti stanovanj
- Str. 3 - Skiadi za preven-tivno varstvo in preprečevanje obolenj
- Preskrba Maribora s krompirjem
- Str. 4 - Po razcepu v japon-ski socialistični stranki
- Str. 5 - Dve gledališki pre-mieri: v Ljubljani in Celju
- Str. 6 - Lovski kotichek
- Str. 7 - Najdihi:ga
- Str. 9 - Jugoslavija : Izrae-2:2 (1:0)
- Str. 12 - Zanimi vesti

VREME

Stanje 21. oktobra: Področje visokega zračnega pritiska se razprostira od Azorov preko zahodne in srednje Evrope do Črnege morja. Britansko otčje so zajele frontalne motnje, ki pa se začnejo pomikajo proti severovzhodu. Napoved za četrtek: Pretežno jasno vreme, zjutraj v nekaterih kotlinah megla. Bez dan spremenljivo oblačno vreme. Temperature ponoči med 0 in 4, v Primorju 12, najvišje dneve 20 stopinj Celzija.

Objektivnejša merila

Dolgotržno pripravljanje zakonskega predloga o družbenem knjigovodstvu in živahnih razpravah v Zvezni ljudski skupščini o njem so pokazale, da smo obravnavali izredno pomembnega zakona, ki nedvomno pomeni enega izmed poglavitnih elementov vsebine in nadaljnega napredka naše socialistične družbe. To je značilnost in splošni družbeni pomen zakona, ki so ga prejšnji teden sprejeli na zasedanju Zvezne skupščine.

Zakon o družbenem knjigovodstvu je izpopolnil precej občutno vrzel v našem družbenem sistemu. Seveda ga kljub temu, da smo občutili nujno takšnega zakona, nismo mogli sprejeti prej, in sicer zaradi se ne dovolj razvitih proizvodnih sil in zaradi pomanjkljivosti razvitega družbenega samoupravljanja. Toda z ne-navadno hitrim razvojem in proizvodnih sil i sistema družbenega samoupravljanja v zadnjem obdobju je postala zahteva po takem zakonu čedalje večja.

Glede zakona so bile kajpak tudi določeni pomisleki, ki so odsevali v bistvu tiste pojave v dosedanjem družbenem gospodarstvu, ki jih pojmujejo precej kot škodljive kakor pa koristne za našo socialistično stvarnost. To velja zlasti za pojmovanje večine naših odborov, ki so lahko doslej mnogo bolj prožno gospodarili z družbenimi sredstvi v okviru komun ali okrajav, pa čeprav v škodo celotne socialistične družbe, ker so ji časno odrednili njej pripadajoča sredstva. S politiko zadrževanja sredstev, ki bi jih morali ljudski odbori dati družbi, so sicer zboljšali gospodarski položaj svojega krajevnega območja, za kar pa niso bili ne ekonomsko in tudi ne moralno upravičeni, saj so s tem zveznim organom preprečevali, da bi pravočasno izpolnjevali splošne naloge v jugoslovanskem gospodarstvu. Seveda, če bi imeli takšno evidenco, kot jo zdaj uvaža zakon o družbenem knjigovodstvu, potem bi bila delitev dohodka hitrejša in pravočasnejša ter bi hkrati federaciji zagotavljala reden dotok sredstev.

Z novim zakonom prehajamo iz dosedanjega sistema razdrobljene in pomanjkljive dnevne finančne kontrole in inšpekcije v sistem dnevne evidencie, ki bo utemeljena na enotnih stalnih pokazateljih in ki bo v določenem pomenu delovala avtomatično. Takšna družbena evidenca bo nedvomno občutneje zožila administrativno-birokratske metode, kar bo sčasoma privedlo do spoznanja, da je finančna inšpekcija kot administrativna funkcija manj potrebna.

Nova služba družbene evidencie pa bo razumljivo terjala predvsem dobre vodilne kadre in sodobno tehnično opremo, in sicer od najnižjih do najvišjih organov. S tem bomo zagotovili res hitro in učinkovito poslovanje te službe.

Naj omenimo nekatere konkretne pomisleke proti temu zakonu. V živahnih razpravah so na primer marsikje menili, da bo zakon omejil precej pravic ljudskih odborov, razen tega pa tudi, da bo novi sistem družbene evidencie in kontrole lahko okrepil birokratizem in administrativno vmešavanje v gospodarske odnose in poslovanje podjetij. Seveda takna nevarnost je in bo še precej časa, toda bila je v še večjem obsegu tudi v dosedanjem starem sistemu fi-

nančne inšpekcije in kontrole. Nasprotno, zaradi objektivnejšega, ažurnejšega in tehnično popolnejšega mehanizma nove družbene evidencie, bo posledaj boji proti birokratizmu uspešnejši. Zakon pa ima dovolj preventivnih določil proti močnim težnjam samovoljnega ravnanja organov družbene evidencie. Poglavitna naloga organov družbenega knjigovodstva je evidenca in kontrola, neposredna intervencija le-teh pa je dovoljena samo v primerih nezakonitih dejanj.

In še nekaj. Doslej prav zaradi pomanjkljive družbene kontrole nismo uveli bolj objektivnega proračunskega sistema, nismo mogli se bolj razvijati sistema družbene delitve nasploh, še posebej pa delitve po delu v podjetjih in podobno. Vse to pa bomo v prihodnje lahko dalje razvijali prav na podlagi enotnih pokazateljev in meril, ki jih uvaža družbena evidenca.

Na področju razvijanja družbenega in delavskega samoupravljanja pa bomo z novo evidenco zagotovili maksimalno samostojnost vseh samoupravnih organov, vendar vedno le v okviru pravic in materialnih sredstev, ki jim jih priznava družbeni plan ali zakoni. Prav na podlagi zakona o družbenem knjigovodstvu ne bo več moč dopuščati neenakosti, niti iz političnih in ne iz gospodarskih vzrokov, kar smo doslej večkrat počeli. Ko je v razpravi na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine o tej zadevi govoril tovariš Kardelj, je med drugim poudaril: »Mi smo za polno samoupravljanje, toda samo pod pogojem, da nihče ne dobi nobenih sredstev, do katerih po določenih enotnih kriterijih ni upravičen. Če ta sredstva nekemu pripadajo ali ne, ni moč odločati z nekimi administrativnimi instrumenti. To funkcijo mora opravljati neodvisni družbeni organi na podlagi objektivnih kriterijev.«

Družbeno knjigovodstvo, ki bo v okviru Narodne banke sicer samostojno, bo terjalo tudi čimprejšnjo določitev vloge in položaja te gospodarske ustanove. Narodna banka se bo morala bržčas razvijati v družbeno ustanovo posebne vrste, katera bi v svoji funkciji emisijske banke opravljala hkrati tudi vlogo globalne družbene delitve na podlagi enotnega družbenega plana in predpisov, ki izhajajo iz tega plana, ter bo nosilec plačilnega prometa. Skratka bi rekli, da se lahko samo v sestavi Narodne banke, ki naj postane enotni družbeni knjigovodja in blagajnik, uspešno razvija družbeno knjigovodstvo. Zaradi izrednega družbenega pomena, zlasti zavoljo avtonomnosti družbenega knjigovodstva, bo treba podobno kot z izvolitvijo sodnikov vrhovnega sodišča, voliti direktorja, glavnega inšpektorja in še nekatere vodilne uslužbence družbenega knjigovodstva v Zvezni ljudski skupščini. Hkrati bo treba zagotoviti redno poročanje o delu te službe tako v zvezni in republiških skupščinah kot v ljudskih odborih.

Čeprav nismo mogli obširneje obrazložiti zakona o družbenem knjigovodstvu, je iz zapisanega dovolj očitno njegov veliki pomen za nadaljnji razvoj našega socialističnega sistema. Prav zato ne bomo smeli zmanjšati našega prepričanja o njegovi koristnosti in vrednosti razne organizacijske in kadrovske tečave, ki bodo nedvomno nastale, ko bomo družbeno knjigovodstvo ustvarjali.

Razgibana razprava

na posvetovanju o elektronskih sestavnih delih

Ljubljana, 21. okt. V Festivalski dvorani se je danes nadaljevalo prvo jugoslovansko posvetovanje o sestavnih delih elektronskih naprav. Ob sliučku so udeleženci posvetovanja sprejeli obsejne sklepe. Ze včeraj so po končanem obravnavanju novega dela programa posilili predsedniku republike tovaršu Titu brzojavko, v kateri zagotavljajo, da se odo z vsemi silami zavzeli za to, da naša industrija čimprej osvoji proizvodnjo sestavnih delov elektronskih naprav, ki so osnova za široko uvedbo sodobnih tehnoloških procesov v industriji. Hkrati so v brzojavki izrazili pripravljenost, lotiti se tudi najtežjih nalog, ki jim jih bo postavila družba.

Danes so na dopoldanskem in popoldanskem zasedanju razpravljali na temelju podanih referatov o elektronskih, tranzistorjih in kristalnih diodah, o piezoelektričnih kristalih, ki jih uporabljajo pri zvočnikih, mikrofoni, pri raznih kontrolnih oscilatorjih — najzahtevnejših elektronskih merilnih napravah, ter za proizvodnjo ultrazvoka. Druga skupina referatov je obsegala magnetni material, transformatorje in elektroakustične dele, naposled pa so raz-

pravljali še o tiskanih vezah, o elektromehaničnih sestavnih delih, o elektronskih merilnih instrumentih ter o elektromehaničnih, hidravličnih in pnevmatičnih sestavnih delih za avtomatizacijo.

»Na tem zasedanju kakor tudi v prejšnjih stikih,« je dejal Mijalko Todorović, »smo ugotovili, da so na obeh straneh zanimanje, želja in možnost za nadaljnji razvoj sodelovanja v obojestransko korist. V zadnjih letih je to sodelova-

nje zelo očitno napredovalo, in sicer tako na področju blagovne kot tudi tehnične izmenjave.

Mi Jugoslavlani smo vedno sodili, da so velike možnosti za še širše gospodarsko sodelovanje. To izhaja iz dveh osnovnih dejstev: najprej iz našega načelnega stališča glede razvoja mednarodnega sodelovanja sploh. Tu gre za odpravo vseh pregrad izven ekonomske narave, ki otežujejo sodelovanje med narodi. Drugi osnovni čimtelj, na katerem prav tako temelji naše stališče, so materialne možnosti tako poljskega kot jugoslovanskega gospodarstva.

S tem v zvezi narašča vpraševanje na našem domačem trgu po investicijskih in potrošnih dobrinah. To s svojo strani vpliva na razvoj zunanje trgovine in na gospodarsko sodelovanje s tujino. Tu so viri naših možnosti in naših potreb, kar zadeva sodelovanje z drugimi deželami, med njimi tudi s Poljsko, ker se tudi poljsko

gospodarstvo prav tako zelo naglo razvija. Razen uspehov, ki smo jih dosegli in jih dosegamo na področju sodelovanja s Poljsko, so v zadnjih nekaj mesecih nastale tudi nekatere težave.

Te težave so očitne in razumljive. Ni se jim lahko izogniti v katerem koli sodelovanju sploh in torej tudi ne v tem primeru. Potemtakem je bila naloga odbora na zasedanju, da prouči dosedanje izkušnje, da bi ugotovili, kaj povzroča težave in kako bi jih odpravili v prihodnjem obdobju. Mislim, da smo v tej smeri mnogo dosegli, da bomo našli primerne metode in oblike, da bi lahko razširili naše sodelovanje.

Jugoslavija in Poljska zdaj uveljavljata petletne gospodarske načrte. S tem v zvezi lahko naši deželi, ki načrtno upravljata gospodarski razvoj, določita sodelovanje za daljše obdobje, za več let.

Dosegli smo soglasje o medsebojnih, nujno potrebnih stikih pristojnih strokovnjakov, ki bodo pripravili program tega sodelovanja do l. 1965.

Mijalko Todorović je na koncu poudaril, da ima jugoslovanska delegacija lepe vtise z večdnevnega obiska na Poljskem, kjer je bila v številnih tovarnah in podjetjih.

V torko je odpotovala naša delegacija v Tokio na zasedanje GATT (Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini). Vodi jo predsednik komiteja za zunanjo trgovino Ljubo Babić. Na sliki: Ljubo Babić na zemunskem letališču pred odhodom na Daljni vzhod

Wahovski turnir

kandidatov za svetovno prvenstvo

REZULTATI XXIV. KOLA

Talij : Keres (1:2)
Smislov : Petrosjan (2:1)
Fischer : Benkö (2:1)
Olafsson : Gligorić (1:2)

remi
1:0

V Moderni galeriji v Ljubljani se je sinoči začela obsežna razstava sovjetske likovne umetnosti, na kateri je prikazanih 150 del 19 avtorjev in ki jo je posredovala zvezna Komisija za kulturne stike s tujino v zamenjavo za razstavo jugoslovanske dekorativne umetnosti. Na otvoritvi so bili tudi predstavniki sveta za kulturo in prosveto LRS Boris Kocjančič, predsednik sveta za kulturo OLO Ljubljane dr. Heli Modic in drugi predstavniki javnega življenja in kulturnih ustanov. Po uvodnih besedah ravnatelja galerije Zorana Kržišnika je spregovoril svetnik sovjetskega veleposlanstva v Beogradu Peter Tatarenko, nakar je književnik Mile Klopčič v imenu zadržanega sekretarja sveta za kulturo in prosveto LRS razstavo odprl z željo, da bi v smislu naše že vpeljane poti spoznavanja s stvaritvami drugih narodov odprla pogled v svet sovjetske oz. ruske umetnosti.

Najemnine po vrednosti stanovanja

Spodbuda hišnim svetom, da bodo bolje varovali zgradbe

Beograd, 21. okt. Nove najemnine, ki bodo po osnutku novih predpisov o finansiranju stanovanjske izgradnje veljale od 1. januarja prihodnjega leta, naj bi omogočile normalno obnavljanje in vzdrževanje hiš in bile eden izmed glavnih činiteljev v povečanju zanimanja uporabnikov za cenejšo graditev in boljše čuvanje stanovanj. Zato se bodo nove najemnine tudi določale v marsičem drugače kakor sedanje.

Najemnina bo po predlogu sestavljena iz dveh delov: dela za amortizacijo in dela stroškov za upravljanje, vzdrževanje in popravila. Podlaga za določitev najemnine je vrednost hiše oziroma stanovanja. Sedanja vrednost vseh hiš bo določena po posebnem sistemu točkovanja vseh elementov stanovanja, gradiva, iz katerega je zgrajeno, uporabnosti, položaja stanovanja, udobnosti, kakovosti vrat, oken, podov in raznih drugih elementov. Tako določena vrednost stanovanja, zmanjšana do 25% (o višini odstotka zmanjšanja bo sklepal občinski ljudski odbor) bo podlaga za amortizacijo. Z amortizacijo naj se namreč v določenih zneskih vsak mesec preko najemnine odplačuje vrednost stanovanja. Za čas trajanja hiše se vzame 100 let.

Amortizacijska dola

Sekretariat ZIS za socialno politiko in komunala vprašanja lahko po osnutku predpisa, da je amortizacija za hiše oziroma stanovanja, ki ne ustrezajo temeljnemu standardu, nižja, oziroma da sploh odpade. Predvideno je, da bo znal tako določen znesek za amortizacijo samo polovico najemnine, vtem ko naj bi bil enak delež najemnine na stroške za upravljanje in popravila hiš. Za stanovanja, za katera amortizacija ne velja, bodo stroški upravljanja in vzdrževanja določeni po krajevnih razmerah.

Za nove hiše bo višina amortizacije določena po dejanskih gradbenih stroških. Sekretariat ZIS za socialno politiko in komunala vprašanja bo pooblaščen, da bo sporazumno s sekretariatom ZIS za industrijo predpisal, kaj je vzeti za stroške za graditev stanovanjske hiše, ter način razdelitve teh stroškov na posamezna stanovanja.

Občinski ljudski odbori lahko za določitev višine najemnine odredijo, da je čas amortizacije hiše oziroma stanovanja daljši ali krajši od rok, ki ga predpisuje zakon. Občinski ljudski odbori lahko tudi predpišejo, da je del najemnine, namenjen za stroške upravljanja ali popravila, večji ali manjši od dela za amortizacijo, če to ustreza krajevnim razmeram.

Preden izda odlok o znižanju zneska, potrebnega za

upravljanje in popravila, pa mora ljudski odbor vprašati za mnenje stanovanjske skupnosti in krajevne odbore s področja občin.

Razlike po conah

S posebno določbo bo omogočeno določiti tako imenovano dodatna merila za določitev najemnine. Občinski ljudski odbor lahko namreč določi, da se za stanovanja v posameznih delih mesta, v središču ali zlasti v ugodnih delih, kakor tudi za posebno opremljena stanovanja, plačuje posebej zvišana najemnina. Razlike v višini najemnine po conah se določijo po oddaljenosti stanovanja od središča mesta ali drugega centra, po prometnih in higienskih pogojih posameznega področja, kakor tudi po njihovi preskrbljenosti s komunalnimi objekti.

Pri točkovanju bodo vsi elementi vrednosti stanovanja izraženi v denarnem znesku na kvadratni meter stanovanjske površine. Na podlagi tega bo določena najemnina za vse stanovanje. Stanovanjska površina obsega sobo, predsobo, hodnike v stanovanju, kuhinjo, kopalnico, shrambo in druge zaprte prostore. V najemnino se ne vračuna površina kleti, podstrešja, lope, pralnice, odprtih balkonov in teras, odprtih stopnišč, hišnih hodnikov in podobno.

Občinski ljudski odbor lahko predpiše, da stanovalci, ki uporabljajo posamezne prostore v svojem stanovanju za poslovne opravke, plačujejo za vse stanovanje večjo najemnino.

Višino najemnine za vsako posamezno stanovanje določi z odlokom stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora, ki hkrati določi tudi del za amortizacijo, del za upravljanje in del za popravila hiše. Proti temu odloku je dopustna pritožba na stanovanjski organ OLO.

Z novimi predpisi je predvideno tudi posebno vzpodbujanje hišnih svetov, da bolj skrbijo za hišo. Hišni svet, ki doseže trajne in sistematizirane prihranke pri stroških upravljanja hiše, lahko del najemnine, ki pripada skladu za upravljanje, do višine prihrankov vloži v poseben sklad hiše in z njim prosto razpolaga. S temi sredstvi bo lahko hišni svet, denimo, zboljšal opremljenost stanovanj in hiše z raznimi napravami.

Vsa hiša v družbenem upravljanju mora imeti sklad za upravljanje in sklad za popravila. Prvi služi za stroške upravljanja in tekočega vzdrževanja hiše, drugi pa za sredstva in večja popravila. Odlok o tem, kolikšen del najemnine gre v ta sklad, izda občinski ljudski odbor. Predvideno je tudi, da preseže

Prosvetno izobraževalno pesvetovanje v Kranju

KRANJ, 21. oktobra. Danes je bilo v prostorih zbora proizvajalcev posvetovanje okrajnega sindikalnega sveta, okrajnega komiteja Ljudske mladine Slovenije in okrajnega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev o izobraževanju in kulturno-prosvetnem delu. Uvodno je poročal o tem predsednik sveta Svobod in prosvetnih društev Slavko Bohanc, ki je izčrpano analiziral zlasti delo sindikalnih organizacij na podlagi ankete, ki jo je priredil okrajni sindikalni svet.

V prvih letošnjih mesecih smo dosegli predvideni obseg povečane proizvodnje reprodukcij potrebnih, izbira

potrebnih stroškov, kolikor iz sklada za upravljanje ni moglo kriti stroškov upravljanja in tekočega vzdrževanja, krijejo nosilci stanovanjske pravice v tisti hiši skupno z višino najemnine. S. I.

Občinski ljudski odbor lahko predpiše, da stanovalci, ki uporabljajo posamezne prostore v svojem stanovanju za poslovne opravke, plačujejo za vse stanovanje večjo najemnino.

Višino najemnine za vsako posamezno stanovanje določi z odlokom stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora, ki hkrati določi tudi del za amortizacijo, del za upravljanje in del za popravila hiše. Proti temu odloku je dopustna pritožba na stanovanjski organ OLO.

Z novimi predpisi je predvideno tudi posebno vzpodbujanje hišnih svetov, da bolj skrbijo za hišo. Hišni svet, ki doseže trajne in sistematizirane prihranke pri stroških upravljanja hiše, lahko del najemnine, ki pripada skladu za upravljanje, do višine prihrankov vloži v poseben sklad hiše in z njim prosto razpolaga. S temi sredstvi bo lahko hišni svet, denimo, zboljšal opremljenost stanovanj in hiše z raznimi napravami.

Vsa hiša v družbenem upravljanju mora imeti sklad za upravljanje in sklad za popravila. Prvi služi za stroške upravljanja in tekočega vzdrževanja hiše, drugi pa za sredstva in večja popravila. Odlok o tem, kolikšen del najemnine gre v ta sklad, izda občinski ljudski odbor. Predvideno je tudi, da preseže

V soboto, 24. oktobra ob 15. uri bo na glavnem trgu v Mariboru veliko zborovanje mariborskega okraja v počastitev 40. obletnice ZKJ in SKOJ. Govoril bo sekretar CK ZKJ tovariš Edvard Kardelj.

Vedno večja preskrba industrije

z domačimi in uvoženimi surovinami ter reprodukcijami potrebnimi

Beograd, 21. okt. (Tanjug). — Industrijska proizvodnja bo po mnenju strokovnjakov Zvezne industrijske zbornice letos narasla v primerjavi z lanskim letom za 13 odstotkov oziroma za 2 odstotka več kot predvideva plan. Da bi dosegli predvideni obseg proizvodnje, so na pristojnem mestu računali z domačo proizvodnjo reprodukcij potrebnih, ki naj bi bila za 9 odstotkov večja od lanske. Uvoz surovin in drugih reprodukcij potrebnih naj bi se povečal za 7 odstotkov.

V prvih letošnjih mesecih smo dosegli predvideni obseg povečane proizvodnje reprodukcij potrebnih, izbira

pa ni mogla kriti potreb posameznih industrijskih panog. Razen tega so bile zaloge surovin in reprodukcij potrebnih, ki jih imamo iz lanskega leta in ki naj bi bile podlaga za povečanje proizvodnje v začetku leta, manjše kakor v prvih mesecih 1958. Tudi uvoz teh potrebščin se je gibal do junija pod lansko ravnilo.

V drugem polletju pa se je začela preskrba industrije s surovinami in drugimi reprodukcijami potrebnimi naglo boljati. Zadnje mesece je domača proizvodnja v primerjavi z lansko narasla za 14 odstotkov, uvoz pa za 3 odstotke. Vendar pa tudi to povečanje ni povsem krito potreb proizvodnje, ki je narasla hitreje, kakor smo pričakovali. Pomanjkanje surovin in reprodukcij potrebnih še zmerom čutimo v industriji, motorjev in v elektroindustriji. Čutiti je bilo zlasti potrebo po večjih količinah posameznih vrst valjanih izdelkov. Zdjaj se je uvoz teh izdelkov zmanjšal, izvoz pa povečal, tako da so narasla potreba industrije krite z domačo proizvodnjo pa tudi z večjo uporabo zalog.

Strokovnjaki poudarjajo, da se bo preskrba industrije do konca leta še zboljšala, kar pomeni, da bodo potrebe gospo-

Industrija še presega plan

Septembra je bila industrijska proizvodnja v Sloveniji za 11,4% večja ko lani

LJUBLJANA, 21. okt. V letošnjih prvih devetih mesecih so industrijska podjetja povečala svojo proizvodnjo za 13% v primerjavi s istim lanskim obdobjem.

Proizvodnja se je povečala v vseh industrijskih panogah, razen v tobačni industriji. Na prvem mestu je še vedno kemijska industrija, ki je povečala proizvodnjo za 31 odstotkov. Letos je začela izdelovati tudi kakih 20 skupin novih izdelkov.

Precej se je povečala energetska osnova. Povečanje proizvodnje in predelovanje nafte je doseglo 15%. Proizvodnja električne energije se je povečala za 13, premoga pa za 12%.

Izmed vseh republik se je povečala proizvodnja industrijskih podjetij v Crni gori za 17 odstotkov, v Bosni in Hercegovini za 16, v Srbiji za 15, Hrvaški 12, Makedoniji 11, v Sloveniji pa za 10,2%.

Po podatkih Zavoda LRS za statistiko se je industrijska proizvodnja Slovenije tudi pretekli mesec gibala na visoki ravni. Indeks fizičnega obsega proizvodnje, izračunan na temelju lanskega povprečja, se je povečal od 110,4 v avgustu na 115,9 v septembru, lani pa je znašal v tem mesecu 104,4. Tako je bil obseg celotne proizvodnje v preteklem mesecu za 11,2 odstotka večji kakor v istem mesecu preteklega leta. To pove-

čanje je bilo doseženo kljub temu, da so nekatere panoge, kakor elektroenergija, nafta, papir in tekstil, zaostajale za lanskim septembrom.

Na celotno sliko je odločilno vplival vzpon proizvodnje v večini industrijskih panog. Tu sta na prvem mestu kovinska industrija in elektroindustrija, ki izkazujeta v tem mesecu presega nje lanske proizvodnje za 34 oziroma 25 odstotkov. V kovinski industriji narašča zlasti proizvodnja delovnih strojev, motornih koles, koles, pisalnih strojev itd. Kamionov je bilo pretekli mesec izdelanih 296, motornih koles pa 1738 (od začetka leta že 9400, — dvakrat toliko kakor lani vse leto). V industriji koles je bila dosežena doslej največja mesečna proizvodnja: 3825 koles (v devetih mesecih blizu 29.000 nasproti 23 tisoč v istem lanskem razdobju), prav tako v industriji pisalnih strojev: 532 enot.

Elektroindustrija zaznamuje nadaljnje naglo povečanje proizvodnje elektromotorjev, ki se zdaj giblje nad 10.000 enot mesečno (lani 5000 do 6000). Enako velja za elektrotermične naprave in za telefonske aparate, katerih proizvodnja je v septembru presežala 4.000 aparatov. Na precej višji ravni kakor lani je tudi proizvodnja lesne industrije, ki presega lansko raven v septembru za 24 odstotkov, pri čemer gre predvsem za povečano finalno proizvodnjo. Kemična industrija pa je pretekli mesec zabeležila rekordno mesečno proizvodnjo 11.000 ton umetnih gnojil nasproti 9400 ton v lanskem septembru.

S področja energetskih virov bi omenili, da so naši premo-govniki dali v preteklem mesecu za 14,4 odstotka več premoga kakor lani, samo Velenje pa za 24 odstotkov več. Naše elektro-gospodarstvo pa je kljub forsiranemu obnavljanju termoelek-trarn dalo zaradi nizkega stanja vode na naših rekah le 196,5 milijona kWh električne energije (lani v septembru 224,6), ker je

Na svečani seji ObLO so po-častili spomin borcev NOV in rdečarmejcev, ki so padli za osvoboditev mesta, nato pa je predsednik ObLO Blagoje Kojadinović govoril o pojavnem razvoju mesta in njegovi perspektivi.

Po svečani seji so na osred-njo grobnico ustrelenih rodo-ljubov položili vence družbeno-političnih organizacij. Na enem izmed 33 grobov so nato odkri-li spomenik októbrskim žrtvam.

pač proizvodnja hidroenergije padla na komaj 99 milijonov kWh. Pomanjkanje energije je prizadelo predvsem rusko tovar-no dušika, ki je izdelala le 1350 ton kalcijevega karbida (lani 2600). Prizadeto je bilo tudi ob-ratovanje elektroplavža v Sto-rah, vendar je kljub temu ce-lotna proizvodnja železarn za 8 odstotkov presežala lansko. To-varna aluminija v Kidričevem pa je lahko obratovala s 27 odtotnom obsegom. Preseneča pa nekoliko manjša proizvodnja tekstilne industrije, medtem ko je čevljarstva industrija dala 253 tisoč parov obutve, kar je za

17 odstotkov več kakor lani v septembru.

Za prva tri četrtletja izkazu-je industrija v Sloveniji v pri-merjavi s istim razdobjem lan-skega leta povečanje za 10,2 odtotka, kar pomeni, da je za 2,2 odstotka nad planom, ki do-loča za vse leto le povečanje za 8 odstotkov. Izmed posameznih panog industrije izkazuje v prvih treh četrtletjih največji vzpon elektroindustrija s 27 odtotki, kovinska s 17, kemična in lesna s 16, industrija gradbe-nega materiala s 13 in indus-trija za usnja in obutve s 11 odtotki.

Pogodba o kooperaciji ne sme biti gola formalnost

Sklepanje pogodb o kooperaciji med kmetijskimi združenji in zasebnimi proizvajalci je v polnem razmahu. Mnogo za-drug je že izpolnilo, pa tudi preseglo kooperacijske piane. Zlasti tam, kjer so se združili svet in upravniški združ poglo-bili v delo, zasledimo uspešno napredovanje pogodbnih odno-sov. Kjer pa se lotevajo skle-panja pogodb površno, tudi ni zadovoljivih rezultatov. So pri-meri, da delujeta dve sosedni združ pod enakimi pogoji, vendar je ena plan sklepanja pogodb že prekorčila, druga pa ostala pri polovičnem uspehu. Pomeni, da je treba vzroke ne-uspeha iskati predvsem v delu združnih svetov in upravnikov posameznih združ, ki večkrat podcenjujejo pomen kvalitetne pogodbe o kooperaciji.

Posamezne pomanjkljivosti pri sklepanju pogodb v novo-mškem okraju skoraj lahko posplošimo, saj se pojavljajo tudi drugod. Letos je Okrajna združna zveza v Novem mestu izdala obrazce za sklepanje po-godb. Ti obrazci vsebujejo ru-brike, v katerih določijo pogo-je sodelovanja in obvez-nosti, ki jih ima proizvajalec do združ pri prodaji tržnih presežkov. V primerjavi s prejšnjimi leti so te pogodbe boljše in pomenijo korak na-prej v uveljavljanju odnosov med združ in proizvajalcem pri sodelovanju v proizvodnji.

Ponekod pa so se lotili skle-panja pogodb zgolj formalno, čeprav pomenijo zaključni akt o kooperaciji. Pri tem gre do-posamezni upravniški združ ce-lo tako daleč, da vpišejo v po-godbo samo ime in površno kulturo, pri kateri bo proizva-jalec sodeloval z združo. Cud-no je, da kmetije sploh podpis-jujejo take pogodbe, saj iz njih ni videti, s čim in v kakšni me-

ri sodeluje združ z njimi in oni z njo. Tako sklenjena po-godba je praktično brez vred-nosti, saj ne kmetja ne združ z ničemer ne zavezuje, temveč je samo formalen akt, s kate-rim posamezna združ dokaze, da je dosegla toliko in toliko planiranih površin v kooperaciji. Marsikje bolj upoštevajo dobavnice in račune, ki jih pri-lagajo pogodb po opravljenih strojnih storitvah in po dobavi umetnih gnojil, kot pa pogodbo samo.

Tudi pri pogodbah, v katerih so navedene obveznosti združ in kmetovalca, zasledimo napake. Ponekod določajo takšne količine umetnih gnojil za posa-mezne kulture, ki sploh ne ustrezajo pravilnim agrotehničnim ukrepom, ali pa samo približno navajajo obseg uslug, ki naj bi jih opravila združ. Podobno je tudi pri navajanju tržnih presežkov, za katere se zaveže proizvajalec, da jih bo prodal združ. Iz prakse pa dobro vemo, da je organiziran odkup prav tako pomemben kot organizirana proizvodnja. Vseh teh pomanjkljivosti je sicer čedalje manj, toda kjer so, pome-nijo resno oviro za nadaljnji razvoj proizvodnih odnosov med združami proizvajalci, saj nimajo zalog in spričo površno sklenjenih pogodb. Kmetje vse bolj težijo k jasnim pogodbam, v katerih so določeno navedene njihove obveznosti in obveznosti združ.

Formalizem pri sklepanju po-godb o kooperaciji, ki se je za-koreninil pri posameznih uprav-nikih kmetijskih združ, ni v ničemer utemeljen. Izgovarjanje na nejasnosti in nepouče-nost je nesmiselno, saj so bili upravniški povod temeljito seznanjeni z načinom sklepanja pogodb. Gre torej predvsem za oportunistično in zastarelo gle-danje na možnosti organizirane kmetijske proizvodnje. Obiten primer takega formalizma se je pojavil pri naročanju umetnih gnojil za jesensko in pomladno setev v brežiški občini. Posvet z upravniški kmetijskih združ v Brežicah je pokazal, da so mnogi naroditi umetnih gnojil za polovico manj, kot bi jih morali glede na plan kooperacije. To pomeni, da so se vnaprej odpovedali njegovi iz-polnitvi in da sploh ne nameravajo spoprijeti se s to nalogo.

Doslej običajno obdobje skle-panja pogodb v avgustu in sep-tembru res ni najbolj primerno, saj zaradi jesenske setve ni do-vojl časa za poglobljeno delo s pogodbeniki. Morda so upravi-čena mnenja, da bi bil primer-nejši čas za sklepanje pogodb s proizvajalci v mesecu novembru in decembru za pomladan-sko in jesensko setev v prihod-njem letu. V zmiselnem času bi se združna vodstva lahko bolj smotno lotila sklepanja po-godb, kar bi vsekakor vplivalo na kvaliteto le-teh. Nedvomno pa je treba doseči, da pogodbe ne bodo samo formalne listine, temveč akt, v katerem bodo jasno določene vse obveznosti v pogodbenem sodelovanju med združo in proizvajalci. Kvali-tetno sestavljenе pogodbe so eden važnih pogojev za uspešno uveljavljanje nadaljnjih oblik kooperacije: proizvodnega sode-lovanja za daljšo dobo in kom-pleksne kooperacije, oblik, ki bodo omogočile združam smot-no načrtovanje kmetijske pro-izvodnje.

Priložnostni poštni žigi za dan Združenih narodov

Generalna direkcija PTT v Beogradu je odobrila priložnost-ne poštni žige, ki jih bodo upo-rabljale glavne pošte v repu-bličkih centrih na dan Zdrže-nih narodov, v soboto 24. okto-bra 1958.

Filatelistično društvo »Pošta« v Zagrebu bo izdelalo posebne ovitke s priložnostnimi žigi.

Žigovništvo PTT v Beogradu je odobrila priložnost-ne poštni žige, ki jih bodo upo-rabljale glavne pošte v repu-bličkih centrih na dan Zdrže-nih narodov, v soboto 24. okto-bra 1958.

IZHAJA VSAK DAN
UREJUJE GA UREDNIŠKI ODBOR
Miran Zakrajšek, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrli (notranje politiko in gospodarstvo), Milica Šega, Cene Kranjc (kultura, prosveta), France Drenovec (zunanjata politika), Boštjan Žagar (dnevna redakcija), Tihomir Starin (dopisništvo), Bojza Ajdič (družbanske ru-brike), Dušan Kuret (telesna vzgoja), Ivan Kranjc (zami-novitosti), Dušan Vrtovec (teh-nični uradniki).

DRUŠTVO LRS ZA ZDRUŽENE NARODE priredi v petek, 23. oktobra, ob 20. uri, v dvorani Slovenske filhar-monije proslavo dneva Združenih narodov z naslednjim sporedom:

SLAVNOSTNI GOVOR dr. SLAVKA ZORETA, Beethoven, IV. stavek iz IX. simfonije izvajajo Nada Vidmarjeva, Bogdana Stritarjeva, Mitja Gregorčič, Zdravko Kovač, zbor in orkester Slovenske filhar-monije, dirigira Bogo Leskovski.

Vabimo vse, da se te pomembne manifestacije v čim-večjem številu udeležijo. Vstop je prost. Brezplačne vstop-nice dobite pri blagajni Slovenske filharmonije v petek od 10. do 12.30 in zvečer pol ure pred proslavo.

Društvo LRS za Združene narode

Pogrešamo analize in dolgoročne načrte

Kako doseči s sredstvi skladov za preventivno v arstvo največji uspeh pri preprečevanju obolenj

Pred dobrimi štirimi leti je uveljavil zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbenec, ki nalaga Zavodom za socialno zavarovanje skrb ne le za bolnega, temveč tudi za zdravega človeka, da ga obvaruje pred škodljivostmi in nevarnostmi, ki ga ogrožajo pri delu. S tem je dal zakon velik poudarek preprečevanju bolezni in poškodb in s tem postavil tudi osnove za široko preventivno dejavnost. Na teh smernicah temelji tudi zamisel formiranja skladov preventivnega zdravstvenega varstva pri okrajnih in republiških zavodu, za ka-

terega so namenjeni 3 odstotki celotnega vplačanega prispevka za zdravstveno zavarovanje, razen tega pa še del presežka sklada zdravstvenega zavarovanja ter dohodkov denarnih kazni za prekrške določbe zakona o zdravstvenem zavarovanju. V naši republiki se sredstva sklada delijo tako, da prejme republiški zavod 20 odstotkov, okrajni zavodi pa 80 odstotkov za sklad namenjenih sredstev.

Več kot milijardo din za preventivo

Ce računamo, da gre tu za razmeroma velika sredstva, ki so namenjena široki akciji, ki naj v celoti pripomore k zmanjšanju števila nezdov in obolevanj, potem je vprašanje trošenja teh sredstev nedvomno izrednega družbenega pomena. Dohodki preventivnega sklada pri okrajnih zavodih, kakor tudi pri republiških, so znašali prvo leto, ko je bil sklad osnovan, t. j. 1955. leta, blizu 200 milijonov dinarjev. Potem so postopoma rasli vsako leto, ter so znašali minulo leto nekaj več kot 300 milijonov din.

Skupno je bilo v štirih letih vplačane za preventivne skla-

de nekaj več kot milijarda dinarjev.

Ze samo višina teh sredstev in njihov namen — preprečevanje obolenj in nesreč — odmerjajo skladu za preventivno varstvo nadvse pomembno mesto v našem skupnem prizadevanju za blagor človeka. Če pogledamo nekoliko nazaj, nam analize pokažejo, da se, v celoti vzeto, sredstva preventivnega sklada vse preveč drobijo. Dejansko je moč razdrobiti sredstva na sto različnih postavk, katerih delna herna je utemeljena in služi nekeje skrb za boljše zdravje prebivalstva. Toda zaključni učinek v takih primerih je še daleč od tega, da bi se lahko pohvalili, da smo s temi sredstvi dosegli maksimalni uspeh. Nujno potreben bi bil, če hočemo doseči ta namen, temeljit dolgoročen načrt trošenja, ki naj bi pokazal tista področja, kjer bi lahko bil efekt pri uporabi teh sredstev maksimalen.

Potrebna je mobilizacija vseh sil

So problemi, n. pr. porast števila nezdov pri delu, nevarnost začenja, zapraševanje ozračja itd., ki odkrivajo dolo-

čeno sliko družbene problema, tike, za urejanje katere je potrebno sodelovanje vseh družbenih činiteljev. Zdravstvena analiza bi morala služiti za osnovo in signal, kje in na katerem področju je posredovanje najpotrebnejše in ukrepi najnujnejši, v tem okviru bi morali določiti tudi mesto sklada za preventivno zdravstveno varstvo. V spominu nam je še, kako uspešno smo s sodelovanjem vseh družbenih činiteljev sprožili dolgoročno akcijo borbe proti poliomielitisu, dalje, na kako trdne temelje smo postavili transfuzijsko službo, razširili boro za pobjanje tuberkuloze itd. Ti vidiki nam najbolj odkrivajo tudi funkcijo preventivnega sklada. Ta sredstva bi namreč morala služiti za temelje osnovnih preventivnih dejavnosti, s katerimi bi začeli in nato v širšem merilu nadaljevali s sistematično akcijo. Praktično vzeto: če pokaže analiza, podprta z vsemi gospodarskimi in drugimi podatki, da so n. pr. nesreče pri delu v sedanjem gospodarskem razvoju eden od najbolj škodljivih pojavov, potem je to področje, kjer bi lahko uporabo sklada razširili, izpopolnili in izboljšali institucije, organe itd., ki bi nato sistematično vodili akcijo za zmanjšanje tega zla. Če tako zastavimo delo na vseh področjih, ki jih odkrije temeljite analize, ni več nevarnosti, da bi se določena služba in njena prizadevanja n. pr. zdravstvena ali specialno zavarovalna, izolirala od celote in se s tem tudi že obsojala na manjši uspeh, temveč smo dosegli namesto izolacije prav nasprotno: mobilizacijo vseh razpoložljivih činiteljev za preprečevanje določene nevarnosti, ki ogroža človeka.

Se enkrat: analiza in načrti

Skupščine socialnega zavarovanja, ki imajo odločujoč pomen pri porazdeljevanju sredstev iz sklada za preventivno varstvo, so doslej pogrešale prav takih temeljitih analiz in dolgoročnih načrtov. Brez tega se seveda lahko zgodi, da se sredstva izgubljajo v raznih drobnih, manj pomembnih akcijah, da so namenjena celo za dejavnost, ki nima dosti skupnega s preventivnim varstvom in podobno. Stvar vse skupnosti pa je, da pri urejanju težav, njih problemov, ki imajo skupen namen, varstvo in skrb za človeka, zna pritegniti celotno družbo k urejanju teh težav in v tej borbi za največjim uspehom uporabiti tudi preventivne sklade.

M. N.

Tribuna Dela

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM OZZ MARIBOR JOZETOM GLOBACNIKOM

Preskrba Maribora s krompirjem

Naš sodelavec je obiskal predsednika Okrajne zadružne zveze Maribor tovarisa Jožeta Globačnika in mu postavil nekaj vprašanj, ki zadevajo preskrbo Maribora kot industrijskega središča s krompirjem.

Kaj je letos ukrenila OZZ s KZ in KG za preskrbo Maribora s krompirjem?

Skupno s preskrbovalnim podjetjem »Povrtina« in kmetijskimi združenji so bile na pobudo OZZ sklenjene pogodbe za dobavo okrog 200 vagonov

krompirja za potrebe Maribora. Ze predhodno pa je »Povrtina« v spomladanskih mesecih sklenila pogodbe s kmetijskimi organizacijami, okraja za okrog 90 vagonov krompirja in sicer po tržnih cenah. V zadnjih tednih pa sta kmetijsko gospodarstvo »Dravsko polje« iz Kidričevega in KG »Pohorje« iz Radvanja prodali »Povrtini« ali neposredno na mariborskem trgu nad 30 vagonov krompirja.

Ali po vašem mnenju ne bi bilo bolje, da bi se pogodbe za odkup krompirja in drugih kmetijskih pridelkov sklepale v začetku vsakega leta na podlagi dnevnih cen?

Mislím, da bi bilo normalno, da se pogodbe sklepajo na podlagi formiranih tržnih dnevnih cen, ne pa po fiksnih cenah, kot je to bil primer v letošnjem letu. To je toliko nujnejše, ker se v jugoslovanskem merilu praviloma odrekamo administrativnemu vmešavanju v formiranje tržnih cen oziroma dogovarjanju cen.

Ali se vam ne zdi, da je neskladnost med regionalnim določanjem odkupnih cen in enotnim jugoslovanskim gospodarskim prostorom?

Zdi se mi, da do takšne ne-

skladnosti prihaja. To je tudi nujno, ker ocenitev proizvodnje enega ali več okrajev še ne more dati realne slike o celotni ponudbi na jugoslovanskem tržišču.

Kje so vzroki za letošnje pomanjkanje krompirja v Mariboru?

Vzroki za pomanjkanje krompirja so v dejstvu, da je bilo nad 1600 vagonov krompirja prodanega v glavnem po fiksnih cenah 10 do 11 din za kilogram kupcem v republiki Sloveniji in izven nje. Prvotno so kupci vztrajali na pogodbenih cenah, hkrati pa zaradi izpada pridelka kmetijske organizacije niso mogle odkupiti pogodbenih količin. Kupci pa deloma pristajajo na zmanjšanje količin in na tržne cene. Na podlagi tega se oblikujejo v kmetijskih združenjih tržne cene, ki znašajo za kilogram odkupljenega krompirja od 16 do 18 din, medtem ko ponekod te cene niso hajo tudi do 20 dinarjev. Po takih oblikovanih cenah se krompir postopoma odkupuje.

Ali so izgledi za izboljšanje preskrbe s krompirjem v Mariboru?

Smatram, da so izgledi za izboljšanje preskrbe s krompirjem, vendar bodo cene nekoliko višje od prvotnih. Prej so bile cene sicer nižje, vendar na trgu ni bilo potrebnih količin krompirja za potrebe mariborskega prebivalstva, menz, gostinskih podjetij in drugih potrošnikov.

kom

Začetek prometa na delu prekopa Donava-Tisa-Donava

Pogovor z direktorjem direkcije za izgradnjo prekopa Dragojzom Gvozdencom

Ondan so dogradili 4 km dolg odsek prekopa Donava-Tisa-Donava med Doroslovom in Prigrevico v Bački. Vključev tega odseka v omrežje za umetno namakanje severne Bačke bo omogočilo nadaljnje povečanje in modernizacijo kmetijske proizvodnje.

Ob prvi praktični uporabi dograjenega odseka prekopa smo naprosili direktorja direkcije za izgradnjo prekopa tovarisa Gvozdenca, naj nam pove nekaj o pomenu izkoriščenja tega odseka in nadaljnji izgradnji prekopa.

»Začetek prometa po prekopu,« je rekel Gvozdenec, »si ne zamisljamo kot začetek obratovanja nove tovarne. Uporaba prekopa se je začela že z deli za njegovo izgradnjo, ker se je osuševanje tega področja začelo že s prvimi deli na prekopu.

Na delno zgrajenih odsekih že pripravljamo nad 100.000 ha obdelovalne zemlje za umetno namakanje, kar hkrati pomeni tudi največje priprave na uporabo prekopa. Z agregati za umetno dež lahko že namakamo polja ob prekopu, in sicer z deževnico ali talno vodo, ki se nabira na delno že zgrajenih odsekih prekopa. Vzporedno s kopanjem prekopa se bo lahko razvijala tudi krajevna plovba na delno ali povsem dograjenih odsekih. To bo zlasti omogočeno s povezovanjem novih odsekov s starimi odseki baških prekopov. Direkcija prekopa je že zdaj prevzela nalogo, da organizira uporabo prekopa Donava-Tisa-Donava in v ta namen

Japonski izdelki na sejmu »Sodobna elektronika«. Miniaturalni tranzistorji radijski sprejemniki v obliki vaze

Družbena prehrana v Bosni

SARAJEVO, 21. oktobra. Ob koncu leta 1957 je bilo v Bosni in Hercegovini le 78 objektov družbene prehrane, v katerih se je hranilo 13.650 delavcev. — Danes jih je 326, v njih pa se hrani 63.000 zaposlenih delavcev. Treba je poudariti, da so pri ustanavljanju objektov družbene prehrane dosegli prav letos velike uspehe, saj so odprli 60 novih objektov. Eden izmed vzrokov tako hitre razširitve omrežja objektov družbene prehrane je vsekakor to, da so dostopni vsem delavcem.

Cene v posameznih objektih družbene prehrane se gibljejo med 3.500 do 6.000 dinarjev mesečno. Skoraj vse gospodarske organizacije prispevajo k ustanavljanju objektov družbene prehrane precejšnje zneske. Tako je na primer železarna v Zenici porabila v preteklih dveh letih samo za modernizacijo objektov 214 milijonov dinarjev. V več gospodarskih organizacijah pa so ugotovili, da se je po ustanovitvi objektov družbene prehrane precej znižalo število obolenih.

Japonski tunolovci za naše ribiče

SPLIT, 21. okt. Združenje jugoslovanskega ribištva je sklenilo z japonsko trgovsko pogodbo za nakup šestih posebnih 700-tonskih ladij za ribolov na Atlantskem. Posebne naprave omogočajo, da na vsak teh ladij lahko vskladajo do 300 ton rib. Vsaka ladja ima 60 moč posadke 10 m dolg sparnik in posebne baze za sadile, ki so vaba za lov na tuna.

Po Jugoslaviji

NOVA TOVARNA PARKETA

V Garsenici je pričela obratovati nova tovarna parketa v sklopu lesnega kombinata »Brestovce«. Tovarna obratuje v adaptirani zgradbi, stroje pa so nabavili pri lesno industrijskih podjetjih iz Karlova in Belišča. V novem obratu bo zaposleno 55 delavcev, letna proizvodnja pa bo znašala 90 tisoč kvadratnih metrov bukovih in hrastovih parketnih desic, vrednih okrog 160 milijonov dinarjev.

HLADILNICA ZA RIBE

V Splitu bodo zgradili veliko hladilnico za ribe, v kateri bodo lahko vskladili osem vagonov rib. Za potrebe mesta bodo predvidoma vskladili okrog 3 vagona rib, ostale zaloge pa bodo namenjene predelovalni industriji. Računajo, da bo izgradnja velike hladilnice veljala okrog 60 milijonov dinarjev.

NOVA LIVARNA V SVETOZAREVU

Kovinski kombinat »Milan Mijalković« v Svetozarevu je pričel graditi nove obrate. Glavni objekt bo nova livarna, ki jo bodo dogradili v tren letih. Razen tega bodo zgradili še nove delavnice, upravno zgradbo in skladišča. Z izgradnjo novih objektov se bo povečala bruto produkt tovarne od 160 na 800 milijonov dinarjev.

V KRAJEVU GRADIMO NOVI SOLI

V Krajevu bo v kratkem zgrajena nova sola, ki bo razen 12 učilnic imela kabinete za posamezne predmete, veliko dvorano za prireditve in druge prostore, ki so potrebni za sodobni pouk. Razen tega gradijo še eno osnovno solo, stare pa adaptirajo. Pomanjkanje solskih prostorov je bil v mestu velik problem spriču 7 tisoč solarjev, ki v starih solah niso imeli dovolj prostora.

11 MILIJARD ZA IZVOŽENE LADJE

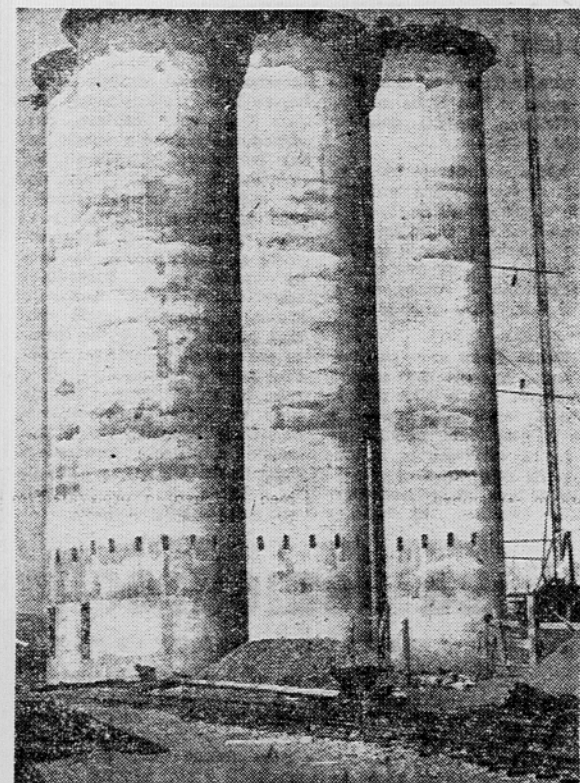
Do konca letošnjega leta bodo naše ladjedelnice odposlale inozemskim kupcem ladje v vrednosti 11 milijard dinarjev. Stevilo ladij, ki jih gradimo za tuje kupce, je vse večje. Med najnovejšimi naročili so trije tramperji po 10.300 BRT za Poljsko, dva tramperja po 13.000 BRT za Romunijo in trije tramperji po 10.000 BRT za Argentino. Novo je tudi naročilo za gradnjo velike ladje, ki bo imela 18.500 BRT in jo bomo gradili za Svico.

LETNO 1.200 TKALSKIH STATEV

Te dni je bil odoben investicijski program tovarni »Tekstilstroj« v Zagrebu za nabavo nove opreme za razširitev obrata in proizvodnje tkaljskih strojev. Tako bodo lahko povečali proizvodnjo modernih avtomatskih tkaljskih statev na 1.200 komadov letno. To bo zelo dobrodošlo za mnoge tovarne, ki imajo izrabljen strojni park statev.

»MARASKA« V ZADRU IZDELUJE NOVE KONCENTRATE

Tovarna »Maraska« izvaža večji del svojih proizvodov v inozemstvo. Odlične surovine in daljnahinska višina maraska daje večini proizvodov dober okus in arome vsled česar so ti proizvodi zelo iskani. Letos je tovarna dobila s svojih plantaž v Ravnh Kotarjih skoraj tri vagonne lastnih višenj, to pa pomeni vrednost čez 3 milijone dinarjev. To je prvi pridelek, prihodnja leta pa bodo razen potrojenega pridelka prišle navzven tudi mlade plantaže. Tako bo teh višenj in tistih, katere bodo odkupili po raznih krajih Dalmacije, dovolj za pridelovanje surovin za domače potrebe in izvoz. Novi proizvod tovarne je »maraskin koncentrat«, prvi naš tovrstni proizvod, ki je glavna surovina za proizvodnjo raznih finih pijač. Dober del tega koncentrata bodo izvozili v ZDA.

Nov velik šestdelni žitni silos v Negotinu je eden izmed tistih, ki so jih v zadnjem času zgradili v več krajih naše dežele spriču letošnje ne pričakovano bogate žitne letine

PRED PRAZNIKOM V PIRANU

Letos že 60.000 gostov

Nekaj podrobnosti iz NOB in sedanje gospodarske dejavnosti v piranski občini

Konec oktobra 1944. leta je IX. korpus NOV in POJ osnoval mornariško grupo, ki sta jo sestavljala dva odreda, izmed katerih je drugi — Mornariški odred Koper — deloval na sektorju Mirna-Trst. Poglavitni nalogi tega odreda sta bili mobilizacija pomorščakov v narodnoosvobodilno gibanje in zbiranje podatkov o gibanju sovražnika ob slovenski obali. Poročila IX. korpusa, ki so se ohranila, pričajo o odredovih sila točnih podatkih tako o sovražnih obalnih, plovilnih in suhozemskih objektih ter minskih poljih kakor o oborožitvi in gibanju enot. V odredovi obveščevalni službi so bili prebivalci obalnih krajev: Slovenci, Hrvati in Italijani, posebej pa še izolski in piranski pomorščaki ter ribiči, ki so dajali najboljša poročila in obvestila.

Mornariški odred Koper je od svoje ustanovitve do osvoboditve uspešno izvedel številne napade na sovražnikove postojanke. Med drugim je 14. in 28. aprila 1945. napadal Izolo in jo osvobodil, naslednji dan pa tudi Piran, tako da je bila 30. aprila osvobojena vsa obala od Dragonje do Kopa.

V spominu na dogodke med narodnoosvobodilnim bojem bo 24. in 25. tuj. Piran prikril slavil svoj občinski praznik, ki je in bo povezan tudi z gospodarsko rastjo teh naših obalnih krajev. Zategadel bomo tokrat zabeležili vsaj nekaj podatkov o dveh gospodarskih panogah v piranski občini, in sicer o turizmu in podjetju Splošna plovba.

DOSLEJ NAJBOLJ RAZVIT TURIZEM V SLOVENIJI

Po priključitvi k Jugoslaviji se je turistični promet v piranski občini začel skokovito dvigati. Tako je po nepopolnih podatkih do konca letošnjega septembra bilo v tej občini več kot 60.000 gostov, od teh 20.000 tujih. Pri tem razvoju je zlasti zanimiva povprečna doba bivanja, ki se iz leta v leto podaljšuje. Tako je bila leta 1955. 4,08 dneva, letos do konca avgusta pa že 7,5 dneva. Nasploh je

piranska občina turistično najbolj razvita občina v Sloveniji, saj je imela Slovenija lani 2.063.790 turističnih nočtev, od tega pa piranska občina 311.271, torej skoraj šestino. Vtem ko je v Sloveniji domači turizem v letih 1953. do 1958. dosegel koeficient 151%, ga je v piranski občini dosegel 700%. Inozemski turizem je dosegel v Sloveniji 246% glede na leto 1953. v Piranu in Portorožu pa kar 1402%. Turizem se je torej v piranski občini v zadnjih letih razvil vsaj s petkrat hitrejšim tempom kot v ostali Sloveniji.

Sprito naraščanja turističnega prometa pa, seve, tudi naraščajo težave, ki jih ima piranska občina zlasti zaradi pomanjkanja stanovanj, zelo pomanjkljivih komunalnih naprav itd. Trenutno največja težava pa je pravzaprav v pomanjkanju gostinskega kadra, na katerega račun gre večkrat tudi neupravičena kritika, tako da se mladi ljudje sila neradi zaposlujejo kot gostinski delavci. Piranska občina ima za izboljšanje turizma v načrtu gradnjo hotelov v Portorožu, Fiesi in Piranu, tako da bi v prihodnjih desetih letih povečali število ležišč na 14.000, nadalje gradnjo zimskega bazena itd.

»PIRAN« — NAŠA NAJVEČJA TOVARNA LADJA

Podjetje Splošna plovba-Piran je bilo ustanovljeno konec oktobra 1954. leta, ob decentralizaciji jugoslovanske trgovske mornarice, konec leta 1955 pa mu je pripadlo pet starih ladij dolge plovbe s kurjenjem na premog. Podjetje si je takoj ob nabavi starih in izrabljenih ladij zastavilo za cilj, to ladjevje pomladiti in modernizirati. Kupilo je še ladje »Pohorje«, »Zelengor« in »Gorico«, prodalo pa staro »Gorico« in »Kornat«. Tako imajo zdaj 13 ladij s skupno 71.723 BRT ali 106.521 DWT (nosilnosti). Izmed teh ladij je največja ladja »Piran«, ki je tudi hkrati naša največja tovarna ladja.

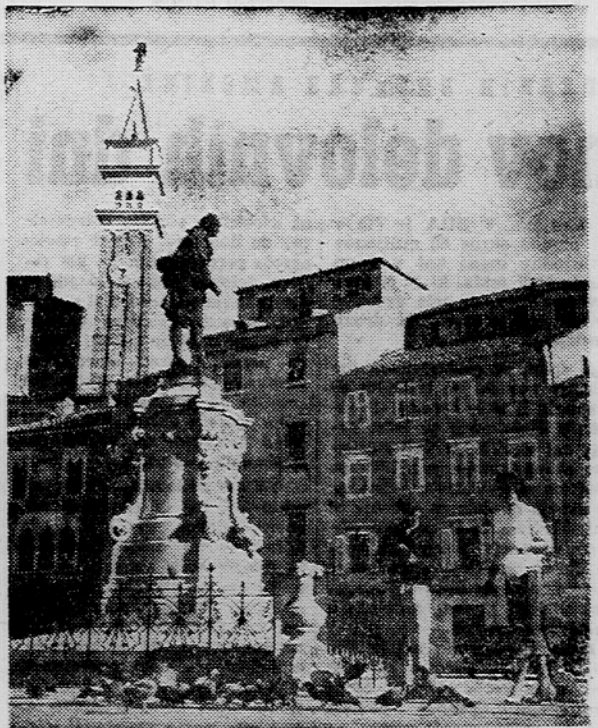
V sklopu Splošne plovbe je kot samostojen obrat tudi ladjedelnica, ki se je že usposobila za remont čezoceanskih ladij. Vrednost osnovnih sredstev ladjedelnice je zdaj blizu 400 milijonov. Celotni dohodek, ustvarjen od leta 1955. do leta 1958., znaša v tej ladjedelnici 1.400 milijonov din.

Ker je Splošna plovba v LR Sloveniji edino in še mlado pomorsko podjetje, so od vsega začetka posvečali tudi pozornost šolanju kvalificiranega in visokokvalificiranega pomorskega kadra. Tako je bilo v letih 1954 do 1959. vkrcanih okrog 200 absolventov Srednje pomorske šole v Piranu in s tem omogo-

● OGLAS

● V »DELU«

● USPEH!

Ob Tartinijevem spomeniku v Piranu

ODNOSI MED VZHODOM IN ZAHODOM

Francija proti decembru

Po mnenju Pariza bi bilo bolje, če bi bil sestanek na najvišji ravni šele spomladi — Prvi komentar Londona

PARIZ, 21. okt. (Reuter). Francoska vlada sodi, da bi morala biti konferenca predsednikov štirih vlad Vzhoda in Zahoda šele spomladi prihodnje leto. Sporočilo, ki so ga objavili po današnjem sestanku ministrskega sveta, katerega je predsedoval general de Gaulle, poudarja, da francoska vlada pozdravlja predsedniško konferenco, da pa sodi, da jo je treba skrbno pripraviti, in sicer na poprejšnji konferenci predsednikov zahodnih držav ali vlad.

Sporočilo pravi, da je Francija trdno odločena delovati za zboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom. »Če se bodo v tem pogledu v prihodnjih nekaj mesecih pokazali ugodni znaki, ki jih bo moč preveriti ob razpravah v OZN in položajih v jugovzhodni Aziji, na Blisknem vzhodu in v Afriki, bo kot rezultat tega lahko nastalo na svetu vzdušje, ki bi pripeljalo do boljših pogojev za razpravo o spornih svetovnih vprašanjih.«

Sporočilo nato pravi: »Francija zato v načelu z zadovoljstvom pozdravlja predlog o sklicanju konference štirih predsednikov vlad, o čemer je že bilo govora med predsedniki vlad in vodilnimi osebnostmi kot tudi v diplomatski izmenjavi gledišč. Na drugi strani francoska vlada sodi, da je potrebno, da bi pred takšno konferenco znatno popustila napetost, ki čemur je treba težiti.«

Francoska vlada napoveduje, da se morajo zahodne države skrbno pripraviti na pred-

sedniško konferenco. Razen tega naj bi zasebne poprejšnje sestanke zahodnih voditeljev sklicali brez naglice. »Da bi ohranili vse pozitivne možnosti za to, da bi bila izmenjava mnenj med Vzhodom in Zahodom odločilnega pomena za mir, je francoska vlada mnenja, da bi bilo treba konferenco štirih predsednikov vlad in držav Vzhoda in Zahoda sklicati spomladi prihodnje leto.«

Sporočilo je prebral minister za informacije Roger Frey. Ki je tudi pripomnil, da ministrski svet ni predlagal nobenega datuma za sestanek zahodnih predstavnikov.

Današnji »New York Times« objavlja poročilo svojega dopisnika iz Washingtona, ki pravi, da se je predsednik Eisenhower aktivno zavzemal za to, da bi sklicali konferenco med Vzhodom in Zahodom sredi decembra v Parizu ali Zenevi in konferenco zahodnih voditeljev vsaj mesec dni pred pogajanjem s Sovjetsko zvezo. Toda v nedavnem dopisovanju z zahodnoevropskimi vladami, pravi poročilo, se je jasno pokazalo, da je Eisenhowerjevo stališče prilagodljivo tako glede sklicanja obeh omenjenih konferenc kot tudi glede časa in kraja.

Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je danes de-

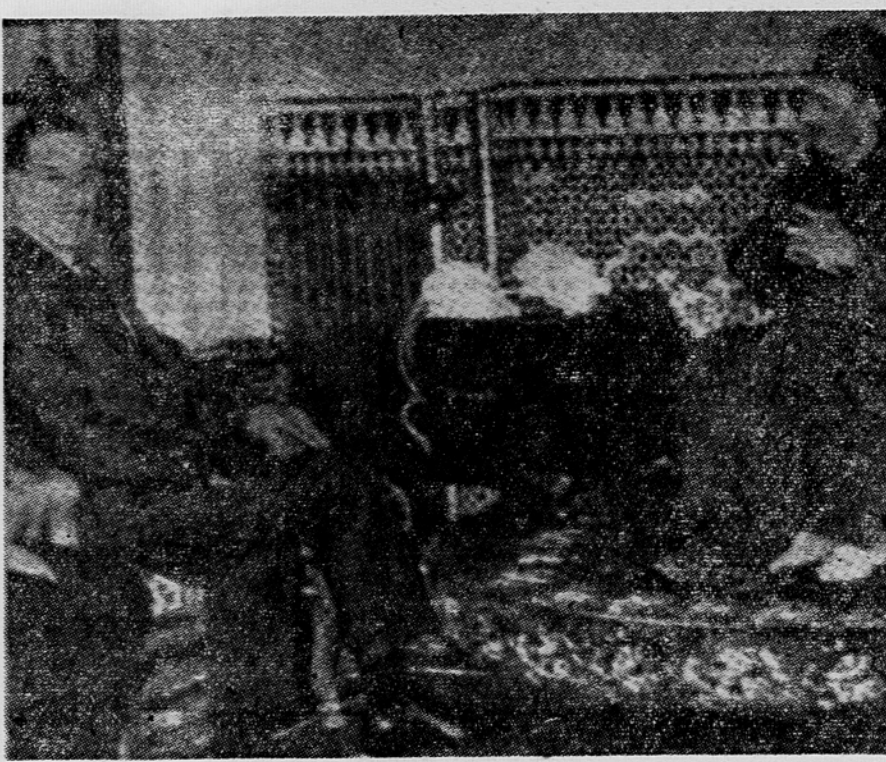
jal, da bi morala biti po mnenju Velike Britanije predsedniška konferenca med Vzhodom in Zahodom čimprej, da bi izkoristili sedanje ugodno mednarodno vzdušje. To je prvi britanski uradni komentar o sporočilu francoske vlade, ki predlaga, naj bi bila konferenca šele spomladi prihodnje leto. Predstavnik Foreign Officea je dejal, da je sklicanje te konference stvar, zainteresiranih držav in da so pogajanja o tem doslej potekala po rednih diplomatskih poteh in tajno.

SESTANEK

HRUŠČEV — DE GAULLE

PARIZ, 21. okt. (Reuter). — Iz poučenih virov v Parizu je prišla vest, da je bilo med Sovjetsko zvezo in Francijo doseženo soglasje o sestanku med predsednikom De Gaullem in ministrskim predsednikom Hruščevom. Ni pa še znano, kdaj in kje se bosta oba državnika sestala.

Isti krogi zatrjujejo, da se bosta državnika sestala pred koncem leta v Parizu.

TANGER, 21. okt. (AFP). Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas, ki je bil osem dni na obisku v Maroku, je prisel v Tanger. Preko Madrida bo odpotoval v Tunizijo. V Rabatu se je ministrski predsednik Abas dvakrat sestel z maroškim kraljem. Na sliki: Ferhat Abas v razgovoru z maroškim kraljem.

Zaostritev med Kubo in ZDA

Vzrok spora med Havano in Washingtonom je odškodnina ameriškim družbam in vprašanje nakupa sodobnih lovskih letal v Britaniji

RIO DE JANEIRO, 21. okt. (Tanjug). Odnosi med Havano in Washingtonom so se ponovno zaostrili zaradi vprašanja odškodnine ameriškim družbam, katerih zemlja jim bo odvzeta z agrarno reformo, kakor tudi zaradi nabave modernih britanskih letal za kubansko letalstvo. Vodilni kubanski list »Revolucion« je obtožil ZDA, da so pritisnile na britansko vlado in zahtevale od nje, naj odloži dobavo reakcijskih letal, ki jih Kuba potrebuje za zaščito suverenosti.

List pravi, da kubanski veleposlanik v Washingtonu ni govoril v prazno, ko je pred nekaj dnevi dejal, da se bo Kuba začela z neko evropsko državo, ki ni v zahodnem bloku, pogajati o nabavi letal, če ji bodo onemogočili nakup letal v Veliki Britaniji.

Ves ta spor se je vnel, ko se je kubanska vlada obrnila do britanske vlade, da bi letala, ki jih je Britanija svoj čas prodala Batistaovi vladi in ki so zdaj zastarela, zamenjala za sodobnejša. V Havani poudarjajo, da Kuba nujno potrebuje modernizacijo letalstva za obrambo, kar v zadnjem času neznanca letala

nenehno preletavajo nad Kubo in mečejo letake, orožje in celo zažigalne snovi. Da bi omogočili zaščito suverenosti.

Kuba bi kupila nova lovška letala v Britaniji

London, 21. okt. (AP). Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je večer po sestanku s kubanskim veleposlanikom v Londonu Sergijem Rojasom Santamarinom dejal, da bo Velika Britanija kmalu sprejela sklep o predlogu Kube, naj bi 17 starih britanskih letal, ki jih ima Kuba, zamenjala za reakcijska letala. Kakor je poudaril veleposlanik Santamarina, so ta letala potrebna Kubi izrecno za obrambo dežele. ZDA so zadnje dni izrazile nezadovoljstvo zaradi dobavljanja britanskih reakcijskih letal Kubi, čeprav je kubanska vlada izrecno poudarila, da hoče samo modernizirati svoje letalstvo, ne pa ga okrepiti.

Sovjetsko darilo OZN

New York, 21. okt. (TASS). Sovjetska vlada je sklenila, da bo poklonila OZN odliček prvega zemeljskega satelita, izstreljenega 4. oktobra 1957, kot simbol znanstveno-tehničnih uspehov človeštva na področju osvajanja vesolja. Sklep sovjetske vlade je sporočen v pismu, ki ga je vodja sovjetske delegacije na letošnjem zasedanju Generalne skupščine Kuznetsov izročil generalnem sekretarju OZN Dagju Hammarskjöldu.

Sovjetska vlada je tudi sklenila, da bo svetovni organizaciji poklonila delo sovjetskega kiparja Vučetića »Prekujmo meče v lemeže«, kot simbol izraz prizadevanj OZN in vseh dežel na svetu za splošno razorožitev.

čla učinkovitejšo obrambo svojega neba, je bila Kuba nedavno prisiljena omejiti potniški letalski promet.

Obramba zračnega prostora je postala za Kubo važna temboj, ker je vlada diktatorja Trujilla v Dominikanski republiki nedavno odobrila novih 50 milijonov dolarjev za nabavo orožja in vpočila v vojsko okrog 100.000 rezervistov do 35 let starosti.

V Washingtonu so v odgovor na kubanske obtožbe uradno demantirali, da so ZDA poslale Veliki Britaniji noto v zvezi z dobavo letal Kubi, potrdili pa so, da se ameriška in britanska vlada posvetujeta o tem.

Kar zadeva odškodnino ameriškim družbam, ki bodo z

agrarno reformo izgubile zemljo, so ZDA prejšnji teden poslale Kubi novo zahtevo, naj odškodnino izplačajo »naglo in naj bo pravična«. Hkrati so ameriški listi priobčili vesti, da bo ameriški kongres omejil uvoz kubanskega sladkorja v ZDA, če ameriška in kubanska vlada ne bosta dosegli ugodnega sporazuma o odškodnini ameriškim družbam. Kakor je znano, je kubanska vlada večkrat poudarila, da lahko izplača odškodnino ameriškim družbam samo v bonih, plačljivih v roku 20 let. V zvezi z zadnjo noto in vestmi o morebitnih ameriških represalijah je kubanski ministrski predsednik Fidel Castro izjavil, da Kuba ne bo dovolila, da bi jo zastrašile ameriške grožnje.

Boj za demokracijo

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 21. okt. Čeprav na videz manj pomembno, je vprašanje tukajšnjih delavskih združenj eno izmed perečih političnih vprašanj Trsta, Gorice in Vidma. Ze dolgo časa se namreč vleče spor o upravljanju te stare delavske združbene organizacije, ki je bila ustanovljena s sredstvi članov, časoma pa so le-ti pridobili v njej pravico upravljanja. Danes se združniki spet potegujejo za svojo vlogo v upravnih organih DZ, toda ob njihovih težnjah se uveljavljajo tudi ozke strankarske koristi in različna stališča o demokraciji upravljanja.

Upravljanje Delavskih združenj je iztrgal iz rok ustanoviteljev fašizem. Odtlej se ni bil vzpostavljen demokratični način v upravljanju in razmere v organizaciji še vedno niso normalne. Letošnji odlok generalnega vodnega komisarija o volitvah upravnega odbora naj bi sicer končal dolgoletni komisijski režim, toda temu odloku očita, da vzpostavlja nekdanji fašistični zakon o upravljanju Delavskih združenj. Na osnovi tega odloka lahko izvolijo za družniki le šest članov upravnega sveta, pet pa za razne ustanove. Pri tem določila, ki jo izvoli večina združnikov, samo štiri, druga pa dve mesti. Sedanjim nedemokracijskim upraviteljem bi izgubila na volitvah, je na ta način zagotovljeno na-

daljnje vodstvo Delavskih združenj. Razen tega določa nov način volitev, da volijo združniki Trsta, Gorice in Vidma na glavnem sedežu Delavskih združenj v Trstu. S tem je onemogočeno vrsto članov, da bi izkoristili svojo volilno pravico.

Zadeva okrog demokracije volitev in sploh načina upravljanja Delavskih združenj je toliko bolj pereča, ker s Delavske združbe že pred fašizmom poslovala po demokratičnih načelih. Danes sta se v glavnem formalizirali dve struji: ena združuje krščanske demokrate, socialdemokrate in republikance, druga pa naprednejše težnje in stare združniki Delavske združbe imajo v ti soč do 18 tisoč članov.

Dušan Fortič

Telegrami

WASHINGTON — Generalmajor John Medaris je odstopil s položaja načelnika poveljstva raketnega arzenala ameriške vojske. Dejal je, da njegove odstop ni v zvezi s problemi, na katere zavedajo pristojni organi na področju raket.

EUDIMPEŠTA — V prihodnjih mesecih bo Madžarska uvozila iz vzhodnih dežel za 800 milijonov forintov raznih potrošnih dobrin, kar je za okrog 140 milijonov forintov več kot lani.

NEW YORK — Prva skupina 235 pripadnikov nizozemske vojske, ki so se šolali v ZDA, je odpotovala na Nizozemsko. Več kot leto dni so se mudili v Fort Blissu v Texasu, kjer so se naučili ravnanja z raketami tipa »Ajax« in »Herkules«.

ADIS ABABA — V Adisu Ababi so objavili skupno sporočilo o sklenitvi trgovinskega in plačilnega sporazuma med vlada ZAR in Etiopije. Sporazum določa povečanje gospodarske menjave med obema deželama, tako da bo znašala njena vrednost milijon funtov sterlingov.

PARIZ — Zunanji minister Couve de Murville bo prisotvoval proslavi ob 300-letnici sklenitve mirovne pogodbe med Francijo in Španijo. Proslava se bo začela v soboto na Fanzenski otoku, na katerem so bila mirovna pogajanja.

TOKIO — V gorah na severu Japonske so našli trupla sedmih alpinistov. Severovzhodno od Tokia pa so izginili trije hujše v snežnem viharju, ki je nenadoma zajel gorski masiv. Skupno število ponesrečenih planincev se je v zadnjem tednu povečalo na 16.

TEGUCIGALPA — Honduraska vlada namerava v kratkem obnoviti diplomatske odnose z Zahodno Nemčijo, ki so bili prekinjeni med drugo svetovno vojno.

SAN ANTONIO — V desetih urah po rojstvu prvih ameriških petek so štiri deklice umrle. Zdravniki v tukašnji vojaški bolnišnici si prizadevajo rešiti petega otroka.

Norveška ne pojde v skupni trg?

Oslo, 21. okt. (AP). — Norveška bo verjetno opustila pogajanja o ustanovitvi svobodnega trga sedmih dežel, ker Velika Britanija ni hotela, da bi v seznam blaga, oproščene carine, sprejeli zmražene ribe. Pričakujejo, da se bo norveški minister za trgovino Arne Skaug danes vrnil iz Londona, kjer je imel brezuspešne razgovore o tem spornem vprašanju. Norveški krogi poudarjajo, da Norveška ne bi imela posebne koristi od vključitve v svobodni trg, če na seznamu izvoznih blaga ne bi bilo tudi zmraženih rib, ki so najvažnejše v norveškem izvozu.

Vrsta novih ukrepov

Na plenumu poljske partije so se odločili za vrsto gospodarskih in političnih ukrepov v smeri varčevanja

VARSAVA, 21. okt. (Tanjug). Plenum CK Združene delavske partije Poljske je sprejel sklep, v katerem med drugim ugotavlja, da sedanji položaj terja uvedbo strogega režima varčevanja v vsem poljskem gospodarstvu. Položaj terja tudi uveljavljanje vrste ekonomskih in političnih ukrepov, ki naj vplivajo na zboljšanje preskrbe z mesom, na to, da ne bo več brez nadzorstva naraščala kupna moč, da ne bo preveč naraščal investicijski sklad, kot tudi na znižanje stroškov in na to, da bodo ustvarjene rezerve za povečanje izvoza.

V sklepu je nadalje rečeno, da je bilo nujno potrebno, da se mezo podraži, in da za to ni bilo močno posledno, ne neposredno nadomestilo. Sklep CK PZPD predvideva pospeševanje investiranja v podjetja za proizvodnjo margarine, makaronov, sira in drugih živilskih izdelkov. Prav tako so predvideni tudi ukrepi na področju ribolova, da bi zagotovili boljše preskrbo trga z morskimi in sladkovodnimi ribami.

V vrsti ukrepov, predvidenih s sklepom CK PZPD, zlasti poudarjajo varčevanje, pravilno izkoriščanje investicij, zboljšanje planiranja in poostreno kontrolo. Na koncu sklepa je rečeno: Treba je napeti silo, da bi premagali sedanje težave v kmetijstvu in izboljšali pridelovanje, tako da bi izravnali fronto v gospodarstvu in zagotovili izpolnitev osnovnih nalog razvoja, sprejetih na tretjem kongresu Partije.

STAVKE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

60 milijonov delovnih dni

WASHINGTON, 21. okt. (Tanjug). V ZDA je šlo v tem letu zaradi stavk doslej v izgubo okrog 60 milijonov delovnih dni, to je za 14 milijonov manj kot v vsem lanskem letu. Toda stavke v industriji jekla, ki je pogotilna največ izgubljenega delovnega časa, je zelo grozeča, ker je pol milijona delavcev na eni in dvanaest družb na drugi strani enako nepopustljivi.

To je najdaljša stavka kovinarjev v zgodovini ZDA. Delavci v jeklarskih so preneli delati 15. julija, potem ko so se dva in pol meseca trajajoča pogajanja o novi kolektivni pogodbi končala z neuspehom. S posredovanjem vlade so bila pogajanja obnovljena, vendar brez uspeha. Posebna preiskovalna komisija, ki jo je imenoval predsednik Eisenhower, je zasedala ves prejšnji teden in proučevala stališča obeh strani, pozivala in posredovala ob pomoči ministra za delo Mitchella. V zadnjem brezupnem prizadevanju za dobiček kompromisa. Eisenhowerjeva administracija je v strahu zaradi posledic

tega spora za gospodarstvo dežele, je posegla po zadnjem ukrepu, ki ji je še preostala. Predsednik Eisenhower je izdal nalog, naj uveljavijo Taft-Hartleyev zakon, sprejet leta 1947, po katerem so stavkajoči dolžni, da se vrnejo na delo za obdobje 80 dni. Medtem bi si nadalje prizadevali doseči poravnavo sporov. Če ne bo sklenjen sporazum, bodo delavci na tajnem glasovanju odločili, ali naj nadaljujejo prekinjeno stavko.

Delavci zahtevajo boljše plače, zboljšanje pogojev za upokoje in večjo podporo, če so brezposelni. Vendar pomeni glavno oviro, zaradi katere ne morejo doseči sporazuma, sploš-

šanje delavskih plač. S tem bi bila spremenjena dvajsetletna praksa, v kateri so vprašanja organizacije dela urejevali sporazumi med delavci in delodajalci. Delovna pravila se na našajo na določitev števila delavcev v posameznih oddelkih, čas oddiha med delom, modernizacijo procesa proizvodnje itd. Stavkajoči dokazujejo s podatki, da sedanji sistem ni zaviral proizvodnje in da je edini namen delodajalcev, vpletati diktaturo v industrijo. To je kamen spotike. Kar zadeva zvišanje mezd, so se že zelo približali kompromisu. Predstavnik stavkajočih, ki so zahtevali za 15 centov višjo plačo na uro, so popustili za 4 cente. Delodajalci bi bržkone privolili tudi v več kot 11 centov, s pogojem, da bi obveljala njihova zastražena delovna pravila. Toda delavci so glede tega ostali nepopustljivi. Predsednik sindikata jeklarske industrije Macdonald je izjavil, da je moč delovna pravila revlirati »samo preko mrtvih trupel delavcev«.

Vendar so stavkajoči predlagali, naj bi ustanovili odbor, ki bi proučil vprašanje, o zvi-

šanju plač pa naj bi se takoj sporazumeli. Družbe so predlagale, da jeklarske industrije je prav tako predlagali, ne da bi se spustili v podrobnosti, naj posebni odbor »sestavi splošno formulo o pravični razdelitvi sadov industrijskega napredka med delničarje, delavce in javnost«, s čimer bi se morda izognili bodočim stavkam. Tudi ta pobuda je bila zavrnjena.

Štavlja v pravem pomenu besede majo temelje ameriškega gospodarstva, ker je jeklarska industrija njegov stebel. Ameriške jeklarne izdelujejo 147 milijonov ton jekla na leto. Jeklarska industrija oskrbuje s surovinami 40 odstotkov industrije potrošnih dobrin. Njeni proizvodi so prav tako bistveno važni za večino drugih industrij. Med stavko so zaloge jekla skoraj usahnile. V ZDA je ostalo le še kakih šest milijonov ton jekla. Okrog 250.000 delavcev v drugih industrijskih panogah je ostalo zaradi tega brez dela. — Najbolj je prizadeta avtomobilska industrija, ki je začela zapirati tovarne. Ta proces se bo še nadaljeval, ker bo trajalo tri te-

dne do tri mesece, da bo obnovljena normalna proizvodnja jekla. Preskrbljene so samo Fordove tovarne, ker same izdelujejo jeklo za svoje potrebe.

V sto dneh stavke je industrija izgubila tri milijarde dolarjev oziroma 27,5 milijona ton jekla. Delavci so izgubili milijardo dolarjev v plačah. Zdravniki na blagajni je ob 630 milijonov dolarjev, kolikor znaša davek na izgubljeni dohodek.

Uveljavljanje Taft-Hartleyevega zakona so stavkajoči obsodili kot ukrep, naperjen proti njim. Zakonu se bodo uklonili, toda ker je od izida tega spora predvsem odvisno, kakšni bodo bodoči odnosi med delavci in delodajalci, so delavci trdno odločeni, da bodo branili pridobljene pravice. Če delodajalci ne bodo popustili, uveljavljanje Taft-Hartleyevega zakona ne bo imelo nobenega učinka. Predsednik sindikata Macdonald je izjavil, da bo stavka obnovljena po preteku 80 dni, s čimer bo gospodarstvo znašlo ored polomov. V ameriški jeklarski industriji je položaj zdaj bolj napet, kot je bil tedaj, ko se je stavka začela.

OB ROBU DOGODKOV

DRUGI RAZCEP

Desničarska frakcija japonske socialistične stranke na čelu s Suekirom Nišiom je sporočila, da se bo odcepila od stranke. Ze nekaj tednov so politični opazovalci ugibali, kdaj bo prišlo do tega koraka, ker so vedeli, da namerava Nišio ustanoviti stranko v »liberalnejšem duhu«. To domnevo je še potrdilo dejstvo, da je ta frakcija bojkotirala letno skupščino socialistične stranke, ki se je končala pred tremi dnevi. Pričakujejo, da se bo Nišijeva frakcija še ta mesec prijavila v parlamentu kot posebna skupina.

V izjavi te skupine je rečeno, da je od združitev levega in desnega krila socialistične stranke leta leta 1955 zunanja politika stranke potekala v prid politiki KP Japonske. V notranji politiki zameri desno krilo levemu to, da se je preveč naslanjalo na sindikate, da je bilo od njih odvisno, ne da bi sploh lahko vplivalo na njihovo politiko. Desnica očita levici, da je liberalno-demokratska stranka Nobusuke Kijisa izkoristila za svoje namene politiko nekaterih pomembnejših socialističnih voditeljev, ki sledijo »komunitetni liniji« v zunanji in notranji politiki. Ti očitki veljajo predvsem generalnemu sekretarju socialistične stranke Inadžiru Asanumi, ki je spomladi vodil delegacijo stranke v Peking. Asanuma naj bi po mnenju desnice pokazal servilen odnos do LR Kitajske.

Dalje ni desnici všeč dejstvo, da je socialistična stranka pod tako močnim vplivom sindikatov. Po njenem mnenju stranka ne bi smela imeti razrednega značaja. Stranka naj bi bila samo množična. Njena razdejavnost je jo po mnenju desnice vodila samo v brezplodno razredno borbo, do izvenparlamentarne in nezakonite taktike in do odtujevanja japonskim volivcem.

To je že drugi razcep v vrstah japonske socialistične stranke v devetih letih. Do prvega razcepa je prišlo leta 1951 predvsem zaradi nesoglasja glede zunanje politike. Levo krilo je zastopalo nevtralizem ter zavračalo mirovno pogodbo in kakršno koli zvezo z ZDA. Desno krilo je zagovarjalo pripadnost Japonske »svobodnemu svetu« in ni sprotovalo mirovni pogodbi, pač pa se je upiralo varnostnemu paktu, ki ga je Jošida sklenil z ZDA.

Na parlamentarnih volitvah leta 1955 so socialisti nastopili združeno z enotnim programom za »samostojno zunanjo politiko« in »obrambo ustave«. Levi so dobili 89 mandatorov, desni pa 67 mandatorov in tako odzvel desnici v parlamentu dvotretjinsko večino, ki jo potrebuje za spremembo ustave, čemur nasprotujeta obe krili socialistične stranke.

Toda kljub združitvi obeh kril ni nikoli prišlo do notranje trdnosti v stranki. Ta je bila še zmeraj odvisna od spremenljivih odnosov med posameznimi voditelji in vplivnimi člani, ne pa na jasno izraženem akcijskem in političnem programu, ki je dejansko pomenil zvođenel kompromis med stališčema obeh frakcij. To je bila tudi glavna ovira za uspeh na lanskih volitvah v spodnji dom in letošnjih volitvah v senat.

Toda kljub majavi združitvi obeh kril socialistične stranke bo ponoven razcep v njej oslabil japonsko levico na splošno. Saj je znano, da je do koalicijskega združenja vladnih konservativnih grupacij zdaj, ko je nevarnost združenja socialistične stranke minila.

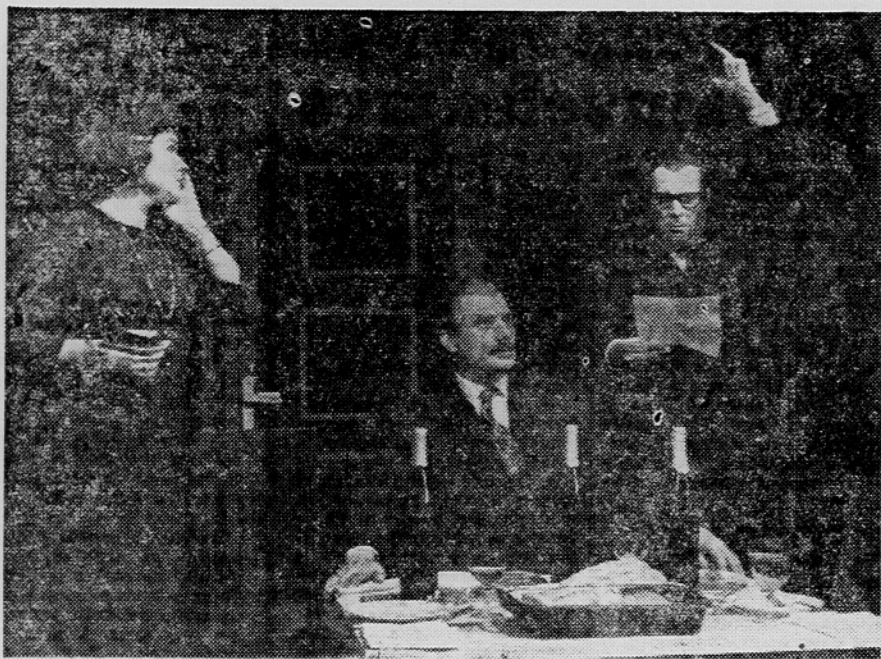
Bip

Izgnani ameriški diplomat prispel v Amsterdam

Amsterdam, 21. okt. (Reuter). — Funkcionar ameriškega veleposlaništva v Moskvi Rusel Langele, ki je bil izgnan iz Sovjetske zveze, ker so ga obtožili vojninstva, se je danes na poti v ZDA ustavil v Amsterdamu.

Del bo na poti v Soči

London, 21. okt. (AP). Italijanski minister za zunanjo trgovino Rinaldo del Bo, ki je na uradnem obisku v Sovjetski zvezi, je danes odpotoval iz Leningrada v Soči.

iz uprizoritve dela Maxa Frischa »Dobrniki in požigalci« v Mestnem gledališču v Ljubljani: Nika Juvanova kot Betka, Jože Lončina kot Dobrniki in Angel Arčon kot dr. Phil

Parabola o uglednem meščanu

»DOBRNIKI IN POŽIGALCI« MAXA FRISCHA V LJUBLJANSKEM MESTNEM GLEDALIŠČU

Ze ko nas je na deskah Mestnega gledališča v Ljubljani obiskala Dürrenmattova Stara gospa, nas je sodobna švicarska dramatika presenetila. Na nenavadnost in presenečenje tega obiska nas je v marsičem spomnilo drugo moderno švicarsko delo, ki ga je pred dnevi prvič uprizorila ista gledališka hiša. Kajti tudi »Dobrniki in požigalci« Maxa Frischa je nevsakdanje delo, ki se druži z »Obiskom stare gospe« v nesporni večini odrskega oblikovanja, graditvi živih dialogov, nizanju domislic, v groteskni komiki z bolečim, tugičnim jedrom; pa tudi v slutnji starodavnih gledaliških temeljev, ki dajejo oporo domiselno igrivi moderni nadgradnji — ta nadgradnja pa svoje temelje marsikdaj parafrazira.

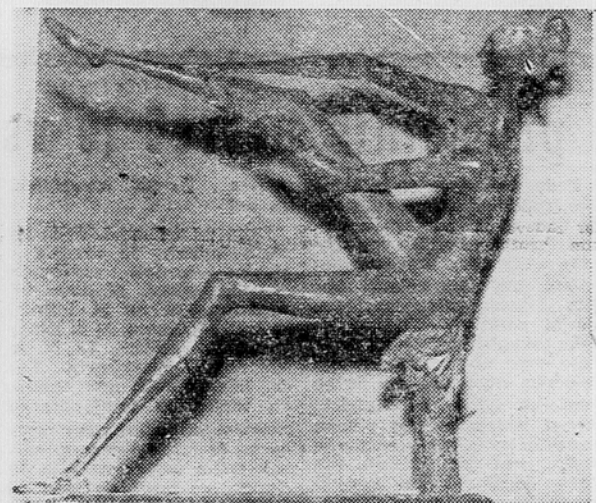
Tako delo, kakršno je »Dobrniki in požigalci«, je težko uprizoriti. Težko je najti prave poudarke za avtorjev idejni podtek, tudi izbira uprizoritvenega stila ni lahka ali neodgovorna stvar. Zgodba o dobrem, uglednem gospodu Dobrniku, velikem poštenjaku in skrbnem varuhu svojih dobrin, ki je v kritičnem trenutku pred velikim požarom in strahopetnosti, a egoistično, čeprav smešno naivno preračunani vplivnosti sam potisnil v roke požigalcev vžgalico — češ, če bom držal z njimi, mi ne bodo škodovali, ima v okviru nedavne zgodovine, pa tudi v nekaterih svaričih perspektivah naših dni pomen opozarjalne parabole. Obenem pa kljub asociacijam na antično dramatiko, ki jih vzbujajo zbor, spominja na moraliteto, ne le zaradi vidnih omemb Slehernika. Pri vsem tem pa je avtor opustil resnost in slovesno umirjenost, polno se je predal neugnanemu tempu svojega smeha, satire, odrske iskivosti, kar postavlja pred realizatorje vrsto uprizoritvenih problemov, labirint možnosti, a ne vselej pravih rešitev.

Ceprav poznamo pomembnost avtorjevih namenov, s katerimi je oživil Dobrnika, in mu pritrjujemo v njih, pa najbrž njegove zgodbe ne bomo docela domeli tako, kot je hotel Frisch. In tudi s polno močjo se nas ne bo dotaknila. Kajti uprizoritev Mestnega gledališča ni bila najboljša rešitev v labirintu možnosti.

Odrsko postavitev »Dobrnika in požigalcev« si predstavljamo nekoliko manj resno, bolj občutljivo za prefinjeno ironijo, bolj ujeta v ritem lahkotnosti, burlasnosti, takni bi laže posredovala vse nalašč izmišljene nesmisle. Ne pa nekako razdeljeno v groteskno burkasto, dosledno realistično igrino vse preveč resno mišljeni »zbor«. »Zbor ni mišljen kot parodija, samo komično,« je prispel avtor sam. In zato ne vem, zakaj smo na odru gledali prave, resnične gaslice, to »vrlo požarno brambo«, ki pride vselej prepozno, pa je povsem resno, skoraj grozljivo moralizirala o slepoti in lahkomišelnosti ljudi. Ta stilni prelom se je jasno pokazal v zadnjem delu, ki ni moglo postati jedka poanta, ampak je učinkovalo kot slabo prilepljen post scriptum.

Zaradi velikih resnic in resnih svaril, s katerimi se avtor v »Dobrniku« tako žonglerško polgrava (mogoče zato, da nam jih pokaže v vseh dimenzijah?) se je režiser Jože Tiran

odločil za v tempu umirjeno, na glavne poudarke in reminiscence ubrano uprizoritev. Ker je teh reminiscenc zares največ v tekstu zbora, ki je obenem tudi požarna bramba, ga je postavil simbolično slovesno. V njem so nastopili Janez Presetnik, Milan Brezigar, Franček Drogenik, Božo Ulaga, Milan Kalan in Franci Prus. Za komedijske poudarke je

Marcello Mascherini: Plesalka (z razstave v Mali galeriji)

MED NOVIMI KNJIGAMI

Miniaturna knjižna zbirka »Mala likovna biblioteka«, ki jo že nekaj let izdaja zagrebška založba »Naprijed«, je dosegla deseto številko. Zadnji zvezek je popularne in res dostopne serije (cena posameznega zvezka je 30 din) je posvečen slikarju Otonu Postumiku. Predgovor je napisal dr. Grga Gamulin. Doslej so izšle podobne knjige reprodukcij umetniških del slikarjev in grafikov Valca, Detonija, Motike, Price, Šimunovića, Mišjeja, Martića in Dulića in kiparja Bakčića. V kratkem izideta še dva zvezka, posvečena Svečnjaku in Viriusu. Zbirka je v celoti preračunana na 30 zvezkov. Razen te zbirke izdaja ista založba tudi posebne mape hrvatskih grafikov samo v 200 izvodih z osmirom reprodukcijami v velikosti 35 x 50 cm. Doslej so prišli na vrsto Angeli - Radovani, Kuimer, Hegedušić, Kinert, Murčić, Lovrenčić, Price, Picelj in Reiser. Posamezna mapa stane 6500 din.

Slobodan Džunić je vsaj za slovensko občinstvo novo ime. Nedavno mu je založba »Minerva« izdala prvo celotnejše in obsežnejše delo »Vinograd go spodnji«, ki ga kritika uvršča med romane, čeprav mu avtor ni dal te oznake. Džunić se oglašuje že kakih deset let in je doslej izdal dveje novelističnih zbirki »Zma«, 1951; »Gladje«, 1957. Na splošno priznanje je naletel šele z najnovejšo knjigo. Ne gre za nikakega modernista, pač pa za pisatelja, ki ima precej povedati. Povedati iz svojega na zunaj tesnega sveta, v katerem je odrasel. Njegov junaki so kmečki ljudje iz hribovskih vasi okrog Pirota. Pred namizje zaživijo tišji pasivni de. Srbije, ki je včasih spadal med najbolj zapuščajne. Delo se dogaja pred desetletji in prikazuje primitivne, po bogastvi hipeče ljudi, družino, ki se gmotno dvigne in zopet propade. Pravzaprav je to ličen roman, kakršne so pred deset-

skrbel Dobrniki s svojo družbo požigalcev. Junake dela, ki so v prevodu Maile Golobove malce nepotrebno dobili slovenska imena, so upodobili Jože Lončina (Dobrniki), Nika Juvanova (Dobrnikova žena), Alenka Svetelova (Ana), Marjan Hlastec (požigalec Čok), Franjo Kumer (natakar Železnik), Mirko (Slugova vdova).

S. G.

Ivan Jerman se je vključil v igralski zbor osrednjega slovenskega gledališča v času njegove zoritve v izrazito umetniško telo z disciplinirano ansambelsko igrino in poudarjenimi umetniškimi oblikovalnimi storitvami njegovih prvih igralcev. V tem okolju in možnostih se je razvijal Jermanov igralski talent in se zlasti uspešno uveljavljal v nadrobno in trdno izdelanih vlogah, s katerimi je prispeval k umetniškemu poglobljanju ansambelske igre. V skupnosti igralcev, ki je s svojim vztrajnim delom ustvarila slog in nivo našega gledališča, je za trajno zapisano tudi Jermanovo ime.

Ivan Jerman se je vključil v igralski zbor osrednjega slovenskega gledališča v času njegove zoritve v izrazito umetniško telo z disciplinirano ansambelsko igrino in poudarjenimi umetniškimi oblikovalnimi storitvami njegovih prvih igralcev. V tem okolju in možnostih se je razvijal Jermanov igralski talent in se zlasti uspešno uveljavljal v nadrobno in trdno izdelanih vlogah, s katerimi je prispeval k umetniškemu poglobljanju ansambelske igre. V skupnosti igralcev, ki je s svojim vztrajnim delom ustvarila slog in nivo našega gledališča, je za trajno zapisano tudi Jermanovo ime.

jt

letji pisali mojstri srbskega realizma, s problematiko, na kakršno naitemo n. pr. v Stankovičevi »Nečisti krvi«. Posebej je treba omeniti še pristni, lokalno barvanj jezik, v katerem je Džunić napisal ta roman. S to knjigo je v srbsko književnost uvedel nepoznan svet, primitivne ljudi, na katere v glavnem gleda z moralno - filozofskoga zornega kota samo zato, da bi določene prikazal njihovo socialno problematiko.

Ime Vladana Desnice je eno najbolj zvenelih v sodobni jugoslovanski prozi. Knjiga, o kateri bom na kratko spregovoril, ima sicer čuden naslov »Fratar sa zelenom bradom«, toda če povem, da gre za pisateljev izbor iz celotne njegove novelistične dejavnosti, pa še to, da je izbor več kot posrečen, bo zadostovalo. Na tri sto straneh je pred bralcem vse pomembnejše, kar je v obliki kratke črtice in daljše novele napisal ta pisatelj. Vse te pripovedi, krajše in daljše, so pisani izseki iz resničnega življenja, nekateri zajeti iz ožje pisateljeve

Sandi Krošelj, Nada Božičeva, Pavle Jeršin in Janez Skof so izoblikovali vloge v Silvanusovi drami »Korcak in otroci«

Igralčev jubilej

OB 35-LETNICI UMETNIŠKEGA DELA IVANA JERMANA

Ivan Jerman, ki bo drevi v ljubljanski Drami proslavil svoj umetniški jubilej, se je rodil leta 1900 slovenskim staršem v bližini Splita. Solal se je v Trstu, Cerinici in Ljubljani. Po prvi svetovni vojni je kmalu našel pot v gledališče. Obiskoval je dramatično šolo v razredu prof. Sesta in v sezoni 1920-21 je nekajkrat nastopil v Drami Narodnega gledališča. Leta 1921 odšel v Prago in se vpisal na igralski oddelek tamkajšnje državne akademije za glasbo in predstavljačo umetnost. Nato je dobro leto nastopal v Mariboru, jeseni leta 1923 pa se je vrnil v ljubljansko Dramo, kjer je poslej tudi ostal. Tu je bil leta 1940 tudi ekonom, njegove organizacijske sposobnosti pa so prišle do izraza še v raznih funkcijah v igralski organizaciji med obema vojnama.

Leta 1943 je Ivan Jerman odšel v partizane in postal vodja kulturno-umetniške skupine pri IOOF, ki je nastopala na osvobodjenem ozemlju v Sloveniji in Dalmaciji. Za časa kočevskega zbora odposlancev je Jerman zrežiral prvo uprizoritev Klopčičeve »Matere« — ta predstava pomeni začetek kasnejšega SNG na osvobodjenem ozemlju. Pozneje je bil Jerman v Bariju komisar in upravnik pevskega zbora »Srečko Kosovel«, ki ga je vodil do demobilizacije leta 1945.

Po osvoboditvi je bil Jerman v Drami administrativni ravnatelj, tehnični šef in nadzornik stavbe — vse to poleg svojega igraltva — nato je bil nekaj časa direktor umetniškega filma pri Triglav-filmu, dokler se ni vnovič vrnil v gledališče kot igralec in tajnik Drami.

Ivan Jerman se je vključil v igralski zbor osrednjega slovenskega gledališča v času njegove zoritve v izrazito umetniško telo z disciplinirano ansambelsko igrino in poudarjenimi umetniškimi oblikovalnimi storitvami njegovih prvih igralcev. V tem okolju in možnostih se je razvijal Jermanov igralski talent in se zlasti uspešno uveljavljal v nadrobno in trdno izdelanih vlogah, s katerimi je prispeval k umetniškemu poglobljanju ansambelske igre. V skupnosti igralcev, ki je s svojim vztrajnim delom ustvarila slog in nivo našega gledališča, je za trajno zapisano tudi Jermanovo ime.

domovine, iz obmorske Dalmacije, pa tudi iz tistega njenega dela, ki je proč od morja, v obljemu kraških goličav, drugi zopet iz mestnega, tudi zagrebškega okolja. Tematično in po motivih pomeni teh štirinajset besednih umetnin enega najvišjih izrazov, ki jih zmora današnja jugoslovanska proza. Knjiga je izšla pri zagrebški založbi »Mladost«.

T. P.

PO PRVI PREDSTAVI EKSPERIMENTALNEGA ODRU V CELJU

GLEDALIŠKA PRIDOBITEV

Minulo soboto je celjsko Slovensko ljudsko gledališče pripravilo svojo prvo eksperimentalno predstavo: v okviru novega Malega odru — ki si je našel primerno in lepo prizorišče v mali dvorani Narodnega doma, je doživel svojo prvo jugoslovansko uprizoritev

delo Ervina Sylvanusa »Korcak in otroci«.

Igra govori o dr. Korczaku, poljskem židovskem zdravniku in pisatelju — pri nas poznano njegovo knjigo »Kralj Matjažek Prvi« — in o njegovi usodi pod nemško okupacijo v varšavskem ghetu, kjer je

očetovski skrbel za nekaj deset židovskih sirot in končno z njimi odšel tudi na zadnjo pot, na »veliko potovanje« v pisko celico. Govori o blagem in plemenitem duhu, ki je sredi krovočnega nacističnega besnenja poznal samo svojo človeško dolžnost, ki ga nobeno strahovanje ni moglo napeljati na krivo misel in ki ga je okrutni sovražnik navsezadnje vendarle prisilil na eno samo — plemenito in dragoceno laž: svojim otrokom, ki jih je peljal v smrt, je pel in pripovedoval o deželi, kjer ni vojske in pomanjkanja in kjer med ljudmi ni hudobije...

Vsekakor je zanimivo, da je delo izšlo v Zahodni Nemčiji, lansko leto, in da je avtor mlad, še ne tridesetleten pisatelj (več podatkov o njem žal ne premoremo). Silvanus v svoji igri drastično prikazuje grozljivi svet dehumanizacije in zločinstva, ki ga je predstavljal nemški nacizem, vendar pa je v njegovem slikanju pozitivnih junakov, se pravi nacističnih žrtov, v ponazarjanju njihovega etičnega držbljanju in pojmovanju ter mučenstva, nekako preveč, dejal bi, specifično židovsko mo-

Pisateljski debut Marjana Rožanca

Nedvomno lep, razveseljiv začetek jesenske založniške dejavnosti: na slovenskem knjižnem trgu smo hkrati dobili štiri knjige proze mlajših avtorjev. Državna založba je izdala Vladimirja Kavčiča, Smiljana Rožanca in Marjana Rožanca, Cankarjevo založba pa Viktorja Kojarja. Vsekakor pojav, ki ni pogost v našem založništvu.

Dva izmed teh štirih avtorjev — poslužujem se navedbe na ščitnem ovitku njunih knjig — živita kot svobodna pisatelja, kar tudi ni nezanimivo. To sta Smiljan Rožman in Marjan Rožanc. Slednji se je predstavil celo s svojo prvo knjigo.

Dal ji je naslov: Mrtvi in vsi ostali.

Za poznavalca našega revialnega tiska Rožanceva knjiga ne pomeni novosti, vsaj ne v celoti. Dobršen del tega, kar imamo zdaj v knjigi, smo že brali, pred vsem v Naši sodobnosti.

Avtor je za svojo prvo knjigo odbral štiri novele in dva krajša, razpoloženo lirična zapisa, ki se lepo zlivata s celoto. Čeprav Marjana Rožanca, kar rečeno, poznamo že iz revij, se nam v svoji prvi knjigi predstavlja polneje, v obliki, ki nam omogoča tudi trdnjšo sodbo o njem. Le zaradi lažjega razumevanja naj se z nekaj stavki zaustavimo ob vsebini posameznih novel, samo toliko, kolikor je potrebno, da ne bi nadaljnje besede izzevali ekstraktno.

V prvi noveli, »Invalidi in bolniki«, je glavni junak partizanski invalid srednjih let, za poslan v nek mariborski trafiki in prikazan v luči njegovih vsakodnevnih opravil ter v odnosu do drugih, njemu podobnih, v življenju prav tako neopaznih ljudi; v drugi noveli, »Mrtvi in vsi ostali«, opisuje Rožanc z dobrodušnim nasmeškom bolniškega strežnika, ki dočaka dan upokojitve in ne pričakovanju tudi največje priznanje v življenju: ustanova, pri kateri je služil, priredi njemu na čast posebno, posvobodno svečanost, združeno s cvetjem, govori in — denarno nagrado. »Starega« tolikšna prijaznost upijani, da ne ve, kam sam s seboj in si ga, po končani slavnosti, še na svojo roko in na račun nagrade privoščijo nekoliko več, kot zmora njegovo slabostno srce; precej avtobiografski, najbrž, je pisatelj v noveli »Pravljica«, memoarsko socialno pobarvani sliki svojega otroštva in razmer v ljubljanskem predmestju tik pred zadnjo svetovno vojno in v njenih prvih dneh; v zadnji, v noveli »Priznate«, ki spet deluje, vsaj deloma, kot avtobiografska, pa skuša Rožanc prikazati nezavestno zamorenost mladega človeka, ki ga je utesnil v sukno malega, nepomembnega uradnika pri nezanimivem uradniškem delu.

Pisateljevo zanimanje velja torej našemu sodobnemu človeku v bolj ali manj določen družbeni sredini. Ta človek je nekoč potisnjen stran od glavnega toka, vendar v glavnem ne zaradi takih ali drugačnih krivic, ampak nekako zaradi zakonitosti življenja samega. Zato so njegovi junaki zvečne pasivni ljudje. V družbi neopazni žive svoje enolično življenje, ki pa je enolično predvsem nazven, v odnosu do okolice,

medtem ko je notranjost teh »mladih ljudi« prav zaradi te nezmožnosti zunanje uveljaviti, ve razgibana, čestokrat krčevita, mestoma že tragična.

Tej pisateljski in človeški preokupaciji ustreza tudi avtorjev stil: Rožanc sestavlja svoje osebnosti iz drobenih, mozačnih podrobnosti, ki so same po sebi morda nepomembne in nezanimive, a ki vendarle bistveno oblikujejo duhovno podobo teh ljudi; in so večinoma tudi vzrok in posledica vseh njihovih dejanj. To sestavljanje mozaika se je pisatelju zelo lepo posrečilo v noveli »Mrtvi in vsi ostali«, ki zavzema polno in jo tudi preberemo z resničnim zanimanjem. Manj uspešen je Rožanc v drugih tekstih, kjer se mu ta skrb za detajl, za podrobnosti, za nepomembne pomembnosti, če naj jih tako imenujem, rade tu pa tam spreverjejo v nizanje nečesa, kar bralca ne priteguje več in zato tudi ne prispeva več k plastičnosti obravnavane osebnosti. Tudi v tem primeru pisatelju ne moremo očitati, da ne bi znal pisati, zardi se nam le, da je morda precej preprečevalno moč svojega načina pisanja, če se namreč nečemu odreči prastari pravici, ki jo imamo, kot bralci umetniškega dela, da tudi opišemo nezanimive osebnosti in nezanimivih duševnih stanj ali dogodkov mora biti zanimivo. Paradoks? Najbrž ne.

To značilnost Rožancevega pisanja sem morda, nehoti, nekoliko preveč poudaril, ne z namenom, da bi s tem zmanjšal

ja Vucenova.

Z razstave sovjetske likovne umetnosti, ki so jo sinoči odprli v Moderni galeriji v Ljubljani: »Glava starca« Zinovija Moisejeviča Vilenskoga

rednost knjige, temveč zato, ker je vse drugo v knjigi vendarle na taki ravni, da lahko njenega avtorja brez pomisleka prišteljemo med pomembnejše pisatelje mlajšega rodu, med tiste, od katerih lahko upravičeno pričakujemo odlično poživitev in tudi kvaliteto naše sodobne proze. Tudi na to sem mislil, ko sem uvodoma poudaril pomembnost te samega poudarila, da so se naši javnosti predstavili kar štirje mladi avtorji hkrati.

C. Zlobec

»Savremenik«

Oktobrska številka beogradskega »Savremenika« prinaša nekaj zanimivih kritično-publiscističnih prispevkov. V prvi vrsti opozarjam na 16 strani pisem, ki jih je Tin Ujević med 1926 in 1937, letom pisanja Gustavu Krklecu. To seveda ni vsa ohranjena korespondenca med njima, ampak le pomembnejša pisma in dopisnice. Za Slovence je zanimiv podatek iz pisma, ki ga je Tin Ujević 28. maja 1926 pisal iz Zagreba Krklecu v Beograd. Tam med drugim berem: »1916 ili 1917 u Parizu, Alcon, preveo brošure Janeza Kreka Die Slouwenen (predgovor nije moj)«. Nič manj ni zanimiva petnajststranska študija Pavleta Zorića o pomenu in strukturi romancov Mihaila Lalića. Isti poroča tudi o dveh novih Davidovih pesniških zbirkah (»Katars«, »Tropi«). Med prozo najdemo »Dečka s piščalko« Milana Sege v prevodu Dimitrija Vučenova.

T. P.

Z OBISKA PRI DRUŠTVU AKVARISTOV

Ali veste zanje?

»Očka, ti ne veš, kakšne ribice sem videl danes, je veselo pripovedoval sinko.

»Kje pa?«

»Veš, nasproti Radia je otroško igrišče, ob kraju igrišča pa je hišica, v kateri imajo v steklenih posodah razstavljene ribice. Očka, ali jih bova šla enkrat pogledat skupaj?«

»Seveda bova šla,« je dejal očka. Zamolčal pa je, da za te ribice doslej sploh ni vedel. Presneti otroci, zdaj bodo že ti njemu pamet solili!

Sel je pogledat najprej sam. V Ulici Moše Piljada je našel

Pred dnevi je bila v Ljubljani letna konferenca osnovnih organizacij LMS podjetej PTT, Organizacije so v obdobju od zadnje konference precej napredovale. Tako so letos pomagali pripraviti III. zbor mladine PTT Jugoslavije, pripravili vrsto prireditvev v Tednu mladosti in sprejeli ZKS 38 novih članov. Veliko pozornost so posvetili tudi ideološko-politični vzgoji. Zato so priredili številna predavanja s prikazovanjem filmov. VII. kongresu ZKJ in IV. kongresu ZKS, na debatih večerih so znani politični delavci govorili o vlogi mladine v NOB. Pripravili so tudi lokalnih delovnih akcij in opravili 1500 delovnih ur. Precej mladincev je bilo tudi v zvezni delovni akciji. V tekmovalstvu s komiteti ljudske mladine PTT Jugoslavije so zasedli prvo mesto. Ob koncu konference so sprejeli obilne programe dejavnosti mladine do naslednje konference.

V čitalnici inženjerskega oddelka Državne založbe Slovenije je te dni odprta razstava strokovnih holandskih knjig, ki jih je posredovala tvrdka Graphic export centre iz Amsterdama. Knjige so napisane v angleškem, delno pa tudi v nemškem jeziku. Prireditelji so hoteli predvsem seznaniti naše ljudi s holandsko strokovno dejavnostjo. Po tej razstavi, ki bo odprta še teden dni, bo podjetje pripravilo razstavo angleških knjig.

Včeraj je bil ljubljanski glavni živilski trg srednje dobro založen s kmetijskimi pridelki. Najbolje so bila založena trgovska podjetja družbenega sektorja, medtem ko je od kmetijskih pridelkov pripeljala na trg sadje le KZ Svedina pri Mariboru. Cene pri zasebnih prodajalcih so bile v primerjavi s družbenim sektorjem nekoliko višje. Grozdje so prodajali po 64–114, jabolka po 50, hruške po 70 do 76 in po 100, krompir po 19–25, solato po 52–70 po 100 pri zasebnikih, kostanj po 70 po 35 pri zasebnikih, cvetoča po 64, kislje zelje po 40 in limono po 200 din za kg. Zasebni prodalci so imeli nekaj zabeleženih fig po 70 in paradižnikov po 50; maslo so prodajali po 650–700 din za kg, jajca pa po 18–25 din za kos. — Obe ribarnici sta nudili okoli 10 vrst morskih rib.

Na Gospodarskem razstavišču so za 6. mednarodni sejem sodobne elektronične prodaje do torka zvečer že 38.000 vstopnic. — Med obiskovalci je bilo zelo veliko skupin učencev iz nižjih in srednjih šol, ki so se odzvala povabilu prireditelja. Razstavo so obiskali tudi mnogi tujci, kot na primer trgovski zastopniki iz Češke, ZAR itd.

Včeraj jutraj so pričeli postavljati gradbene odre ob hiši na Gosposvetski cesti 3. »Semenarja« iz Ljubljane, ki upravlja hišo, bo namreč obnovila fasado in izločilo. Dela bodo tekla vzporedno, verjetno jih bodo končali do konca novembra, stroški pa bodo znašali okoli 1,5 milijona dinarjev.

Na plenarni seji občinskega odbora Rdečega križa za občino Ljubljana-Center, ki je bila v torek zvečer, so razpravljali o opravljenem in bodočem delu. Ko so pregledali delo in uspehe posameznih komisij, so ugotovili, da je letos do konca septembra dalo 238 krvodajalcev več kot 600 litrov krvi. Med drugim so govorili tudi o boju proti alkoholizmu.

skromno hišico in po velikih oknih ugotovil, da bi za njimi res utegnilo biti kaj. Ko je vstopil, je zagledal najprej šestdesetletnega moža prijaznega obraza, ki je barval akvarij, v sosednji sobi pa je videl vrsto akvarijev in v njih ribice najrazličnejših vrst. Edini obiskovalci pa so bili redki otroci. Kmalu je prišla neka ženska in vprašala, če bi lahko kupila ribice. Odrbala je dve, jih spravila v vrečko, poravnala račun in odšla.

Očka je začel spraševati, mož pa je odgovorjal: »Akvariji so last Društva akvaristov in so v teh prostorih od 1948. leta. V njih je okoli štirideset vrst domačih in tujih sladkovodnih rib: pisanci, pizdiki, polzaki, ameriški ostrži, mečki, plati, sijamske bojne ribice itd.«

Z obraza mu je bral, koliko mu pomenijo ribe, zato je vprašal: »Pa jih radi prodajate?«

»Saj jih moramo. Prodaja je namreč poleg članarine edini vir dohodkov, stroški pa so veliki. Najbolj pa nas skrbi, da se bomo kmalu morali izseliti, ker mislijo tu zidati novo poslopje. Kam homo šli, še ne vemo. Vsaj sedaj kaže, da nikamor.«

Moževa oči niso bile več ve-

sele. Pravil je, da so imeli ne-

koč akvarije v Drami in da so

jih moral odstraniti, ker so

ljudje metal vanje odpadke.

In da v Ljubljani niso ljudje

vajeni, da bi gojili in pospe-

ševali take zavode.

Otroci in ribice so dobri prijatelji (Foto: Z. Deniša)

V NEKAJ VRSTAH

NOVO MESTO. — Splošno gradbeno podjetje Pionir ima v Bršljinu restavracijo. Povečujejo in opremljajo jo z nekaterimi gospodinjstskimi stroji, s čimer se bo njena zmogljivost povečala za 400 obrokov hrane dnevno. Delavci na gradilišču so se hitro navadili na toplo malico in tako zdaj v restavraciji pripravljajo hrano za vsa delovišča, in jo dostavljajo s tricikli ali mopedi.

ZAMEŠKO. — Sola v Zameškem je bila med vojno požgana. Ker je bil ta šolski okoliš vsa leta po vojni brez šole, je OBLO Selterner začel pred dvema letoma z gradnjo nove šole in predvideva, da bo prihodnje leto dograjevala.

delavce, polovico stanovanj pa je odkupila občina za svoje službenice. Stroški novega stanovanjskega bloka znašajo 70 milijonov dinarjev.

PODVELKA. — V tovarni lesovine in lepenske Podvelke se pripravljajo na rekonstrukcijo, ki jo bodo financirali sami in delno s pomočjo svojih odjemalcev lepence. V prvi fazi rekonstrukcije bodo odpravili ožko grlo pri sušenju lepence. V ta namen bodo kupili nov moderni parni sušilni kanal. Razen odjemalcev lepence pa bo za rekonstrukcijo prispeval 8 milijonov dinarjev tudi OLO Maribor. Po končani rekonstrukciji se bo podjetje usmerilo na izdelovanje lepence, medtem ko bodo proizvodnje lesovin opustili. Bruto produkt podjetja se bo povečal za približno 80 milijonov din.

CRNOMELJ. — Večerno politično šolo, ki je pričela s poukom prejšnji teden, redno obiskuje 35 slušateljev. Pouk je trikrat tedensko, trajal pa bo sedem mesecev. V novembru pa bo začela z delom tudi ljudska univerza.

KANIZARICA. — V Kanizarici so ustanovili stanovanjsko zadrugo za gradnjo stanovanjskih hišic. Za zadrugo je veliko zanimanje in ima že sedaj ob ustanovitvi pogoji.

V Vevčah manjka kruha in zelenjave

Ze na več zborih volivcev v Vevčah razpravljajo o vedno istem vprašanju: preskrba s kruhom, zelenjavo in mlekom. Zaprtili smo tovarniško Milico Jurc, upravnico otroškega vrta v Vevčah, naj nam kaj pove o preskrbi s kruhom in tem kraju.

Preskrba s kruhom je zelo boleča rana v našem naselju. Odkar je letos spomladaj prenehala obratovati pekarna v Vevčah, dobivamo kruh iz pekarn v Polju. Toda vedno premalo, dan starega in navadno stlačene. Gospodinj- nam zato ne preostane dru-

gega, kot da si ga po najkrajši poti preskrbe iz Ljubljane. Zenska, ki prevaža kruh iz pekarn v Polju v Vevče, pravi, da ga pozimi ne bo vozila več. Tako obstaja nevarnost, da bo ostalo to industrijsko naselje v najkrajšem času brez kruha, kljub temu, da je tu prazna pekarna, ki bi jo bilo treba samo obnoviti in pripraviti, kot zahtevajo higienski predpisi.

Na zborih volivcev so se pritoževali tudi zaradi neurejene preskrbe z zelenjavo in zaradi mlekarne.

Da, zelenjave v Vevčah ni mogoče dobiti, kadar pa je, je dražja kot v mestu. Vevče postajajo vedno bolj industrijsko naselje z gospodinjstvi in strnjeno naseljen, kjer zelenjave ni mogoče gojiti doma. Mlekarno imamo, vendar je potrebna popravila. O tem razpravljajo že dolgo, storjenega pa kljub temu še ni ničesar.

Ali je otroški vrtec kaj prizadet zaradi teh težav?

Dokler je bila v Vevčah pekarna, smo tam pekli kruh za naš dom, v katerem je naš otrok, sedaj pa ga moramo voziti iz pekarn Polje. Zelenjavo si moramo sami priskrbeti iz Ljubljane. Te stvari povzročajo nepotrebne izdatke in jemljejo čas ne samo nam, temveč tudi drugim ustanovam in posameznikom v našem kraju. J.S.

PROMETNE NESREČE

V ponedeljek se je v Soštanju pred železniškimi zapornicami dogodila huda prometna nesreča. Pri kateri je bila hudo poškodovana petmetna deklica Erika Videmšek iz Soštanj. Deklica je stala na stranski poti s sovratnico. V trenutku, ko je privozil po klanecu navzdol proti železniški progi, nekoliko vinjen, voznik Milan Jager z osebnim avtomobilom S-1345, ki je imel zelo slabe zavore, je prišla na cesto 5-letna Erika. Deklico je vrglo na pokrivalo motorja osebnega avtomobila, ki jo je vlekli še 18 m preko železniške proge. Deklico so s hudimi poškodbami odpeljali v bolnišnico.

V torek, nekaj pred sedmo uro zvečer, je voznik konjske vprege Milan C. z nepravilno in nepravilno vožnjo na križišču Karlovske ceste in ulice Za Gradom povzročil prometno nesrečo, kjer bi lahko izgubil življenje motorist Franc K. Lete je s hitrostjo 40 kilometrov na uro pravilno peljal proti mestu. Ko je opazil pred seboj konjsko vprego, je močno zavril in zapeljal proti levi strani ceste. Vendar pa je na mokri cesti padel. Po mnenju strokovnjakov mu je življenje rešila čelada, kljub temu pa je dobil predraga poškodovanih odpeljali v bolnišnico.

Ni zdravila, prometnih nesreč je vsak dan več

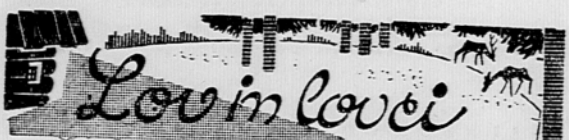
Nekaj manjka v pravilniku o šoferskih izpitih. Pravijo, da so izpitni strogi. Prometni predpisi. Praktična vožnja. Motorizirano. Mnogi »pa-dejo«. Pa je bolje tako, če padejo pred komisijo, kot da bi obsedeli v cestnem jarku ali pred tepko. A kljub temu jih še premalo pade. Nekaj vendarle manjka v pravilniku, da bi izpit pridobili na vrednosti. Po mojem bi moral vsak nov šofer dva dni sedeti pred vrati bolnišnice. Na primer v soboto in nedeljo. Tu bi se lahko poučil o funkcioniranju rešilnih avtomobilov, transfuzijskih postaj, o naravnarvanju prebitih udov in lobanj. In pri tem bi mu bilo treba dati v roke svinčnik, da bi izračunal, koliko materialne škode, če več pa moralne, stanejo razbiti avtomobili, trajni invalidi in mrtvi. Morda bi mu bilo treba sedeti pred pogrebim zavodom samo en dan.

Toda, ker nihče te psihološke študije ne opravi, se zgodi, da vam na pol poblašeni motorist kaže osle, ko mu žugate s pločnika. Šoferji zunaj mesta predajo volane svojim nežnim spremljevalkam, da bi poskusile. Pogosto se take skupne vožnje ne končajo prav nič nežno. Tovariš z novim avtomobilom se ga prešerno naloka v podeželski kmeti, potem se pod pitom vrača in redkokdaj srečno pri- sofiro pred domačo hišo. Vse to se dogaja. Pijani vozniki so še zmerom na cestah, puerbertniki kar naprej norijo na svojih mopedi in rešilni avtomobili vsak dan drviijo po cestah in pobirajo ranjen- ce. Transfuzijske postaje da- jejo kri, ki bi bila drugod bolj potrebna in kirurški od- delki delajo v štirih izmenah. Zato bi bilo priporočljivo, če bi vsakega kandidata posa- dili pred bolnišnico in poka-

pališče. Zaradi iztrežnitve, ali ne?

Želja po motorjih, dveh ali štirih kolesih, je prodira v globine zavesti sodobnega človeka. Kako bi sicer bil moderen, če ne bi šofiral? In koliko je takih, ki bi denar koristneje naložili, če bi se odpovedali motorizaciji. Toda, kdo bi tulil proti vetru. So ljudje, ki imajo prazna stanovanja, podhranjeni otro- ke in še hušje razmere, am- pak motor stoji pred hišo. In človeku se zazdi, da je v tej civilizacijski tekmi skoraj preveč norosti. Mlad elektro- monter, ki mu ni šlo preslabo, je na vsak način hotel priti do svojega motorja. Da bi se mu želja čimprej uresničila, je odšel na »obisk« k svojim sorodnikom v Nemčijo. Leto dni je garal. Naposled se je ves srečen zmagovalno vse- del na svoj motor in ga po- ginal proti domovini. Zdalj ni

ne njega ne motorja, sorodniki so šli po razbitine v Graz, fanta so zabili v krsto in ga pokopali. Vse skupaj je stalo več, kot je bil vreden motor. In mati je ostala brez sina. Pred nekaj dnevi se je to zgodilo. Toda take reči so že vsakdanja stvar. Treba je samo brati rubriko nesreč, o kolesarjih, ki so prišli pod kolesa kamionov, o mopedis- tih, ki so trčili v osebne avtomobile, o šoferjih, ki so zgoreli v plamenih. A kaže, da je vse to še premalo... Se vam ne zdi — čeprav je na videz šaljivo — da v pravilnikih o šoferskih izpitih nekaj manjka? Morda ne bi bilo prav nič šaljivo, ko bi fanatične kandidate postavil pred vrata kirurških oddelkov in pokopalniš? Kar tako, za- radi iztrežnitve... Morda bi mnogim taka študija koristi- la. Kajti, ko jih zdaj pripe- ljemo pred ta vrata, je povečni prepozno. D. Vresnik

DANES PA O JEREVICI

O jerebici, ljubki ptici na- šine polje, najprej tole zgodbo:

Tine Bohinc, kmet iz Ljub- nega na Gorenjskem, je ob le- tošnji košnji prekosil jerebico gnezdo. Huda mu je bilo, saj ima jerebice rad. Kaj sedaj? Doma je kolkja, se brz domisi in pokore jajca. Cez dobro uro je kokaž že sedela nad drobni- mi jerebicinimi jajci.

Izvalilo se je petero jerebičk. Prve dni jih je imel v koklijo vred v večjem zaboji, ko pa so se kebcji navadili na skrbno mačeho, je družinico spustil na dvorišče. Zgodila pa se je nesreča: dve jerebički sta zašli za opaž, kjer sta poginili.

Ostale jerebičke so v veselje vseh Bohincvih dorasle. Če so brskale po vrtu ali bližnjem travniku, pa jih je gospodar poklical, so prifrčale čez plot in mu pobirale proso kar iz roke. »Toda raje imajo semena nekaterih plevelov,« pove Tine, ki je ponosen na svoje jerebi- ce. Ko pride zvečer z dela, po- gleda najprej v šupo, če so pri- šle spat.

Oni dan, teden je od tega, pa jerebic ni bilo več. Odletelo so k vrstnicam na polje, je me- nj Tine, in dolgočas mu je bilo po njih.

Toda drugo jutro sta bili dve jerebici spet na dvorišču. Kje je tretja, pa se ji ni kaj zgo- dillo?

Kmetje so poželi ajdo in spra- vi s polj tudi koruzo. Trave po ozarh venejo, po njivah

Tako je minil dan, naslednje jutro pa se je vrnila tudi tret- ja jerebica, a ne sama; z njo je priletela vrstnica s polja in po Tinetovem dvorišču so ho- dile kar štiri jerebice. Divja

sorodnica je z zanimanjem ogledovala življenjski prostor Tinetovih jerebic in z najraz- ličnejšimi glasovi kazala svoje začudenje. Zvečer so se Tine- tove jerebice spet spravile v šupo na svoje mesto, divja vrstnica pa je odletela na polje. »Bomo videli kaj bo,« pravi Tine. »Zveča med poljem in mojim dvoriščem je tu, le kaj bo iz tega nastalo?«

Kmetje so poželi ajdo in spra- vi s polj tudi koruzo. Trave po ozarh venejo, po njivah

je druga k drugi, z glavami na- vzven; tako sedejo vsako noč, da bi tudi v temi pravčasno opazile lisico, podlasico, dihur- ja, pa tudi klatečo se domačo mačko, če bi se jim morda pri- bližala. Poljska jerebica nam- reč ne prenočuje na drevu kot vse ptice, na drevo tudi nikoli ne sede.

Megla se premakne in s stra- ni posveti rdeče jesensko son- ce. Čirik, čirik pozdravljajo je- rebice novi dan. Potem se spre- lete; dvakrat, trikrat se dvig-

zeleni ozimina. Zlato-rumene jesenske barve so se s polja umaknile v gozdove. Mrzlo jutro je, močna elana. Kita jerebic čepi sredi ajdove- ga strnišča. Tena, so se stja- ni-

nejo, dokler ne obstanejo na mestu, kjer se bodo zadrževale čez dan. Seveda se zgodi, da se kita čez dan razbije, saj se je na praznem polju težko dobro skriti. Ko sonce zaide, se jere-

bice spet pokličejo. Njihov čir- rik, čirik je zadnji glas v ti- hem polju, preden se ne stisne noč. Jerebice pa spet čepi tes- no druga ob drugi sredi ajdo- vega strnišča.

Jerebica je poljska kura. Če jo gledamo od daleč, se nam zdi, da je enolične rjave barve. Če pa jo pogledamo od blizu, vidimo, da smo se zmotili: nje- no perje je ena sama izredno lepa, prelivačaja se umirjena barva. Petelinčka loči od koka- ške je izveščano oko. Temno- rjava lisa na prsih še ni trden dokaz, da imamo pred seboj petelinčka, tako liso imajo tudi mnoge kokoške, le svetle proge na srednjih krilih peresih so dokaz za petelinčka.

Jerebice štejejo za stalno ptico, med lovci pa prevladuje vse bolj mnenje, da se nekaj jerebic na zimo umakne v kraje, kjer laže prezimijo. Čim večje so kite, pravijo lovci, tembolj gotovo se bodo na zi- mo preletele. Da bi se selile čez morje kot prepelice, seve- da nihče ne misli, jerebice se selijo le iz pokrajine v pokra- jino. Zato je zelo zanimivo sporočilo iz ptujske okolice, da so tam uplenili jerebico, ki je nosila na nogi obroček ornito- loške postaje italijanske Bo- logne. Večletne izkušnje lovcev potrjujejo, da je jerebica v na- ših loviščih zadnja leta, ko jih primerno love, veliko več, kot jih je bilo v letih, ko so bile popolnoma zaščitene. Menda bo res, da se močne kite prese- lijo.

Cez polje stopa skupina lov- cev. S seboj imajo psa s krat- kim repom, glavkasto bele bar- ve. Pes je ptičar. Pred široko njivo s staro travo obstanejo

in ptičar začne iskati. Z visoko dvignjeno glavo, steče v njivo. Ze stoji kot ukopan, glavo je stegnil naprej, po vsem telesu drgeta. To je dober znak za lovce, pred psom je divjad.

Lovci se bližajo psu, tedaj pa se dvigne vsaj 50 metrov pred njimi kita jerebic. Od sredine oktobra, posebno pa v novem- bru, jerebice slabo »držijo«, pravijo lovci, ta čas namreč le redko pustijo lovca na tako razdaljo, da bi lahko streljal. Čeprav je jerebice dovoljeno loviti do konca novembra, je kmetu, —elf—

tega lova praktično že konec, jerebice pač slabo »držijo«.

Preteklo leto je bilo v Slo- veniji uplenjenih 12.000 jerebic, letos pa jih bo gotovo več, saj se je stajel jerebic zelo pove- čal. Prihodnjega pomlad bodo lovci naselili jerebice še v ne- katerih predelih Dolenjske in Notranjske, kjer je jerebic še malo. Po lovski statistiki je bilo letošnjo pomlad v naših loviščih blizu 50.000 jerebic, njih število pa se bo dvig- nilo v veselje lovcev in v korist kmetu.

mrhovišču Bezgovica pri Graj- sevki. Za volka bo dobil Sterle 70.000 din nagrade. Notranjskim lovcom želimo, da bi volčje krdelo, ki se je zaplodilo v njihovih loviščih, uničilo še pred zimo.

Padla sta dva volka

Po uspešnem pogonu na vol- kove, ki so ga priredili po- stojnski lovci, je prišla iz No- tranjske nova, dobra lovska novica: Anton Sterle, lovec go- jitvenega lovišča Snežnik, je ustrelil še dva volka! Volkove je čakal več noč na preži pri

Anton Sterle z uplenjenima volkoma

EKIPNO PRVENSTVO LRS

V BOKSU

V soboto prvi boji

Po daljšem odmoru bodo ljubljanski boksači v Mariboru spet prišli na račun. Boksaška zveza Slovenije je namreč razpisala slovensko ligo z jesenskimi in pomladanskimi prvenstvi.

V I. kolu tega republiškega tekmovanja se bosta v Ljubljani srečali ekipi dosedanjega prvaka ZTAK Maribor na ZTA Ljubljana, v Mariboru pa moštvi Branika in Odreda.

V sobotnem srečanju v Ljubljani je Maribor zanesljiv favorit, saj bodo v ekipi tekmovali prelozene preizkušeni boksači Zuman, Čeh, Kous, Sibila in drugi. Domačini bodo prišli v ring z mladimi, a nadarjenimi močmi (Vuk, Erjavce, Suković, Mencej). Kakšni bosta dogodnji sedaj ekipi, je zdaj težko reči, kajti klubska vodstva vse do uradne tečanja ne bosta izdala postav.

Srečanja med Mariborom in Ljubljano bo v soboto 24. okt. ob 19.30 v Domu železničarjev pri avtobusni postaji.

■ Ekipno boksaško prvenstvo Hrvaške je osvojila Mladost iz Osijeka.

III. SREDOZEMSKÉ IGRE V BEIRUTU

Četrta zmaga košarkarjev

Beirut, 21. okt. — V nadaljevanju III. Sredozemskih iger so jugoslovanski športniki znova zabeležili več dobrih rezultatov. Tako je naša košarkarska reprezentanca z uspehom prestala tudi četrto preizkušnjo. Ekipa ZAR so Jugoslovani premagali s 77 : 57 (42 : 27) in si tako je skoraj prigrabil prvo mesto. Do konca turnirja jim je preostala le še ena tekma, in sicer z moštvom Turčije.

V atletskem spondu je od Jugoslovancev tekmoval metalec diska Radošević. Kljub temu, da je drugi v življenju presegel 54-metrsko znamko, pa se je moral zadovoljiti z drugim mestom za odličnim Grkom Kunadissom. Izidi: Kunadis (G) 55,02, Radošević (J) 54,01, Cakanikas (G) 47,88. V skoku v višino je zmagal Francoz Fourrier s 199 cm, Jugoslovani Snajder pa se je s časom 48,5 plasiral v finale teka na 400 m.

Prvenstvo Kladivarja

Nov rekord

CELJE, 21. oktobra. Na društvenem prvenstvu Kladivarja, na katerem je nastopilo okrog sto atletov in atletinj, je bilo doseženih več odličnih rezultatov. Tako je Sikovec v teku na 60 metrov izenačil državni rekord s časom 7,6, mladince Čede, Stožir, Gasparut in Silan pa so postavile v štafeti 4x200 metrov nov državni rekord s časom 1:48,3.

J. K.

Nagrade avtorjem NATEČAJ PARTIZANA ZA AKADEMIJSKE SESTAVE

Telovadne akademije, ki jih prireja Partizanova enota ob raznih občasni slovesnostih in spominskih obletnicah, so zavoljo originalnih in učinkovitih zamisli, zlasti še tistih, kjer so na visini, še tako uveljavljene, da so postale za društva in prijatelje mladine življenjska potreba.

Akademije, katerih vsebina je vestno pripravljena, niso le obratun in prikaz smotnega in vztrajnega dela Partizanov telovadnic, ampak tudi zelo učinkovit vzgojni in propagandni prijem, dokaz, kaj in kako se mladina se posebej vzgaja v najbolj uveljavljenem času rasti in dozorevanja, zdravju koristno in napredno razvija, izživlja v ritmu melodij ob skladnem, mehkim z največjim lastnim občutkom tudi fiziološko učinkovito izvedenih vaj, prepletenih z vsegodišnjimi prehodi itd. itd., tako kakor so jih po zahtevnosti pač napisali posamezni sestavljalci.

Partizan Slovenije prireja vsakoletna prvenstva in akademskih sestavah sicer z lepim številom priznanj avtorjev, vendar le iz ozkega kroga Partizanovih društev. Vsa ta tekmovalna spremljava stalno stikajo gledalci z velikim navdušenjem.

Z najboljšimi akademskimi sestavami so bili ti avtorji, kot reprezentanti Partizana Slovenije na raznih pomembnih prireditvah, tako n. pr. v letošnjem letu 7. junija v Trbovljah ob slavnostni seli PS v čast 40. obletnice KPJ in SKOJ ter reprezentantnih akademskih na II. letu Partizana Jugoslavije v Beogradu v navzočnosti najvišjih državnih voditeljev, kjer so bili deležniki odličnih priznanj in največjih odkrivanj — zlate plakete.

Vsaka akademija je praznik društva, doživljanje za nastopajoče,

starše, prijatelje pa tudi vse tiste, ki stojijo ob strani in temeno samo še gledajo in ocenjujejo.

Kakovost akademskih sestav je odvisna od bogastva vsestranske iznajdljivosti, sad dolgotrajnega študija, izbire načina izvedbe, pravilne presobe, kateremu oddelku, moškemu ali ženskem pristojni, številu izvajalcev, opreme (oblike), svetlobe, poslušne primerne spremljave, poudarkov, itd. itd.

Občutna hiba dosedanjih avtorjev akademskih sestav, čeprav sicer zelo uspešnih, je, da gre vedno za nastopilni v pozabo, ker jih ne posredujejo drugim društvom, s katerimi bi se tudi radi postavili po sposobnosti svojih pripadnikov.

Zakaj? Zato, ker velika večina vaj — in ne samo akademskih sestave — niso napisane, temveč naučene po kratkih zapisnikih sestavljalca in nič več.

Da bi društvom, ki nimajo sposobnosti moči za sestavo vaj za akademije, pomagali, razpisujemo natečaj z vsemi potrebnimi podrobnostmi.

PARTIZAN SLOVENIJE

Natečaj Partizana Slovenije
Partizan Slovenije zveza za telesno vzgojo razpisuje natečaj za telovadne akademije.

Natečaj se lahko udeleži vsak državljan-kla FLRJ

Akademjska sestava je lahko namenjena za te-tele oddelke: za moško dečo, za žensko dečo, za pionirje, za pionirke, za mladince, za mladice, za članke, za članke in za mešane skupine (po spolu ali starosti).

Sestava je lahko prosta vaja (brez orodja) ali vaja z orodjem (n. pr. s kld) na orodju.

Sestava mora:

a) po vsebini, obliki in metodi ustrezati starostnemu oddelku oziroma skupini, ki ji je namenjena; b) biti fiziološko pravilna; c) ustrezati prostoru, ki je 10 m širok in 8 m globok; d) imeti glasbeno spremljavo.

Na natečaju ne morejo sodelovati avtorji, ki ji je namenjena; e) ustrezati prostoru, ki je 10 m širok in 8 m globok; f) imeti glasbeno spremljavo.

I. Sestavljalcev mora predložiti svoje delo pisano in sicer v strokovnem jeziku. Obenem mora predložiti tudi klavirsko partituro za glasbeno spremljavo.

Natečajnik mora poslati svoje delo Partizanu Slovenije, zvezi za telesno vzgojo, Ljubljana, poštal predal št. 174 najkasneje do 1. februarja 1960.

Avtor mora biti do 15. februarja 1960 prijavljen, da bo na zahtevno javno komisijo Partizana Slovenije prikazal svoje delo v Ljubljani z ustrežno skupino telovadcev in telovadke.

Predložena dela bo ocenila posebna komisija Partizana Slovenije.

Partizan Slovenije bo priznal najbolje ocenjenim sestavam sledeče nagrade:

I. 80.000 din
II. 50.000 din
III. 30.000 din

II. Na natečaju lahko sodelujejo tudi začetnišči-ee, sestavljalci-ke, ki niso več pisane telovadne strokovneje jezika. Tak natečajnik-ca prijavljamo svoje delo do roka, kakor je že zgoraj navedeno, pripravljeno skupino do določenega roka, ki je naveden v tem razpisu.

Najbolje ocenjene sestave oddajavci-je, ki se udeležijo tega natečaja pod II. bo Partizan Slovenije priznal sledeče nagrade:

I. 3.000 din
II. 5.000 din
III. 3.000 din

Vsi ostali pogoji za udeležence natečaja pod II. pa so isti kot za udeležence pod I. tega natečaja.

PARTIZAN SLOVENIJE

IV. Šahovski turnir kandidatorov za svetovno prvenstvo

XXIV. KOLO — TRETJE V BEOGRADU

VODEČA MED SEBOJ

Beograd, 21. okt. (ob 19. uri)

Vzlic temu, da je na turnirju kandidatorov že skoraj vse odločeno, je velika dvorana Sindikalnega doma še vedno nabito polna. Današnje otvoritvene poteze so bile zopet v zrušenju časovne stiske, toda tokrat ne šahovske, temveč filmske. Snemalci »Filmskih novosti« so pretirano dolgo oblegali igralni prostor, pa so nekateri velemejstri obupali,

vstali izza miz in se začeli sprehajati po odru.

Tal je kot beli začel miroljubno proti Keresu ter potem hitro poenostavil pozicijo, saj mu je neodločen izid več kot zadostoval. Keres je dovolil, da mu je belj napravil osamljenega dvojnega kmeta na daminem krilu. Nastal je zelo dvorezen položaj, v katerem ima črni aktivnejše figure.

V partiji Smislov-Petrosjan sta partnerja zamenjala kraljici že ob otvoritvi. Beli je sicer pokvaril črnemu rokado, vendar je dobil črni v zameno par lovcev, tako da je pozicija popolnoma izenačena.

Benko danes verjetno ne bo prišel v časovno stisko saj je potegnil prav toliko potez v desetih minutah kot predčerašnjim v dveh urah. Proti Fischerju je namreč izbral isti sistem v caro-kan obrambi kot Keres proti istemu nasprotniku pred dvema kolena. Fischer je začel tudi v tej partiji v podrejen položaj, saj se mora braniti proti ostremu napadu na kraljevem krilu.

Gligrorić je presenetil Olafssona s kraljevo indijsko obrambo. Po neuspehih s to obrambo na Bledu, je naš velemejster ni hotel več uporabljati na tem turnirju, čeprav je na prejšnjih prav v teh vodah požel največ zmag. Olafsson je izbral najmodernejši sistem z razvojem lovca na g5 ter nato izsilil nevaren napad na daminem krilu. Gligrorić pa je začel z akcijo na drugi strani. Ob času, ko to poročamo je videti napad belega nevarnejši.

ing. Z. G.

XXV. KOLO

Olafsson : Talj (0:3)
Gligrorić : Fischer (1:5:15)

Benko : Smislov (1:5:15)
Petrosjan : Keres (2:1)

ŽENSKI ŠAHOVSKI ŠAMPIONAT

V XIII. kolu ženskega šahovskega prvenstva FLRJ so bili rezultati naslednji: Timet-Milčić 0:1, Kozakova-Balaban 0:1, Pongrac-Damjanov 0:1, Pihajlić-inž. Delak 1:0, Jocić-Piberi 0:1, Nagy-Kitonik 0:1, Savić-Ljiljak remi, Veitmirovic-Jovanović 0:1. V prejšnjih partijah iz XII. kola je inž. Delakova premagala laban pa se je končalo neodločeno.

V PRVI KVALIFIKACIJSKI TEKMI ZA OLIMPIJSKI NOGOMETNI TURNIR

JUGOSLAVIJA : ISRAEL 2:2

TEL AVIV, 21. oktobra. — Na mestnem stadionu v Tel Avivu je bila danes pred približno 60 tisoč gledalci kvalifikacijska nogometna tekma za olimpijski turnir med Jugoslavijo in Izraelom, ki se je končala neodločeno 2:2 (1:0). Sodli je Gonul Ali (Turčija). Gole so dali Kostić v 6. in 45. minuti za Jugoslavijo ter Stelmah v 69. in 74. minuti za Izrael.

Jugoslavija: Šoškić, Đurković, Jusufi, Bena, Nikolić, Miladinović, Čebinač, Mujić, Tasić, Kostić, Mihajlović.

Izrael: Hodorov, Matana, Morikovic S., Levi, Levković, Tiš, Mencil, Stelmah, R. Levi, Goldstein, Glazer.

Jugoslovani so začeli zelo dobro in že v 6. minuti po Kostiću vodili 1:0. Ta igralec je izvedel prosti strel in njegova silovito streljana žoga se je najstojtejši obrambni igralci igralca in nato zletela v nasprotni kot, kjer je bil vratar.

Po tem uspehu so naši igralci pokazali raztrgan igro, akcije pa so bile v glavnem po sredini igrišča. To je bil nezanimiv nogomet brez posebnih zapletov, razen če ne upoštevamo nekaj nevarnih prodorov domačinov, vendar je vratar Šoškić posel odlično opravil.

TRENING

B-REPRESENTANCE
Kragujevac, 21. okt. V okviru proslave osvoboditve Kragujevca je B-representanca Jugoslavije premagala domači Radnički z 2:0.

Košarkarji v Smartnem

V partizanskem društvu v Smartnem pri Litiji so pred kratkim igrali košarkarsko sekcijo. Začeli so z rednim treningom in sklenili že letos tekmovali v prvenstvu ljubljanske košarkarske podzveze in se udeležiti tekmovalne v zimske lige ljubljanske podzveze. V mladim košarkarskem kolektivu se pač zavedajo, da brez nastopov ne bo napredka. Spomladaj bodo zgradili tudi igrišče. Pri tem pričakuje pomoč občinske zveze za telesno vzgojo, šmartske košarkarji imajo volje dovolj za delo, seveda pa potrebujejo tudi materialne in moralne podpore.

Tudi v ostalih oddelkih Partizana v Smartnem so začeli z redno vadbo. Dejavnost društva, ki ga vodi Albin Jesešček, se je v zadnjem času zelo razmahnila. V športni center v Makarski je prišla skupina najboljših poljskih atletov, ki se bodo tu nekaj časa pripravljali za olimpijske igre. Med drugimi so v Makarski tudi evropski prvaki Sidlo (kopje), Rut (kladivo), Krzywicki (krog) in 10.000 m) ter Chromieck (3000 m zapreke).

Nekateri izmed teh atletov bodo 7. novembra nastopili tudi v Beogradu na povratnem dvojboju varšavske Legije in domačega Partizana.

Poljaki v Makarski

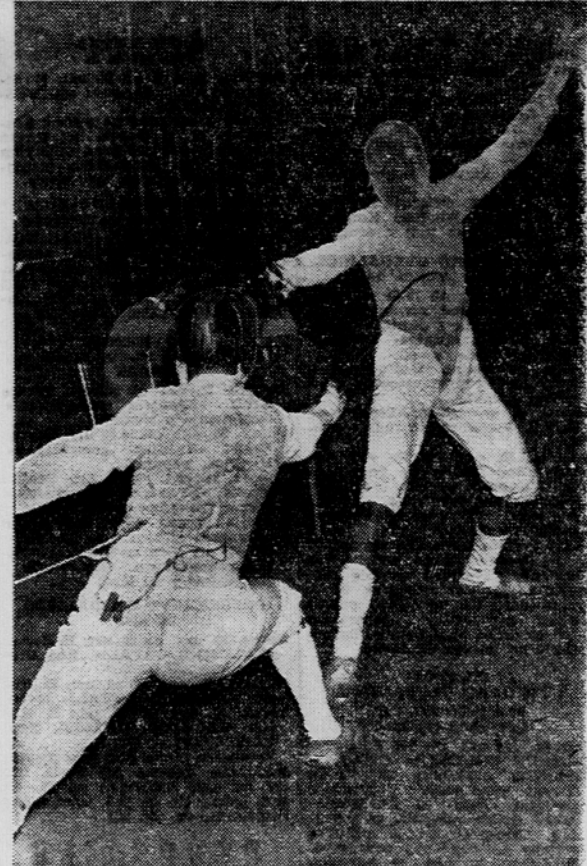
V športni center v Makarski je prišla skupina najboljših poljskih atletov, ki se bodo tu nekaj časa pripravljali za olimpijske igre. Med drugimi so v Makarski tudi evropski prvaki Sidlo (kopje), Rut (kladivo), Krzywicki (krog) in 10.000 m) ter Chromieck (3000 m zapreke).

Nekateri izmed teh atletov bodo 7. novembra nastopili tudi v Beogradu na povratnem dvojboju varšavske Legije in domačega Partizana.

Novo po tujem

Bombay. — Povratne kvalifikacijske nogometne tekme za olimpijski turnir med Indijo in Afganistanom ne bo, ker so se Afganistanci odpovedali udeležbi. V prvi tekmi je zmagala Indija 5:2.

London. — Boksaški svetovni prvak peresnolahke kategorije Moore (ZDA) je britanskega šampiona O'Neilla odločno premagal že po 2,55 min. boja.

Prizor iz odločilne borbe za prvo mesto med Simonitjem (desno) in Baumgartnom

Po odmoru so Izraelci napadali silovitejše in v 69 minuti izvedli, samo pet minut pozneje je bil Stelmah spet prisbeben in povedel svoje moštvo v vodstvo.

—21. Veselje gledalcev je bilo kratkotrajno, kajti takoj zatem je Kostić izkoristil lep Čebinačev predložek in zadel mrežo. 2:0.

Naša reprezentanca je tudi to pot razočarala, saj so igralci pri-

kazali počasen nogomet z neopredni podajanjem. Zato je neodločen izid še kar ugoden, tembolj, ker so bili Izraelci boljše in so se odlikovali z ostrim startom, pa tudi s hitro spremenljivostjo, pa tudi s hitro odločitvijo. Naša reprezentanca odputuje jutri zjutraj čez Atene v Sofijo.

NOGOMET V KÖLNÜ

ZAH. NEMCIJA 7
NIZOZEMSKA 0

PO ZADNEM SABLJAŠKEM TEKMOVANJU V BEOGRADU

Olimpijski kandidati potolčeni

Nedeljsko tradicionalno sabljaško tekmovalje za pokal Beograda so zlasti slovenski tekmovalci pričakovali z nestrpnostjo. Sabljaška zveza Jugoslavije namreč najboljših tekmovalcev iz naše republike ni uvrstila, med olimpijske kandidate. Tekmovanje v Beogradu je pokazalo, da slovenskih tekmovalcev pač ne gre prezirati.

Kakor je bilo pričakovati, se je tekmovalje v fletu in sablji razvil v nekaj dvojboj med olimpijskimi kandidati in Ljubljanci. Slednji so poteli največ uspeha. V odločilnem srečanju sta se namreč sestala Odredova tekmovalca Simoniti in Baumgartner. Simoniti je zmagal 2:1 (2:5, 5:2, 5:2). V prejšnjih kolih je Simoniti izločil Mezglitsa 2:1 (1:5, 5:1, 5:2) ter Fabjančiča (Mladost) 2:0 (5:4, 5:4). Baumgartner je premagal Erdosa (Subotica) 2:1 (5:2, 3:5, 5:4) in Vasina (Železnikar) 2:0 (6:2, 5:3). Zlasti finalni boji so bili tehnično dogmni, marsikdaj pa je bila za končni rezultat odločilna tudi pravilna taktika in hitrejša presoja položaja.

V sablji so tekmovalci iz LRS po trdih bojih zasedli drugo, četrto in peto mesto. V odločilnem srečanju je Vasin premagal Odredova Klopčiča, vsekakor pa je tudi slednji dokazal, da brez prijateljske pomoči ne bi bil pripravljen na olimpijske igre. Med drugimi so v Makarski tudi evropski prvaki Sidlo (kopje), Rut (kladivo), Krzywicki (krog) in 10.000 m) ter Chromieck (3000 m zapreke).

Nekateri izmed teh atletov bodo 7. novembra nastopili tudi v Beogradu na povratnem dvojboju varšavske Legije in domačega Partizana.

Novo po tujem

Bombay. — Povratne kvalifikacijske nogometne tekme za olimpijski turnir med Indijo in Afganistanom ne bo, ker so se Afganistanci odpovedali udeležbi. V prvi tekmi je zmagala Indija 5:2.

London. — Boksaški svetovni prvak peresnolahke kategorije Moore (ZDA) je britanskega šampiona O'Neilla odločno premagal že po 2,55 min. boja.

Tekmovanje v meču se Ljubljanci niso udeležili, zmagal pa je Vasin z enim zadetkom prednosti pred Fabjančičem, tretji je bil Devay (Novi Sad), 4. Jambrežič (Mladost) itd.

Konkurenca žensk je bila zaradi udeležbe avstrijskih tekmovalcev mednarodna. Prvo mesto je osvojila tekmovalka Črvene zvezde Jekinićeva, pred Avstrijko Klopčič.

To je bila seveda prijetna novica za igralce in gledalce. Okrog lesene ograje drsilaške je poslej vsak večer polno radovalcev, ki z zanimanjem spremljajo prve korake in zavoje domačih igralcev. Le-ti redno trenirajo v luči. Vadbja je že povsem resna, saj ni več nevarenosti, da bi led skopnel.

Vodja ledenarje tov. Janežič nam je namreč zaupal, da so vključili nov kompresor, ki proizvaja blizu 500.000 kalorij, medtem ko jih je stari razvilal le 180.000. Ker so se dal poznati oba, so lahko ljubitelji ledu brez skrbi. In čeprav se je v toplomeru pred ledeno živo srebro dvignilo celo na 11 stopinj Celzija, je bil led trd in isto dober za drsanje.

Jesenitani sedaj vadijo brez poljskega trenerja Wolkewskega, ki bo tudi v letošnji sezoni bežal nad moštvom državnega prvaka. Tako za vodjo treniranja domačih trener Matko Medja. Pod njegovo večjo taktirko se fantje zbirajo večer za večerom in se trudijo čimprej pridobiti potrebno kondicijo, hitrost in tehniko. Kdaj pa kdaj za spremembo postavijo tudi gole, se razdele v tekmovalne dvojboje.

PREKINJENE PARTIJE

XXI, XXII, IN XXIII. KOLA

GLIGORIĆ—PETROSJAN

Pozicija po 40. potezi črnega: BELI: Kd4, Tc6, Lf2, a3, c2, e5, g4 (7).

ČRNI: Kd8, Ta1, Lf7, a7, b6, d5, e6 (7).

41. Tc3 remi.

FISCHER—SMISLOV

Pozicija po 41. potezi črnega: BELI: Kf3, Th4, a2, c3, g2 (5).

ČRNI: Kf5, Th1, a6, e4, e5, f7 (6).

45. Th5+, Kf6 46. Th6+, f5 47. Th1, c3 48. Th1, f5 in bel se vda.

FISCHER—KERES

Pozicija po 45. potezi belega: BELI: Kd1, Tg1, Lf5, a3, c2, f4, h5 (7).

ČRNI: Kd8, Th2, Se5, b6, d1, c7, h5 (7).

45. ... Sx4 46. Se7, Tg7, Kd6 47. Txf7, Se3+ 48. Kc1, Txc2+ 49. Kb1, Th2, Sd1+, Kc5 51. Tc7+, Kf4 52. Td1, Sd1 53. Kc1, Se3 54. Lh7, h5 55. T7+, Kc3 in bel se vda.

OLAFSSON—PETROSJAN

Pozicija po 41. potezi belega: BELI: Kh1, Df3, Th1, Tf5, a3, g2, h2 (7).

ČRNI: Kg3, Dd8, Tf6, Lg7, a6, b5, c4, f7 (8).

41. ... Txf5 remi.

GLIGORIĆ—BENKO

Pozicija po 44. potezi črnega: BELI: Kd4, Se5, b4, c4, g4, h4 (6).

ČRNI: Kd6, Sh7, b6, e6, g7, h6 (6).

45. Sd3, Sf6 46. Se5, Tg7 47. g5, h4xg 48. Sf7+, Kd7 49. Sxg5, Sf6 50. c5, bxc 51. Kc5, Sd5 52. b5, Se2, 53. h5, Kc7 54. Kc6, Sxb5 55. Kxb5, Kf6 56. Se4+ Kf5 57. Se5, Kg5 remi.

GLIGORIĆ—TALJ

Pozicija po 41. potezi belega: BELI: Kf1, Dg7, Sc4, a2, b3, d5, h2 (7).

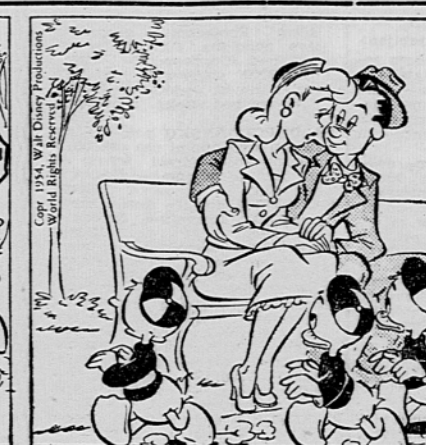
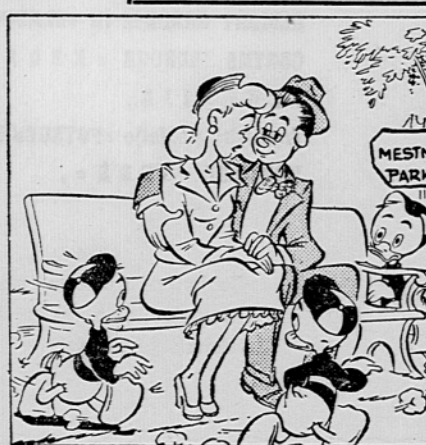
ČRNI: Kc7, Te8, Tf6, Sh1, a7, c8, d6, f7, g1 52. Tg2, Tg7 47. g5, h4xg 48. Sf7+, Kd7 49. Sxg5, Sf6 50. c5, bxc 51. Kc5, Sd5 52. b5, Se2, 53. h5, Kc7 54. Kc6, Sxb5 55. Kxb5, Kf6 56. Se4+ Kf5 57. Se5, Kg5 remi.

GLIGORIĆ—TALJ

Pozicija po 41. potezi belega: BELI: Kf1, Dg7, Sc4, a2, b3, d5, h2 (7).

ČRNI: Kc7, Te8, Tf6, Sh1, a7, c8, d6, f7, g1 52. Tg2, Tg7 47. g5, h4xg 48. Sf7+, Kd7 49. Sxg5, Sf6 50. c5, bxc 51. Kc5, Sd5 52. b5, Se2, 53. h5, Kc7 54. Kc6, Sxb5 55. Kxb5, Kf6 56. Se4+ Kf5 57. Se5, Kg5 remi.

V MESTNEM PARKU

OBJAVE — OBVESTILA — OBJAVE

KOLENDAR
Četrtek, 2. oktobra: Zorislava.

Na današnji dan leta 1941 je bil v Črnomlju ustanovljen občni Zvezi Slovenskega častniškega društva.

Dr. med. Aniel Kos, dr. Albin Plahuta in dr. Matij Mikuz pri srčno čestita — Stetica.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA

NOCNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
BOLNIŠKOV DOMU OD 20. DO 7. URE ZJUTRAJ OB NEDELJAH IN PRAZNIŠKIH VES DAN.

Zdravstveni dom RUDNIK:
Dr. Postržin — Škerjil Silva, Priateljstva 9, tel. 21-558. V oddelku za zdravnika kličite tel. LM 20-509.

Zdravstveni dom CENTER:
Dr. Kolbe Marija, Miklošičeva 24, tel. 39-131. Za obiske otrok ista tel. številka.

Zdravstveni dom SISKI:
Dr. Gombuš Nevenka, Černetova 31, tel. 22-431. V oddelku za zdravnika kličite tel. LM 20-809.

Zdravstveni dom BEŽIGRAD:
Dr. Sarabon Vinko, Lavričeva 5/a, tel. 31-286. V oddelku za zdravnika kličite tel. LM 30-809.

Zdravstveni dom MOSTE:
ZD Moste, Prvomajska 11, tel. 31-286. V oddelku za zdravnika kličite tel. 330-390.

Zdravstveni dom VIČ:
Dr. Stane Grapar, Kogejeva 5, tel. 23-372.

ZDRUŽENI PODJETJI
SAP-TURIST
IN LJUBLJANA-TRANSPORT
V LJUBLJANI
obveščata:

Za občinski praznik občine Piran, v dnevi 24. in 25. oktobra 1959, katerega največja atrakcija, bo ogled nove jugslovske turistične ladje »PIRAN«, ki bo v teh dneh prvič prispela v matično luko prijateljskega društva SAP-TURIST IN LJUBLJANA-TRANSPORT. Enodnevnim izletom v Piran, po izredno ugodnih cenah, zahtevajte programe in turistični poslovalnice na Miklošičevi cesti št. 17.

Prijavite se takoj za ta zanimivi, prijetni in ceneni izleti.

Vse prijatelje pozivljamo, da obiščejo Puskino večer v petek ob 20. uri v Krizankah. O Puskini govori Mile Klopčič, recitatorja pa Vika Grilova in Anja Kurent. Vstop prost. Društvo prevajalcev Slovenije.

PODJETJE TEOL, tovarna tekstilnih in usnjarskih pomožnih sredstev v Ljubljani, Zaloška 54 ter OLJARNJA, tovarna tehničnih in jedilnih olj v Ljubljani, Zaloška 54, obveščata, da so pripravili izlet v OLJARNJO, tovarno tehničnih in jedilnih olj, v Ljubljani, Zaloška 54, obveščata, da so pripravili izlet v OLJARNJO, tovarno tehničnih in jedilnih olj, v Ljubljani, Zaloška 54.

NA TNZ LJUBLJANA SO NA SLEDNJA NAJDENA KOLESARJA:
moško kolo, znamke neznane, vidna št. 5708, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 49574, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 50758 ali 46131, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 91710, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 18339, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 19180, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 22377, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 217898 svetlo bronž barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 1962470, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 122027, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 1487321, črne barve; moško kolo, znamke neznane, vidna št. 1257339, črne barve; moško kolo, znamke neznane, tov. št. neznana, modre barve; moško kolo, znamke neznane, tov. št. neznana, zelene barve; moško kolo, znamke neznane, tov. št. neznana, rumene barve.

NA TNZ MARIBOR SO NA SLEDNJA NAJDENA KOLESARJA:
moško kolo, znamke neznane, tov. št. 801291, črne barve; moško kolo, znamke neznane, št. ogrođja 384512, zelene barve; moško kolo, znamke CICLI-PEGYSON, številka ogrođja 3877, zelene barve; moško kolo, znamke ROG, št. ogrođja 18372, črne barve; moško kolo, neznane znamke, št. ogrođja D45880, zelene barve; moško kolo, znamke neznane, št. ogrođja 42314, črne barve; moško kolo, znamke neznane, št. ogrođja 861292, rjavordeče barve; moško kolo znamke AUTOMOTO, št. ogrođja 20694-D-22-E-35, svetlo modre barve.

BIBLIOTEKARSKA ALI KNJIŽNICA
Prisluša: v življenjskem kandidatu in dokazilo o ustreznih šolskih izobrazbi vložitve do 10. novembra 1959 pri upravi Slovenske knjižnice v Ljubljani, Gosposka ul. 15-1.

UPRAVNI ODBOR DEŠKEGA VZGAJALŠČA
Plačilo: v življenjskem kandidatu in dokazilo o ustreznih šolskih izobrazbi vložitve do 10. novembra 1959 pri upravi Slovenske knjižnice v Ljubljani, Gosposka ul. 15-1.

SPORED ZA ČETRTEK
KINO UNION: amer. barv. film »VELIKAN«, 1 del Režija George Stevens. Igrajo James Dean, Elisabeth Taylor in Rock Hudson. Predstave ob 15. 17 in 19.

POČEDILI SO MU DOM, ZBILI KRSTO IZ OREHOVINE
izkopali grob. Zenske so umile pokojnico. In vsi so bili pri njem. Može so kadili in zvečili in se pomenovali o svojih in žetvi, zenske pa so čebale o ženskih rečeh. Tako bo vse dotlej, dokler ne položijo trupla v zemljo in namečejo prsti nanj.

»Tadlock je res dober človek,« je rekel Evans. »Boli je izobražen kot večina drugih. Kar topi se od ljubezni do Amerike. Gotovo bi bil rad vodja skupine.«

»Od kod si že rekel, da je?«

»Iz Illinois. Iz nekega kraja ob reki Illinois, a rekel bi, da ni farmar. Prej sem podoben uradniku. Davi sem ga videl v mestu. Dejal sem mu, naj danes ne prihaja, toda utegne se zgoditi, da bo vžljet temu prišel. Trnast je ko mula.«

Summers ni hotel ničesar odgovoriti, ker ni vedel, kaj naj si misli o Tadlocku. Vsekar ga dosihmal ni privlačeval.

Po premolku je Evans vprašal:

»Kaj, ko bi pogledal?« Z glavo je pomignil proti koči. »Zenskam bi bilo všeč, če bi pogledal.«

Summers je odvrnil: »Kakopak.« Vendar ni vstal. Ta čas še ni želel vstati.

Bil je sicer žalosten, ker mu je umrla Mattie, a se je

nekak sprijaznil z žalostjo. Mladi teže prenesejo smrt in razočaranje, najbrž zato, ker pričakujejo preveč od življenja. Še sčasoma pa sprejema človek izgube ravnodušno, zlasti če človek pri petdesetih, ki je že mnogo prebolel.

Tako se je Summers poslovil od svoje žene. Ze takrat, ko je spoznal, ni bila zdrava, marveč vsa rumena in onemogla od mrzlice. Pozneje, ko je splovila njegovega otroka, je skoraj umrla. Toda kljub svoji bolehnosti mu je bila dobra žena, ne sicer lepa, zabavna ali nežna, vendar pa delavna in ustrežljiva. Vsako jutro je gonila kravo na pašo, poiskala mlado zelenjavo in mu jo skuhala s koščkom mastnega mesa. Zdaj pa je nenadoma umrla; na vsem lepem jo je zapustila mrt. Legla je v posteljo in umrla po dveh dneh. Ves ta čas je vedela, da bo morala umreti; gledala ga je z bleščočimi mrzličnimi očmi — in nista si mogla povedati nič drugega kot nekaj nepomembnih besed, na priliko to, da dotlej še nikoli ni bilo lepše pomladi; ali pa sta se spraševala, če bo Lije Evans zaradi selitve v Oregon prodal svoje posestvo. Tako je že videl umirati stare konje. Legali so na zemljo in umirali, zroč s trudnimi, ugašajočimi očmi.

Bila je preprosta in dobrosrčna žena. Očitaj si je, da si njene izgube ne žene dovolj k srcu in da ni prav, da misli ob njeni smrti na mlade Indijanke in nekdane dni, preživljene v gorah. Toda saj je zmerom mislil nanje, se za njene življenje. Njena smrt ni spremenila njegovih misli.

Občutki so se mu mešali. Vedel je, da bi moral biti žalosten, pa je bil navzlic temu nekako sproščen. Upiral se je občutku svobode, ki se je ob njeni smrti znova zbudil nekje globoko v njem. Bilo je, ko da se je svet znova odprl. Čutil se je svobodnega in bila je pomlad. V mislih je že razločno videl gore. Vedel je, da je sposoben kot le kdo, da pripelje karavano v Oregon.

Čutil se je sicer že starega, toda vendarle še toliko pri močeh, da bi lahko začel znova ali pa se vsaj vrnil k tistemu, kar mu je bilo naredilo mladost tako lepo. Bil je žalosten, zares žalosten, a vseeno pomirjen. V duhu je že čutil zapadni veter na licih in gledal cvečote kakteja. A bil je vesel, da mu ni bilo treba tega nikomur razlagati.

Stemnilo se je, da ni mogel videti ljudi v koči, razen če se je prikazala kaka glava v razsvetljenem oknu. Mogel je slišati njihove glasove, pogovor mož, ki sedeli pri steklenici in krogu pred kočo, in šeebet žensk, ki jih je bilo čuti od znotraj. Pri hlevu so se vzne-mirile svinje in se je le glasili z renčanju podobnimi glasovi. Nekateri so videli v tem napoved bližnje nevihte.

»Še nekaj,« je rekel Evans. »Prišel je pridigar, ki bo prenočil pri Tuckerjevih. Tucker me je prosil, naj te vprašam, če želiš, da ti opravi obred pri pogrebu.«

»Vse sem prepustil njemu.«

»Toda on ni vedel za tega pridigarja. Ravno kar ga je prignalo sem. Tucker pravi, da je metodist.«

»Po mojem je prav tak, dober kot drugi. Mattie bi si gotovo želela pridigarja.«

»Pogreb bo zjutraj,« je rekel Evans. Tega ni povedal kot vprašanje, marveč kot nekaj, česar več ni moči spremeniti.

Summers je kimal.

»Vse bo opravljeno kar najbolje.«

Summers je še zmerom kimal.

»Pridigar bo prejkon hotel plačilo, Dick. Mogli bi, kakopak, odpeti pesem. Harry Barlow bi lahko bral Sveto pismo in zmolil molitev, pa bi šlo tudi brez pridigarja.«

»Metodist — pristaša metodizma, anglikanske verske ločine, ki opravlja svojo pobožnost po natančni biblični metodi, — Op. prev.

Ob 10. matineja istega filma. Teden VESNA FILM predvaja ob 21.15 franc. film »VELIKE DRUŽINE«. Film je bil nagrajen z nagrado Victoire leta 1959. Pred-film »V dolini Soče«.

KINO KOMUNA: jug. cinemascope film »SAM«. Režija Vladimir Pogac. Igrajo Milan Puzic, Pavle Vujisic, Radmila Radovanovic, Andrej in Severin Bjelic. Teknik F. N. 42. Predstave ob 15. 17, 19 in 21.

KINO VIK: amer. barv. cinemascope film »DIRKA ZA SONCEM«. — Predstave ob 15. 17. 19 in 21.

KINO SLOGA: amer. barvni film »AFRISKI LEV«. Režija in produkcija Walt Disney. Predstave ob 15. 17. 19 in 21.

KINO SOCA: amer. film »DO PEKLA IN NAZAJ«. Predstave ob 15. 17. 19 in 21.

KINO SSKA: ital. filmska komedija »LEPE TODA SIROMASNE«. Teknik F. N. 42. Predstave ob 15. 17. 19 in 21.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9—11 ure in od 14 ure dalje.

TRG REVOLUCIJE: Danes ni predstave!

TRIGLAV: nemški film »VRAZJI KROG«. Teknik v glavni vlogi: Jochen Brockmann. Erka Dunkelmann. Predstave ob 15. 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Samo danes in jutri.

LITOSTROJ: amer. barv. film »V POMLADI ŽIVLJENJA«. Ob 20. Zaradi dolžine filma doplačilo k vstopnici 10. din. Predprodaja vstopnic ure pred pričetkom predstave. Zadnjič.

1. BLEND V. O.?

2. SUPER DRAVA?

SENTVID: »Svoboda«. angl. film »TRI KORAKE DO VESALA«. Ob 17 in 19.

CRNUČE: »Svoboda«. franc. barv. film »VRNIL SE BOM V KANDAR«. Ob 19.30.

VEVCE: amer. barv. film »DVA TEDNA LJUBEZNJA«. Ob 19.

DMZALE: franc. film »GERVAISE«. Ob 18 in 20.

KAMNIK: »Dom«. ital.-španski film »KONTE MAX«.

KRANJ: »Storžice«. Ob 9.30 matinee. Jugos. film »PO POTI MIRU IN PRIJATELSTVA«. Ob 15.40, 17.50 in 20. premiera angl. barv. cinemascope filma »BODIMO SREČNI«.

RADOVLJICA: češki barv. film »NOVOJ NASTOPAJO«. Ob 20.

BLEJ: ital. film »VRNITEV V ŽIVLJENJE«. Ob 17.30.

JESENICE: »Radio«. ital. film »ZAPELJIVEC«. Ob 20.

JESENICE: »Piz«. angl. film »HREPENENJE PO NEBU«. Ob 18.

DOVJE: amer. cinemascope film »MOJ S TISOČ OBRAZI«.

NOVO MESTO: »Krk«. ameriški barv. cinemascope film »SONCE ZOPET SLEJE«.

VIDEM-KRSKO: »Svoboda«. amer. film »USODNA NEZNANKA«.

VIDEM-KRSKO: »Partizan«. franc. barv. film »NENAVADNA PRAVLJICA«.

ZAGORJE O/S: »Triglava«. ital. film »LUCI VARIETEJA«. Ob 17 in 19.

HRASTNIK: »Svoboda II«. češki film »PETO KOLO V DRUŽINI«. Ob 19.

CELJE: »Union«. franc. film »TI STI KI MORA UMRETI«.

CELJE: »Metropole«. amer. barv. film »TRI URE DO UMONA«.

SEMPETER: »Sav. POLINI«. ameriški barv. film »UJETNIK DVORCA ZENDE«.

PTUJ: »Mestni vino«. sovj. film »CLOVEK JE ROJEN«. Ob 18 in 20.

M. SOBOTA: »Park«. franc. film »SALEMSKE CAROVNICE«. Ob 17.30 in 20.

ZALEC: sovj. film »PLAMEN NAD STEPOM«.

ROG, SLATINA: amer. barv. cinemascope film »VIDELI SE BOMO V LAS VEGASU«. Ob 20.

VRHNIKA: »Cankarjev dom«. Ob 17. angl. film »LADJA, KI JE UMRLA«. Ob 19.30.

ITAL. BARV. CINEMASCOPE FILM: »MOZJE IN VOLKOV«.

POSTOJNA: »Zarja«. jugos. film »ZVEZDA, KI POTUJE NA JUG«.

PIVKA: amer. barv. film »CLOVEK IZZA PUSKE«.

SEMPETER PRI GORICI: »Svoboda«. jugos. film »POGON B«.

KOPER: »Socet«. franc. barv. cinemascope film »TAMANGO«.

IZOLA: »Zvezda«. amer. barv. film »NALOGA MAJORJA LEKSA«. Ob 17.30 in 20.

PIRAN: amer. barv. cinemascope film »GLOBOKO SINJE MORJE«. Ob 18. 18 in 20.15.

PORTOROŽ: jugos. barv. cinemascope film »STIRI DESELTETLJA«. Ob 17.30 in 19.30.

Dotrpel je v 75. letu starosti naš dragi oče, brat, stric in tist

IVAN PUST

K zadnjemu potitku ga bomo spremili v petek, 23. t. m. ob 16. uri na pokopališče v Trbovlje.

Zaluzoji: sin Robert, sestr Anka in Kristina ter ostalo sorodstvo.

Trst, Ljubljana, 21. oktobra 1959.

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:
Četrtek, 22. 10. 1959: lekarna »Centere«, Gosposka ul. 12.

KINO:
UNION: franc.-nemški cinemascope film »SKANDAL NA PLAZI«. PARTIZAN: amer. barv. cinemascope film »CRNI DAN V BLACK ROCKU«. UDAKNIK: amer. film »12 JEZNIH MOZ«.

SLOV NARODNO GLEDALIŠČE:
Četrtek, 22. okt. ob 19.30 uri: Svar: »SLOVO OD MLADOSTI« (Prežeren) — Red LMS-BELL. Ob 20 uri: Franck: »SRECA NA UPANJE« Gostovanje na Rav-nah.

Petek, 23. okt. ob 20 uri: Franck: »SRECA NA UPANJE«. Gostovanje v Slovenjgradcu. Sobota, 24. okt. ob 19.30 uri: Donizetti: »LUCIA LAMMEMOOR-SKA«. Premiera — Izven in za premierski abonma.

RADIO:
5.00—8.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana: 8.00—8.05 Domače vesti; 8.05—8.30 Objave, zabavna glasba in reklame; 8.30—9.00 Nekaj domaćih napevov; 14.00—15.00 Zvezlice — poslušajte! 15.00—17.00 Prenos sporeda RTV Ljubljana: 17.00—17.10 Domača poročila; 17.10—17.30 Zabavna glasba, vmes obveštila in reklame; 17.30—17.40 Z magnetofonom in beležko naokoli; 17.40—18.00 Slov narodne v prireditvi Cirila Preglja poje kvintet sporeda RTV Ljubljana.

NOVE CIGARETE
TOBACNE TOVARNE
LJUBLJANA

1. Rahlo aromatizirana viržinsko-orientalska BLEND cigareta.

2. Delno decicentizirana tipiska cigareta.

RTV Ljubljana

RADIJSKI SPORED
5.00—8.00 Dobro jutro (pisan glasbeni spored) — vmes ob 6.30—6.40 Reklame; 8.05 Od valčka do foxtrota; 8.40 Zborovske skladbe Johanesa Brahmsa poje Komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Milka Škobrtna; 9.00 Richard Strauss: Pei skladb za klavir (Alfred Brendet: klavir); 9.25 Popevke se vrstijo; 10.10 Pri italijanskih klasičnih mojstrih; 11.00 Melodije in ritmi; 11.30 Oddaja za cimbane a) Lepe pesmi za najmlajše; b) Cibanom poje sopranistka Ileana Bratu; 12.00 Petnajst minut z ansambli Johny Mayer; 12.15 Kmetijski nasvet; Ing. Richard Strauss: Od popevke; 14.25 Športi in športniki; 14.40 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.15 Reklame in zabavna glasba; 15.40 S knjižnega trga; 16.00 Marko Tajčević: Iz ruske lirike, samospevi za mezzosopran in kravar — Peter Lipar; Bagatele za klavir — Izvajajo: Božena Glavak; mezzosopran, Marjetka Vodupec in Leon Engelman; klavir; 16.30 Melodije iz znanih operet; 17.10 Koroske narodne pesmi poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška; 17.30 Pol ure iz Ljubljanskim jazz ansambli in ansambli Mojmir Šepeta; 18.00 Turistična oddaja; 18.15 Spoznavajmo naše umetnike — Altiška Marjana Radev; 18.45 Radijska univerza: Iz živalske psihologije; 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Četrtno večer domači pesmi in napevov; 20.45 Veliki zabavni orkester Stanley Black; 21.00 Beseda starega Egipta (literarna oddaja); 21.40 Maurice Ravel: Gaspard de la nuit (Friderich Gulda: klavir); 22.15 Po svetu jazz — Metronome ali Stars; 23.10 Koncert orkestra Slovenske filharmonije pod vodstvom Jakova Cipčija, solistka Jelka Suhadolnik-Zalokar — L. M. Škerjanec; Fantazija za klavir in orkester — Matija Bravničar; Sinfonia in Re; 23.00 Zadnja poročila in zaključke oddaje.

Tekstilni inštitut — Eksperimentalna tkalnica
Kamnik razpisuje delovno mesto **KOMERCIALISTA**

POGOJI: srednješolska izobrazba in praksa v tekstilni stroki, poznavanja materialnega knjigovodstva.

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Pis-mene ponudbe pošljite na naslov ustanove.

4948

Podjetje za uvoz in izvoz
»Centrotexila«, Beograd — Kneza Mihajlova 1—3/III je uvozilo iz Sovjetske zveze najboljše vrste krzna v naslednjem asortimanu:

PREDELANI ASTRAHANI SUROVI ASTRAHANI VEVERICE SUROVI BIZAMI SREBRNE LISICE KUNE BELICE KUNE ZLATICE

Prodaja robe na veliko v skladišču »Centrotexila«, Beograd, Kneza Mihajlova 25, na drobno v vseh krznarskih zadrugah, velikih blagovnih in ostalih krznarskih trgovinah v državi. — Za vsa obveštila se obrnite na »Centrotexila«, Beograd — Tel. 28-651

4979

Hotel »CENTRAL« — PORTOROŽ

Vljudno vabimo cenjene goste, ki bodo za občinski praznik prišli v Piran, da nas obiščejo. Postreženi bodo hitro in solidno. Cene zmerne.

4982

VIŠJA KOMERCIALNA ŠOLA V MARIBORU

bo pričela z rednim delom v ponedeljek, 26. oktobra 1959

ob 8. uri.

V petek, 23. oktobra ob 10. uri svečana otvoritev šole v šolskih prostorih. Pripravljeni odbor

Višje komercialne šole v Mariboru.

4986

UPRAVNI ODBOR
»JADRANKE« tovarne kemičnih in pralnih izdelkov PIRAN razpisuje naslednja delovna mesta:

1. tehnične vodje podjetja

2. vodje oddelka kozmetike

3. laboranta (Injo)

Pogoji: ad 1.: ing. kemije s 5 let prakse na vodilnih mestih ali srednja tehnična šola z 10 let prakse na istih mestih. Ad. 2.: ing. kemije z 2-letno prakso ali sred. teh. šola z 10 let prakse na teh mestih. Pod 1. komfortno stanovanje, pod 2. garsonjera. Ponudbe z opisom dosejanega dela pošljite do 28. okt. 1959 na upravo tovarne.

4986

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma preminil naš sodelavec

IVAN TAVČAR
honorarni uslužbenec

Vestnega tovariša bomo spremili na njegovo zadnjo pot v četrtek, 22. oktobra 1959 ob 15.30 z Zal.

Ljubljana, 21. oktobra 1959.

UPRAVA — SINDIKALNA PODRUŽNICA
JUGOSLOVANSKE BANKE ZA ZUNANJO TRGOVINO
GLAVNA FILIALA LJUBLJANA

Dotrpela je naša ljubljena mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJA ŠULN
roj. IZLAKAR

gostilničarka

Pogreb bo v petek, dne 23. oktobra 1959 ob 16.30 iz mrliške veže v Trbovljah.

Zaluzoji: hčerke Stefi, Dolfi, Elza, Milica in Mira, sin Edvard in ostali sorodniki.

Trbovlje, Ljubljana, Graz, Celje, dne 21. oktobra 1959.

Sporočam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
žalostno vest, da je preminil moj ljubi mož

JANEZ LAVTAR
brzojavni nadzornik v pokajo

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 22. oktobra 1959 ob 14.30 iz Marjine mrliške veže na Zalah.

Neutolažljivo žalujoča žena Angela, sestra Albina z družino, nečak in nečakinje, vsaki in vsakinja in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, Vače, Kolovrat, Cleweland, 20. X. 1959.

SINDIKALNA PODRUŽNICA ELEKTRO CELJE, tehniška izostava Sempeter v Savinjski dolini, naznana žalostno vest, da je po težki bolezn umrl naš član

ŠTEFAN VIDMAJER
elektromonter.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, 22. oktobra ob 16. uri na pokopališče Polzela. Dobrejša tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

ODBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE CELJE

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA ELEKTRO CELJE
sporoča žalostno vest,

Vrata vesolja niso odprta na stežaj

ZA NEKAJ STOLETIJ »ZAMRZNJENI« VESOLJSKI POTNIKI IN NEDOUMLJIVO SKRČENJE ČASA

Po izrednem uspehu sovjetskih znanstvenikov, ki so izstrelili »Blisk« na Mesec, so mnogi v prvem navdušenju pisali, da so vesoljska vrata zdaj odprta na stežaj. Toda take izjave so vsekakor zanesenjske.

Za sedaj lahko govorimo samo o medplanetarnih potovanjih. Katerih cilj bi bili naši najbližji vesoljski sosede, zelo podobni našemu planetu, ki se vrtijo okoli Sonca tako kot zemlja. Astronomsko gledano je sončni sistem samo arres majhen delček vesolja. Svetloba, ki potuje s hitrostjo 300.000 km na sekundo, premeri naš sončni sistem v desetih urah. To je torej zelo majhno območje v primerjavi z milijoni in milijardami svetlobnih let, ki nas ločijo od daljnih ozvezdij. Svetlobno leto je pa razdalja, ki jo premeri svetloba v enem letu — približno 30 milijonov krat 300.000 km! Kakšna zapora bi zaustavljala človeka pri potovanju v vesoljstvo okrog planeta Neptuna ali Plutona?

Največja ovira je čas. Razdalja je tako pošastno velika, da je človeško življenje dosti prekratko, da bi mogel kak človek prispeti do zvezd, pa čeprav bi premagal vse druge tehnične ovire. Najbližja zvezda — Proxima Centauri — je oddaljena od nas 4,25 svetlobnega leta.

Da izstreljeno telo premaga privlačno silo Zemlje, mora doseči »hitrost osvoboditve«, 11.300 m v sekundi. Da bi se pa izstreljen, telo osvobodilo težiščnega sistema, mora leteti s hitrostjo 43 km v sekundi. Take hitrosti pa za zdaj zemljani še ne morejo doseči. Razen tega je »a« tudi najmanjša potrebna hitrost, v resnici bi bila pa potrebna še veliko večja, in sicer 100 km v sekundi ali pa še več. Pov-

prečna hitrost, s katero bi pila medzvezdna vesoljska ladja po neizmernem prostoru, bi bila kakih 57 km na sekundo.

Do najbližje zvezde bi potreboval 4,25 svetlobnega leta, kar pomeni tolikšno razdaljo, kot če pomnožimo 4,25 z 10.000 milijardami kilometrov. Ob vsem tem bi bil na potreben še pogoj, da bi potovala medzvezdna vesoljska ladja s svetlobno hitrostjo, to je pa — kakor je dokazal Einstein matematično — nemogoče. Nobeno telo se ne more gibati s svetlobno hitrostjo; saj je potrebna velika energija za to, da dosežejo mikroskopsko majhni delci hitrost 40 tisoč km na sekundo.

Če bi se »zadovoljili« s hitrostjo potovanja po vesolju 3000 km na sekundo — pa že to je fantastična hitrost glede na naše sedanje tehnične možnosti — bi potrebovali za potovanje do najbližje zvezde 425 let. To je pa veliko več, kolikor živi človek. Vendar pa vsa ta dejstva znanstvenikom ne jemljejo poguma. Nekateri predlagajo zelo originalno — čeprav za navadnega človeka tudi precej grozljivo — rešitev. Življenje vesoljskih potnikov naj bi zamrzili s hladilnimi aparati. Vsi procesi v njihovem organizmu bi bili počasnejši; bili bi v nekakšnem zimskem spanju. Njihovi vrtniki; na Zemlji, otroci

in vnuki, bi že zdavnaj umrli od starosti, naši vesoljski potniki bi pa potovali brez zavesti proti zvezdam. Po nekaj stoletjih bi jim avtomatski aparati v avtomatizirani vesoljski ladji spet ogreli notranji organizem, vrnil bi jim zavest in življenje, da bi se izkrcali. Čeprav nas te stvari spominjajo na znanstveno fantastične romane, so vendarle že objavili o tem precej resnih študij.

Problem bi bilo pa mogoče rešiti tudi z neko drugo nedoumljivo stvarjo, tako imenovanim skrčenjem časa pri izredno veliki hitrosti. Po Einsteini teoriji je to mogoče.

To zadevo stežka razumemo, je pa takole: recimo, da potuje vesoljski potnik s hitrostjo, ki je blizu svetlobne hitrosti, sili pa znaša najmanj 150 km na sekundo. Leto dni se oddaljuje od Zemlje, potem pa leti leto dni nazaj, da bi spet pristal na Zemlji. Potnik bi se vrnil na Zemljo starejši za dve leti, toda prepaden bi ugotovil, da na našem planetu nista minili dve leti, temveč dve sto let. Njegovi znanzi in prijatelji bi že znanjaj umrli, ljudje pa, ki bi ga pričakali, bi vedeli zanj samo iz knjig.

To fantastično skrčenje časa je za naš način mišljenja nedoumljivo, vendar je pa matematično jasno in neizpodbitno. Toda za zdaj se nam še ni treba ukvarjati s tem, da bi si spremenili mišljenje. Take hitrosti namreč še ne moremo doseči. Do tolikšne hitrosti je tudi še daleč.

»Našel ga bom, gospod Cook. Zaradi tega bodite brez skrbi!«

»Delajte! Izginite in ga poiščite!«

Ko je Shad odšel, je Cook stopil k mizici v kotu dnevne sobe. Nalil si je žganja in ga v naglici zvrnil. Streslo ga je. Kar oblekel se bom, je pomislil, zdaj ne bom več spal.

Na hodniku je obstal pred zaprtimi vrati v Mollyno sobo. Spodaj je opazil pramen svetlobe. Ustrašil se je in potkal.

»Molly!« je tiho poklical.

Molly je bila vsa trda, srce ji je močno bilo. Bila je v spalni srcaji, klečala je zraven postelje. Prav takrat je jemala magnetofonski trak z aparata. Trenutek je strmel proti vratom, kakor da je otrpnila, takoj potem pa se je zbrala. Konec žice je porinila pod zaveso, in spravila magnetofon v predalnik.

»Molly!« je glasneje ponovil Cook.

»Kaj je? Trenutek!« mu je odgovorila in se trudila, da bi bil njen glas kar se le da zaspal.

Kovčka ni utegnila zapreti, kar tako ga je potisnila v predal in se naglo ozrla po sobi. Na nočni omarici je imela knjigo. Vrgla jo je na posteljo, skočila k vratom in skušala biti kar se da mirna.

»Pod vrati sem videl luč, Molly. Zakaj ne spite? Mislim sem, da ste že davno zaspali.«

»Saj sem,« je rekla in se napravila, kakor da zeha. »Sprva nisem mogla zaspati, zato sem brala. Nato pa sem zaspala nad knjigo.«

Pazljivo jo je gledal. Molly je bila ustrašila, da ji bo z obraza bral laž, zato si je pomela oči in s podrgnila po licu, kakor da hoče pregnati spanec.

»Alex, koliko je ura?«

»Kmalu bo dve.«

»Nemogoče! Zdaj pa mi res ne bo več treba brati, preden bom zaspala.« In znova je zehala. Cook je prikal. Se vedno mu je brala z obraza skrb, vendar zdaj ni več mislil na Molly.

»Lahko noč!«

Sel je v svojo sobo. Molly je zaklenila vrata in se zvišala vrgla na posteljo. Zdal je pogledala proti predalniku, potem proti zavesam, pod katerimi je bila skrita žica. Živčno je zadrževala...

Okoli štirih zjutraj je krmari Barney svoj avto po črni prazni cesti. Kar naprej je pristikal na plin. Zraven njega se je Nora zvala na sedezu. Čelo je imela skoraj med kolena, krčevito se je borila proti napadom, ki so se ponavljali. Opraskala si je noge, da so ji kravale. Barney je vedel, da je na robu živčnega zloma.

NAŠA NOVA SLIKANICA

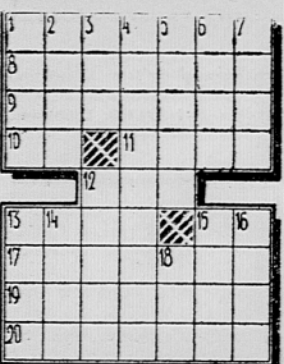
DEJALI SMO, DA JE ČEBELICA MAJA JUNAKINJA NASE NOVE SLIKANICE. PREDEN PA POSTANE KDO JUNAČKA, MORA NAREDITI POGUMNO, VELIKO DELO, PREMAGATI MORA SVOJ STRAH V VELIKI NEVARNOSTI. ZA NAŠO MAJO PREDSTAVLJAJO TAKŠNO VELIKO NEVARNOST

SRŠENI,

NAJHUŠI SOVAZNAKI MARLJIVEGA ČEBELJEGA RODU. IN V NAŠI SLIKANICI, KI BO ZAČELA POJUTRIŠNEM IZHAJATI, IMAJO VELIKO VLOGO.

Krizanka

VODORAVNO. 1. oster severni veter v jugovzhodni Franciji, 8. starodavna dežela v Mezopotamiji, 9. ime pesnika Koviča, 10. okrajšava za »srednja«, 11. poljski pridelek, 12. eden od bajstovnih ustanovitelj Rima, Romulov brat, 13. cent (utežna mera), 15. primorski vzklík, 17. latinsko ime za sklon mestnik, 19. naše najbolj znane letovišče v severnem Jadranu, 20. časnikar, žurnalist.

NAVPIČNO. 1. moško ime, 2. deoni pritok Donave na Bavarskem, 3. žar, svetloba, 4. trest se, 5. enakomernost, ubranost, 6. za Ahilom najhrabrejši grški junak pred Trojo, 7. ime ameriške igralke Turner, 12. podolgovrat morski val, stranoka rečna scruga, 13. največja kopenska žival, 14. nena-brušeno, 15. žensko ime, 16. Oher, 18. ime hrvaškega pesnika Ujevič.

RESITEV ZADNJE KRIZANKE
VODORAVNO. 1. broška, 7. rektor, 8. poga, 9. ti, 10. oša, 11. skot, 12. i. c., 13. Akra, 14. Silvini, 16. tapeta.
NAVPIČNO. 1. Brescia, 2. rega, 3. oka, 4. št, 5. kotorna, 6. arija, 7. skot, 11. Skit, 12. ave, 15. LP (Ljudska pravica).

Pred podelitvijo nagrad - kritika

Podelitev Nobelove nagrade za književnost je že večkrat spremljala polemika. Kritizirali so izbor švedske akademije, ki podeljuje to najvišjo mednarodno nagrado. Letos se ponavljajo že nekaj tednov pred tem, ko bodo razglasili, kateremu delu so prisodili Nobelovo nagrado za leto 1979, že tudi mnjenja, da je Nobelova nagrada zastarela in da bi jo bilo treba zamenjati s čim drugim.

Članek, ki ga objavlja francoski list »Combat«, pravi, da je razumljivo in pravilno, če ocenjujejo delo fizikov, kemikov in zdravnikov za nagrado drugi fiziki, kemiki in zdravniki. Tisti, ki prejmejo Nobelovo nagrado, so pridobili obenem trdno mednarodno veljavo. Javnost sprejme to brez oporekanja. Toda Nobelova nagrada za književnost je priznanje za izrazito

duhovno in bolj zapleteno stvaritev, ki jo je težavno ocenjevati s trdnimi merili. Pisec članka vprašuje, če sploh more kakšna nacionalna akademija zares dojeti svetovno knjižno ustvarjanje. To vprašanje velja posebno za švedske akademike; živijo namreč v državi, ki je precej oddaljena od tega, kar danes pretresa svet, pravi francoski list.

Zdaj še pisane — ceste

Napovedujejo, da se bodo vozili italijanski avtomobilisti čez nekaj mesecev po cestah, katerih asfalt bo rdeče, zelene ali rumene barve. Italijanski kemik dr. Comoda je iznašel metodo, po kateri izločijo iz asfalta črnilno, namesto nje pa dodajo asfaltu kemične sestavine različnih barv.

Dosedanji poskus je pokazal dobre sadove. Blizu Rima imajo že tako cesto in po njej se pelje vsak dan kakih 25.000 motornih vozil. Za poskušajo so jo asfaltirali rdeče. Izkazalo se je, da je rdeči asfalt odpornjši kot črni.

Se letos bodo preizkusili to zadevo na nekaterih cestah v severni Italiji. Asfaltirali bodo ceste z zelenim, rjavim, rdečim in rumenim asfaltom. Barve bodo izbrali tako, da se bodo ujemale z okolico. Največja prednost barvastega asfalta je to, da se take ceste ne bleščijo in da asfalt ne izpareva.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

USODNA UKANA

TUDI V NARAVI ODLIOČA MED NAFADALCEM IN NAFADENIM

PASANEC IMA OKLEP ROPAR PA GA PREKUCNE NA HRBET IN GA POPADE NA MEHKEM TREBUHU. ČE SE ZVIJE V KLOBČIC, GA SPRETNJA ZVER ZVALI V VODO...

...IN GA ZGRABI OD SPODAJ.

Distributed by King Features Syndicate. 7-8

DROBIZ

ZARES SRECA V NESRECI

V državi Iowa v ZDA se je zaletel pilot s športnim letalom z veliko hitrostjo v dva avtomobila na avtomobilski cesti. Pri strašnem trčenju je bilo letalo popolnoma uničeno, oba avtomobila hudo poškodovana, pilot je dobil lažje poškodbe oba soferja sta jo pa odnesla brez prask.

DVAJSETKRA OKOLI ZEMLJE NA LOKOMOTIVI

Upokojeni kurjač lokomotive Franjo Frančič iz Jajca imela se seboj nevsakdanjo pot, ki pomeni obenem nenavaden rekord. Na lokomotivi je prevozil kot kurjač 800.000 kilometrov. To pomeni dvajsetkrat pot okoli Zemlje.

V 35-letnem službovanju na lokomotivi kurjač Frančič ni manjkal niti enkrat neupravičeno na delu. Zanimivo je, da je ves čas zapisoval »kilometražnik«. Doživel je, da se je njegov vlak dvakrat zaletel v drugi vlak, toda pri obeh nesrečah je ostal Frančič nepoškodovan.

ZAMAN JE KOPAL

Jože Perez upravičeno trdi, da ima smolo. Je namreč zapornik in je nekaj mesecev vneto kopal rov, da bi pobežal. Z golimi rokami je spodkopal zid, toda izhod je bil ta opek, da si je tedaj, ko je izšel na prost, strgal vso obliko. Tako je prišel na plačo nazaj. Takoj se je prepiral, da je udobneje biti oblečen v zaporo kot pa slehen na svoji plači. Ko so ga ljudje opazili, je povzročil tak preplah, da so ga vsake oborožene sile takoj prijele in ga stlačile nazaj v zapor.

KAZNOVANA ZLOBA

Gospodinja M. Cressy iz Melbourne se je hotela maščevati sosedu. Sporodila je pogrebemu zavodu, da je sedla umrli, in naročila pogrebno opravilo. Se isti dan so pripeljali k »pokojni« krsto v venec. Drugi dan so pa povabili Cressyjevo pred sodnika za prekršek.

ISKRENOST

Hemingway je poskušal delati kot novinar, preden je izdal prvi roman. Pred kratkim je povedal: »Nisem imel sreče pri tem delu. V treh mesecih mi je uspelo, da sem prodal samo štiri vredne stvari.« Pri pogrebnem zavodu, da je sedel umrli, in naročila pogrebno opravilo. Se isti dan so pripeljali k »pokojni« krsto v venec. Drugi dan so pa povabili Cressyjevo pred sodnika za prekršek.

DA NE BI PLACAL DAVKA

Nad vzhodnem neke mehiške tekstilne tovarne je cel dve leti vzhiral rdečo-črna zastava v znamenje, da delavci stavkajo. Toda to je bilo samo slepilo lastnika tovarne, da se bi izognil davčnim obveznostim. Ves ta čas je 250 delavcev redno delalo, ne da bi davčni organi vedeli za to.

SODNIKA NI NIČ STALO

Danski gospodinjci je prinesel poštar stokrat večjo vsoto, kot pa jo je bil pošlati mož. Pri telegrafskem sprejemu je namreč prikladal napačno. Kasneje, spor med gospodinjco in možem je prišel pred sodišče. Sodnik se je odločil za gospodinjco, tako da ji ne bo treba vrniti denarja. Svoj sklep je pojasnil tako, da gospodinja ne more trpeti poštice, ki ji je zakrivila pošto. Mož ji je telefoniral od nekod s podeželja, da ji pošilja nekaj denarja. Poštar ji je izplačal 1505 kron namesto 15. Gospodinja je trdila na sodišču, da je denar porabila in ga za povračilo pošti nima kje vzeti.

—od vsepovsod

Človek je že od nekdaj želel letati. Napravil si je krila in skušal posnemati ptice. Toda marsikateri tak letalec je plačal pokus s smrtjo. Zdaj človek že dolgo leta po zraku, toda ne tako, kot namerava mož na naši sliki. Verjetno si je pa ta Pražan naredil krila bolj otrokom v veselje kot pa zaradi tega, da bi letal.

V Moderni galeriji v Ljubljani se je sinoči začela obsežna razstava sovjetske likovne umetnosti, na kateri je prikazanih 150 del 19 avtorjev in ki jo je posredovala zvezna Komisija za kulturne stike s tujino v zamenjavo za razstavo jugoslovanske dekorativne umetnosti. Na otvoritvi so bili tudi predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS Boris Kocijančič, predsednik Sveta za kulturo OLO Ljubljane dr. Heli Modic in drugi predstavniki javnega življenja in kulturnih ustanov. Po uvodnih besedah ravnatelja galerije Zorana Kržišnika je spregovoril svetnik sovjetskega veleposlanstva v Beogradu Peter Tatarenko, nakar je književnik Mite Klopčič v imenu zadržanega sekretarja Sveta za kulturo in prosveto LRS razstavo odprl z željo, da bi v smislu naše že vpeljane poti spoznavanja s stvaritvami drugih narodov odprla pogled v svet sovjetske ok. ruske umetnosti

Nadaljni uspehi industrije

Septembra je bila industrijska proizvodnja v Sloveniji za 11.2% večja ko lani

V letošnjih prvih devetih mesecih so industrijska podjetja Jugoslavije povečala svojo proizvodnjo za 13% v primerjavi s istim lanskim obdobjem.

Proizvodnja se je povečala v vseh industrijskih panogah, razen v tobačni industriji. Na prvem mestu je še vedno kemijska industrija, ki je povečala proizvodnjo za 31 odstotkov. Letos je začela izdelovati tudi kakih 20 skupin novih izdelkov.

Precej se je povečala energetska osnova. Povečanje proizvodnje in predelovanje nafte je doseglo 15%. Proizvodnja električne energije se je povečala za 13, premoga pa za 12%.

Po podatkih Zavoda LRS-za statistiko se je industrijska proizvodnja Slovenije tudi pretekli mesec gibala na visoki ravni. Indeks fizičnega obsega proizvodnje, izračunan na temelju lanskega povprečja, se je povečal od 110.4 v avgustu na 113.9 v septembru, lani pa je znašal v tem mesecu 104.4. Tako je bil obseg celotne proizvodnje v preteklem mesecu za 11,2 odstotka večji kakor v istem mesecu preteklega leta. To pove-

čanje je bilo doseženo kljub temu, da so nekatere panoge, kakor elektroenergija, nafta, papir in tekstil, zaostajale za lanskim septembrom.

Na celotno sliko je odločilno vplival vzpon proizvodnje v večini industrijskih panog. Tu sta na prvem mestu kovinska industrija in elektroindustrija, ki izkazujeta v tem mesecu presega- nje lanske proizvodnje za 34 oziroma 25 odstotkov. V kovinski industriji narašča zlasti proizvodnja delovnih strojev, motornih koles, koles, pisalnih strojev itd. Kamionov je bilo pretekli mesec izdelanih 296, motornih koles pa 1738 (od začetka leta že 9400, — dvakrat toliko kakor lani vse leto). V industriji koles je bila dosežena doslej največja mesečna proiz- vodnja: 3825 koles (v devetih mesecih blizu 29.000 nasproti 23 tisoč v istem lanskem razdobju), prav tako v industriji pi- salnih strojev: 532 enot.

Elektroindustrija zaznamuje nadaljnje naglo povečanje pro- izvodnje elektromotorjev, ki se zdaj giblje nad 10.000 enot me- sečno (lani 5000 do 6000). Enako velja za elektrotermične napra- ve in za telefonske aparate. Ka- terih proizvodnja je v septem- bru presežila 4.000 aparatov. Na precej višji ravni kakor lani je tudi proizvodnja lesne indus- trije, ki presega lansko raven v septembru za 24 odstotkov, pri čemer gre predvsem za poveča- no finalno proizvodnjo. Kemič- na industrija pa je pretekli me- sec zabeležila rekordno meseč- no proizvodnjo 11.000 ton umet- nih gnojil nasproti 9400 ton v lanskem septembru.

S področja energetskih virov bi omenili, da so naši premo- govnikji dali v preteklem me- secu za 14,4 odstotka več premoga kakor lani, samo Velenje pa za 24 odstotkov več. Naše elektro- gospodarstvo pa je kljub forsi- ranemu obnavljanju termoelek- trarn dalo zaradi nizkega stanja vode na naših rekah le 196,5 mi- lijona kWh električne energije (lani v septembru 224,6), ker je

17 odstotkov več kakor lani v septembru.

Za prva tri četrtletja izkazu- je industrija v Sloveniji v pri- merjavah z istim razdobjem lan- skega leta povečanje za 10,2 od- stotka, kar pomeni, da je za 2,2 odstotka nad planom, ki do- loča za vse leto le povečanje za 8 odstotkov. Izmed posameznih panog industrije izkazuje v prvih treh četrtletjih največji vzpon elektroindustrija s 27 od- stotki, kovinska s 17, kemična in lesna s 16, industrija gradbe- nega materiala s 13 in indus- trija usnja in obutve z 11 odstotki.

Pogodba o kooperaciji ne sme biti gola formalnost

Sklepanje pogodb o koopera- ciji med kmetijskimi zadruga- mi in zasebnimi proizvajalci je v polnem razmahu. Mnogo za- drug je že izpolnilo, pa tudi preseglo kooperacijske plane. Zlasti tam, kjer so se zadržni svet in upravniški zadržni pogo- bili v delo, zasledimo uspešno napredovanje pogodbenih odno- sov. Kjer pa se lotevajo skle- panja pogodb površno, tudi ni zadovoljivih rezultatov. So pri- meri, da delujeta dve sosedni zadrugi pod enakimi pogoji, vendar je ena plan sklepanja pogodb že prekorajčila, druga pa obstaja pri polovičnem uspehu. Pomembno je, da je treba vzroke ne- uspeha iskati predvsem v delu zadržnih svetov in upravnikov posameznih zadržij, ki večkrat podcenjujejo pomen kvalitete pogodb o kooperaciji.

Posamezne pomanjkljivosti pri sklepanju pogodb v novo- meškem okraju skoraj lahko posplošimo, saj se pojavljajo tudi drugod. Letos je Okrajna zadruga zveza v Novem mestu izdala obrazce za sklepanje po- godb. Ti obrazci vsebujejo ru- brike, v katerih določijo pogo- je sodelovanja in obvez- nosti, ki jih ima proizvajalec do zadrug pri prodaji tržnih presežkov. V primerjavi s prejšnjimi leti so te pogodbe boljše in pomenijo korak na- prej v uveljavljanju odnosov med zadrugo in proizvajalcem pri sodelovanju v proizvodnji.

Ponekod pa so se lotili skle- panja pogodb zgolj formalno, čeprav pomenijo zaključni ak- ti o kooperaciji. Pri tem gre- do posamezni upravniški zadržji cel- lo tako daleč, da vpišejo v po- godb samo ime in površino kulture, pri kateri bo proizva- jalec sodeloval z zadrugo. Cud- no je, da kmetje sploh podpisi- sujejo take pogodbe, saj iz njih ni videti, s čim in v kakšni me-

Formalizem pri sklepanju po- godb o kooperaciji, ki se je za- koreninil pri posameznih uprav- niških kmetijskih zadržjih, ni v ničemer utemeljen. Izgovarja- nje na nejasnosti in nepouče- nost je nesmiselno, saj so bili upravniški povod temeljito se- znanjeni z načinom sklepanja pogodb. Gre torej predvsem za oportunistično in zastarelo gle- danje na možnosti organizirane kmetijske proizvodnje. Očiten primer takega formalizma se je pojavil pri naročanju umetnih gnojil za jesensko in pomladno setev v brežiški občini. Posvet z upravniški kmetijskih zadržij v Brežicah je pokazal, da so mnogi naročili umetnih gnojil za polovico manj, kot bi jih morali, glede na plan koopera- cije. To pomeni, da so se že vnaprej odpovedali njegovi iz- polnitvi in da sploh ne namer- ravajo spoprijeti s to nalogo.

Doslej običajno obdobje skle- panja pogodb v avgustu in se- ptembru res ni najbolj primerno, saj zaradi jesenske setve ni do- volj časa za poglobljeno delo s pogodbeniki. Morda so upravi- čena mnenja, da bi bil primer- nejši čas za sklepanje pogodb s proizvajalci v mesecu novem- bru in decembru za pomladan- sko in jesensko setev v prihod- njem letu. V zimskem času bi se zadržna vodstva lahko bolj smotno lotila sklepanja po- godb, kar bi vsekar vplivalo na kvaliteto le-teh. Nedvomno je v treba doseči, da pogodbe ne bodo samo formalne listine, temveč akti, v katerem bodo jasno določene vse obveznosti v pogodbenem sodelovanju med zadrugo in proizvajalcem. Kvali- tetno sestavljene pogodbe so eden važnih pogojev za uspešno uveljavljanje nadaljnjih oblik kooperacije: proizvodnega sode- lovanja za daljšo dobo in kom- plesne kooperacije, oblik, ki bodo omogočile zadržugam smot- no načrtovanje kmetijske pro- izvodnje.

Priložnostni poštni žigi za dan Združenih narodov

Generalna direkcija PTT v Beogradu je odobrila priložnos- ne poštne žige, ki jih bodo upo- rabljale glavne pošte v repu- bličkih centrih na dan Zdrže- nih narodov v soboto 24. okto- bra 1959.

Filatelistično društvo »Postar« v Zagrebu bo izdelalo posebne ovitke s priložnostnimi žigi.

Najemnine po vrednosti stanovanja

Spodbuda hišnim svetom, da bodo bolje varovali zgradbe

Beograd, 21. okt. Nove na- jemnine, ki bodo po osnutku novih predpisov o finansira- nju stanovanjske izgradnje veljale od 1. januarja pri- hodnjega leta, naj bi omogo- čile normalno obnavljanje in vzdrževanje hiš in bile eden izmed glavnih činiteljev v po- večanju zanimanja uporabni- kov za cenejšo graditev, in boljše čuvanje stanovanj. Za- to se bodo nove najemnine tudi določale v marsičem dru- gače kakor sedanje.

Najemnina bo po predlogu sestavljena iz dveh delov: dela za amortizacijo in dela stro- škov za upravljanje, vzdrže- vanje in popravila. Podlaga za določitev najemnine je vrednost hiše oziroma stano- vanja. Sedanja vrednost vseh hiš bo določena po posebnem sistemu točkovanja vseh ele- mentov stanovanja, gradiva, iz katerega je zgrajeno, upo- rabnosti, položaja stanovanja, udobnosti, kakovosti vrat, oken, podov in raznih drugih ele- mentov. Tako določena vred- nost stanovanja, zgrajenega do 25% (v višini odstotka zmanj- šanja bo sklepal občinski ljud- ski odbor) bo podlaga za am- ortizacijo. Z amortizacijo naj se namerja v določenih zneskih vsak mesec preko najemnine odplačati vrednost stano- vanja. Za čas trajanja hiše se vzame 100 let.

Amortizacijska določ
Sekretariat ZIS za socialno politiko in komunalna vpra- šanja lahko po osnutku pred- piše, da je amortizacija za hiše oziroma stanovanja, ki ne ustrezajo temeljnemu standar- du, nižja, oziroma da sploh odpade. Predvideno je, da bo znašal tako določeni znesek za amortizacijo samo polovico najemnine, vtem ko naj bi šel enak delež najemnine na stroške za upravljanje in po- pravilo hiš. Za stanovanja, za katera amortizacija ne velja, bodo stroški upravljanja in vzdrževanja določeni po kra- jevnih razmerah.

Za nove hiše bo višina amortizacije določena po de- janskih gradbenih stroških. Sekretariat ZIS za socialno politiko in komunalna vpra- šanja bo pooblaščen, da bo sporazumno s sekretariatom ZIS za industrijo predpisal, kaj je vzeti za stroške za zgraditev stanovanjske hiše, ter način razdelitve teh stro- škov na posamezna stano- vanja.

Občinski ljudski odbori la- hko za določitev višine najem- nine odrede, da je čas am- ortizacije hiše oziroma stano- vanja daljši ali krajši od ro- ka, ki ga predpisuje zakon. Občinski ljudski odbori lahko tudi predpišejo, da je del na- jemnine, namenjen za stroške upravljanja ali popravila, večji ali manjši od dela za am- ortizacijo, če to ustreza kra- jevnim razmeram.

Preden izda odlok o znižan- ju zneska, potrebnega za

upravljanje in popravila, pa mora ljudski odbor vprašati za mnenje stanovanjske skup- nosti in krajevne odbore s področja občin.

Razlike po conah
S posebno določbo bo omogo- čeno določiti tako imeno- vano dodatna merila za dolo- čitev najemnine. Občinski ljudski odbor lahko namreč določi, da se za stanovanja v posameznih delih mesta, v središču ali zlasti v ugodnih delih, kakor tudi za posebno opremljena stanovanja, plaču- je posebej zvišana najemnina. Razlike v višini najemnine po conah se določijo po oddalje- nosti stanovanja od središče mesta ali drugega centra, po prometnih in higienskih pogo- jih posameznega področja, ka- kor tudi po njihovi preskrbi- ljenosti s komunalnimi objekti.

Pri točkovanju bodo vsi ele- menti vrednosti stanovanja izraženi v denarnem znesku na kvadratni meter stanovanjs- ke površine. Na podlagi tega bo določena najemnina za vse stanovanje. Stanovanjska po- vršina obsega sobo, predsobo, hodnike v stanovanju, kuh-

Prosvetno izobraže- valno posvetovanje v Kranju

KRANJ, 21. oktobra. Danes je bilo v prostorih zbora pro- izvajalcev posvetovanje okraj- nega sindikalnega sveta, okraj- nega komiteja Ljudske mladine Slovenije in okrajnega sveta Zveze Svobod in prosvetnih društev o izobraževanju in kul- turno-prosvetnem delu. Uvod- no je poročal o tem predsednik sveta Svobod in prosvetnih dru- štev Slavko Bohanc, ki je iz- črpnno analiziral zlasti delo sin- dikalnih organizacij na podlagi ankete, ki jo je priredil okraj- ni sindikalni svet.

Vedno boljša preskrba industrije

z domačimi in uvoženimi surovinami ter reprodukcijskimi potrebščinami

Beograd, 21. okt. (Tanjug). — Industrijska proizvodnja bo po- menjuj strokovnjakov Zvezne industrijske zbornice letos na- rasla v primerjavi z lanskim letom za 13 odstotkov oziroma za 2 odstotka več kot predvide- va plan. Da bi dosegli predvi- deni obseg proizvodnje, so na pristojnem mestu računali z do- mačo proizvodnjo reprodukcijs- kih potrebščin, ki naj bi bila za 9 odstotkov večja od lanske. Uvoz surovin in drugih repro- dukcijskih potrebščin naj bi se povečal za 7 odstotkov.

V prvih letošnjih mesecih smo dosegli predvideni obseg povečane proizvodnje repro- dukcijskih potrebščin, izbir

njo, kopalnico, shrambo in druge zaprte prostore. V na- jemnino se ne vračuna povr- šina kleti, podstrešja, lope, pralnice, odprtih balkonov in teras, odprtih stopnišč, hišnih hodnikov in podobno.

Občinski ljudski odbor la- hko predpiše, da stanovalci, ki uporabljajo posamezne prosto- re v svojem stanovanju za poslovne opravke, plačujejo za vse stanovanje večjo najem- nino.

Višino najemnine za vsako posamezno stanovanje določi z odlokom stanovanjski organ občinskega ljudskega odbora, ki hkrati določi tudi del za amortizacijo, del za upravlja- nje in del za popravila hiše. Proti temu odloku je dopustna pritožba na stanovanjski or- gan OLO.

Z novimi predpisi je pred- videno tudi posebno vzpodbu- janje hišnih svetov, da bolj skrbijo za hišo. Hišni svet, ki doseže trajne in sistematične prihranke pri stroških upra- vljanja hiše, lahko del najem- nine, ki pripada skladu za upravljanje, do višine pri- hrankov vloži v poseben sklad hiše in z njim prosto razpo- laga. S temi sredstvi bo la- hko hišni svet, denimo, zbolj- šal opremljenost stanovanj in hiše z raznimi napravami.

Vsaka hiša v družbenem upravljanju mora imeti sklad za upravljanje in sklad za popravila. Prvi služi za stro- ške upravljanja in tekočega vzdrževanja hiše, drugi pa za srednja in večja popravila. Odlok o tem, kolikšen del na- jemnine gre v ta sklad, izda občinski ljudski odbor. Pred- videno je tudi, da presežek

V soboto, 24. oktobra ob 15. uri bo na glavnem trgu v Mariboru veliko zborovanje mariborskega okraja v počastitev 40. obletnice ZKJ in SKOJ. Govoril bo sekretar CK ZKJ tovariš Edvard Kardelj.

pa ni mogla kriti potreb posa- meznih industrijskih panog. Ra- zen tega so bile zaloge surovin in reprodukcijskih potrebščin, ki jih imamo iz lanskega leta in ki naj bi bile podlaga za po- večanje proizvodnje v začetku leta, manjše kakor v prvih me- secih 1958. Tudi uvoz teh po- trebščin se je gibal do junija pod lansko ravnilo.

V drugem polletju na se je začela preskrba industrije s surovinami in drugimi repro- dukcijskimi potrebščinami na- glo boljšati. Zadnje mesece je domača proizvodnja v primer- javi z lansko narasla za 14 od- stotkov, uvoz pa za 3 odstotke. Vendar pa tudi to povečanje ni povsem kito potreb proizvod- nje, ki je naraščala hitreje, ka- kor smo pričakovali. Pomanj- kanje surovin in reprodukcijs- kih potrebščin še zmerom ču- timo, v industriji motorjev in v elektroindustriji. Čuti se je bilo zlasti potrebo po večjih količinah posameznih vrst va- ljanih izdelkov. Zda se je uvoz teh izdelkov zmanjšal, iz- zov pa povečal, tako da so na- raščajoče potrebe industrije krite z domačo proizvodnjo pa tudi z večjo uporabo zalog.

Strokovnjaki poudarjajo, da se bo preskrba industrije do konca leta še boljšala, kar po- meni, da bodo potrebe gospo-

potrebnih stroškov, kolikor iz- sklada za upravljanje ni mo- goče kriti stroškov upravlja- nja in tekočega vzdrževanja, krijejo nosilci stanovanjske pravice v tisti hiši skupno z višino najemnine.

Sprejem novih članov ZK na avto cesti

Beograd, 21. okt. Glavni štab mladinskih delovnih brigad je predložil za sprejem v Zvezo komunistov 5371 deklet in fan- tok, ki so se pri delu posebno izkazale. Na avtocesti je bilo sprejetih v organizacijo Ljud- ske mladine 1641 mladincev in mladink.

Svečanosti v Kragujevcu

Kragujevac, 21. okt. (Tanjug). Današnjim svečanostim ob ob- letnici dneva osvoboditve Krag- ujevca 21. oktobra in streljan- ja 7 tisoč rodoljubov leta 1941 sta prisostvovala tudi podpred- sednik ZIS Mijalko Todorović in organizacijski sekretar CK Zveze komunistov Srbije Dušan Petrovič.

Na svečani seji ObLO so po- častili spomin borcev NOV in osvoboditev mesta, nato pa je predsednik ObLO Blagoje Ko- jadnović govoril o pojavnem razvoju mesta in njegovi per- spektivi.

Po svečani seji so na osred- njo grobnico ustrljenih rodol- jubov položili vence družbeno- političnih organizacij. Na enem izmed 33 grobov so nato odkri- li spomenik oktobrskim žrtvam.

Varčevanje z lesom

S čim vse bi nadomestili les — Modernizacija tehnološkega procesa v podjetjih lesne industrije

Beograd, 21. okt. (Tanjug). — S perspektivnim planom razvo- ja ter pospeševanjem gozdar- stva in lesne industrije do leta 1964, ki ga je sprejelo Zdrže- nje lesne industrije, je predvi- deno znatno bolj racionalno iz- koriščanje gozdov. Skupna seč- nja in proizvodnja industrijs- kih surovin se bo leta 1964 po- večala v primerjavi z lansko za 20 %, kar bo omogočeno z ure- ditvijo plantažnih gozdov in zgraditvijo novih prometnih zvez do velikih gozdov, ki jih še ne izkoriščamo. Predvideno je tudi, da bo potrošnja znatno presežala proizvodnjo, zlasti re- zanega gradbenega lesa.

Da bi nadoknadili pomanj- kanje tehničnega lesa, ki ga bomo prihodnja leta čedalje bolj čutili, bomo les zamenjali z drugimi snovmi, delno pa ga uvažali. Zamenjali bi ga z je- klom, aluminijem, cementom in plastičnimi snovmi in tako v gradbeništvu leta 1964 prihr- anili kakih 120.000 kubikov re- zanega gradbenega lesa iglav- cev. S tipiziranjem gradbenega mizarstva in zmanjšanjem ko- licine odpadkov pa bi ga prihr- anili 34.000 kubikov.

Znatno povečana proizvodnja nekaterih lesnih izdelkov in kartonske embalaže bi zame- njala izkoriščanje rezanega gradbenega lesa iglavcev v in- dustriji. Strokovnjaki poudar- jajo, da pomanjkanje te suro- vine ne bi negativno vplivalo na proizvodnjo in potrošnjo le- snih izdelkov. — Proizvodnja umetnih lesenih plošč in fur- nirja se bo povečala leta 1964 v primerjavi z lanskim letom za kakih 80 odstotkov celuloze pa za 120 odstotkov. Posebno povečanje (blizu 140 odstotkov v primerjavi z lanskim) je predvideno v proizvodnji pa- pirja, kartona in lepenske. Tako bi potrošnja papirja in kartona od lanskih 7,9 kg narasla v letu 1964 na 18,6 kg na prebivalca. Ker je v večini podjetij te

IZHAJA VSAK DAN
UREJUIJE GA UREDNIŠKI ODBOR
Miran Zakrjak, Aleksander Javornik, Pavle Zrimšek, Rudi Vogrič (notranjopolitično in gospodarsko področje) — Milan Šega, Cene Kranjc (kultura, prosveta) — France Drenovec (znanja politika) — Boštjan Zagar (dnevna redakcija) — Milan Starin (dopisništvo) — Bojan Aldič (ljubljanska ru- brika) — Dušan Kuret (telesna razgled) — Ivan Kranjc (znan- nosti) — Dušan Vrtovec (teh- nični urednik)

DRUŠTVO LRS ZA ZDRUŽENE NARODE priredi v petek, 23. oktobra, ob 20. uri, v dvorani Slovenske filhar- monije proslavo dneva Združenih narodov z naslednjim sporedom:

SLAVNOSTNI GOVOR dr. SLAVKA ZORETA, Beethoven, IV. stavek iz IX. simfonije izvajajo Nada Vidmarjeva, Bogdana Stritarjeva, Mitja Gregorčič, Zdravko Kovač, zbor in orkester Slovenske filhar- monije, dirigira Bogo Leskovic.

Vabimo vse, da se te pomembne manifestacije v čim- večjem številu udeležijo. Vstop je prost. Brezplačne vstop- nice dobite pri blagajni Slovenske filharmonije v petek od 10. do 12.30 in zvečer pol ure pred proslavo.

Društvo LRS za Zdržene narode

DELO GENERALNE SKUPŠČINE ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV

Ustvarimo vsem na svetu človeka vredno življenje

Izvajanja jugoslovanskega predstavnika dr. Branka Karapandže v odboru za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja

NEW YORK, 21. okt. (Tanjug). Odbor Generalne skupščine za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja je nadaljeval razpravo o delih poročila ekonomske-socialnega sveta, ki se nanašajo na socialna vprašanja, vprašanja mednarodnega otroškega sklada, populacije in podobno. Med govorniki je bil tudi jugoslovanski predstavnik dr. Branka Karapandža.

Dr. Karapandža je ugotovil, da je bilo delo OZN na socialnem področju letos uspešnejše kot lani, vendar dve tretjini prebivalstva na svetu še vedno živita v težavnih socialnih razmerah in bedi, medtem ko ostali del razpolaga z materialnimi in finančnimi sredstvi, s katerimi bi bilo moč zagotoviti človeka vredno življenje vsemu človeštvu.

Medtem ko je industrijskim državam laže odvrniti posledice zaradi prirastka prebivalstva, pa se posledice v relativno zaostalih področjih zelo ostro kažejo v treh oblikah: prvič, v

povečanem pritisku prebivalstva, v že tako gosto naseljene države, zaradi česar zastaja povečanje produktivnosti dela, posebnost v kmetijstvu; drugič, v večji potrebi po prenosu kapitala, kar je treba večji del narodnega dohodka prispevati za to, da ostane oprema povečanega števila delavcev vsaj na sedanjih ravni; naposled pa v dodatnih težavah v skrbstvu za otroke, na katere odpade v azijskih, afriških in latinsko-ameriških delih skoraj polovica celotnega prebivalstva, v industrijskih državah pa največ 30%.

Dr. Karapandža je nadalje dejal, da se je od ustanovitve mednarodnega otroškega sklada v decembru leta 1956 rodilo na svetu nad milijardo otrok in da od tega skoraj 200 milijonov otrok ni doživelo svojega prvega rojstnega dne. Drugi del, približno 650 milijonov otrok, je v zadnjih trinajstih letih stalno trpel lakoto in je bil izpostavljen raznim epidemičnim boleznim. Jugoslovanski predstavnik je poudaril, da demografi

napovedujejo, da se bo v prihodnjih 12 in pol letih število otrok povečalo za poldrugo milijardo, ter se je uprl zahtevi, da bi v prihodnjem letu zmanjšali sredstva mednarodnega otroškega sklada od 23 na 22,5 milijona dolarjev. Poudaril je, da bi moralj nasprotno ta sredstva v bližnji prihodnosti povečati na 50 milijonov dolarjev na leto.

Dr. Karapandža je potem s podatki prikazal, kako je Jugoslavija v svojem pospešenem gospodarskem razvoju in procesu spreminjanja iz zaostale agrarne v industrijsko razvito državo imela pred očmi, da bi bil socialni razvoj v skladu s splošnim ekonomskim razvojem. V decentralizaciji celotnega družbenega življenja so bila ustrezno vključena tudi področja kulture, prosvete in socialnega skrbstva, kar se v materialni obliki izraža v brezplačni zdravstveni zaščiti za številne kategorije državljanov, v obveznem zavarovanju za vse državljanke v delovnem razmerju in v popolnoma brezplačnem šolanju od najnižjih do najvišjih šol. Hkrati je gospodarskim uspehi, o čemer pričča letno povečanje narodnega dohodka v zadnjem času za 12%, rešeno povečanje industrijske proizvodnje za 13% in povečanje osebne porabo za 9%, pa Jugoslavija zaostaja v urejanju stanovanjskega problema zaradi tega, kako dobiti sredstva za financiranje tega načrta, kot je to v vseh delih, ki v glavnem s lastnimi silami odpravljajo podedovano družbeno zaostalost.

Na zaključku je jugoslovanski predstavnik sprožil pobudo, naj bi odbor našel boljše in hitrejše postopke za sestavo in sprejem konvencije o človeških pravicah, tako da bi se lahko bolj posvetili proučevanju teh preostalih socialnih problemov, z urejanjem katerih ni moč še naprej odlašati.

V nadaljevanju debate o Tibetu je danes nizozemski predstavnik podprl predlog Irške in Malaje za vključitev tega vprašanja na dnevni red Generalne skupščine, medtem ko so se delegati Romunije, Poljske, Velike Britanije in Švedske izrekli proti predlogu.

V NEKAJ VRSTAH

POSILANICA HRUŠČEVA EISENHOWERJU

WASHINGTON, 21. okt. (AP). Funkcionarji State Departmenta so potrdili, da je premier Hruščev prejšnjo sredo poslal zaupno posilnico, predsedniku Eisenhowerju, ki se nanaša na vprašanja Daljnega vzhoda in Kitajske, vključno tudi problem Tajvana.

MAJOR MATOS ARETIRAN. HAVANA, 21. okt. (AFP-Reuters). Danes so uradno sporočili, da je bil kubanski major Huberto Matos aretiran zaradi subverzivne dejavnosti in politične aktivnosti proti vladni oblasti. Matos je bil aretiran po dveh letih pobega iz Kube, kjer je bil član vojaškega gibanja. Matos je bil aretiran po dveh letih pobega iz Kube, kjer je bil član vojaškega gibanja.

ODLOŽENE OBČINSKE VOLITVE V ITALIJI

RIM, 21. okt. (AFP). Italijanski parlament je z 239 proti 212 glasovom sprejel predlog vlade o preložitvi delnih občinskih volitev v 200 občin. Delne občinske volitve bodo prihodnje leto v istem času kot splošne volitve v nove pokrajinske svete.

MIKOJAN NA FINSKEM

MOSKVA, 21. okt. (AFP). Prvi podpredsednik ministrskega sveta ZSSR Anastas Mikojan bo jutri odpotoval v letalno v Helsinkih na uradni obisk.

TANGER, 21. okt. (AFP). Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas, ki je bil osam dni na obisku v Maroku, je prišel v Tanger. Preko Madrida bo odpotoval v Tunizijo. V Rabatu se je ministrski predsednik Abas dvakrat sestal z maroškim kraljem. Na sliki: Ferhat Abas v razgovoru z maroškim kraljem.

ODNOSI MED VZHODOM IN ZAHODOM

Francija proti decembru

Po mnenju Pariza bi bilo bolje, če bi bil sestanek na najvišji ravni šele spomladi — Prvi komentar Londona

PARIZ, 21. okt. (Reuters). Francoska vlada sodi, da bi morala biti konferenca predsednikov štirih vlad Vzhoda in Zahoda šele spomladi. Sporočilo, ki so ga objavili po današnjem sestanku ministrskega sveta, katerega je predsedoval general de Gaulle, poudarja, da francoska vlada pozdravlja predsedniško konferenco, da pa sodi, da jo je treba skrbno pripraviti, in sicer na prejšnji konferenci predsednikov zahodnih držav ali vlad.

Sporočilo pravi, da je Francija trdno odločena delovati za zboljšanje odnosov med Vzhodom in Zahodom. Če se bodo v tem pogledu v prihodnjih nekaj mesecih pokazali ugodni znaki, ki jih bo moč preveriti ob razpravah v OZN in položaju v jugovzhodni Aziji, na Bližnjem vzhodu in v Afriki, bo kot rezultat tega lahko nastalo na svetu združenje, ki bi pripeljalo do boljših pogojev za razpravo o spornih svetovnih vprašanjih.

Sporočilo nato pravi: »Francija zato v načelu z zadovoljstvom pozdravlja predlog o skličenju konference štirih predsednikov vlad, o čemer je že bilo govora med predsedniki vlad in vodilnimi osebnostmi, ki so v diplomatski izmenjavi gledali.« Na drugi strani francoska vlada sodi, da je potrebno, da bi pred takšno konferenco znatno popustila napekost, k čemur je treba težiti.

SESTANEK HRUŠČEVA - DE GAULLE

PARIZ, 21. okt. (Reuters). Iz poučenih virov v Parizu je prišla vest, da je bilo med Sovjetsko zvezo in Francijo doseženo soglasje o sestanku med predsednikom De Gaulleom in ministrskim predsednikom Hruščevom. Ni pa se znano, kdaj in kje se bosta oba državnika sestala.

Stavka jeklarjev »škodljiva« za ZDA

Pittsburg, 21. okt. (Reuters). — Federalna sodišča v Pittsburgu je označilo stavko 500.000 delavcev v jeklarnah kot škodljivo za narodno gospodarstvo in varnost države. Stavka je bila razglašena za nezakonito, kar pomeni, da delavci ne morejo biti prisiljeni, da se vrnejo na delo.

Šanjanje delavskih plač s tem ni bila spremenjena dvajsetletna praksa, v kateri so vprašanja organizacije dela urejali sporazumno med delavci in delodajalci. Delovna pravila se na našajo na določitev števila delavcev v posameznih oddelkih, čas oddihla med delom, modernizacijo procesa proizvodnje itd. Stavkajoči dokazujejo s podatki, da sedanji sistem ni zaviral proizvodnje in da je edini namen delodajalcev, vpletati dik-taturo v industrijo. To je kazen spotike. Kar zadeva zvišanje mezd, so se že zelo približali kompromisu. Predstavniki stavkajočih, ki so zahtevali za 15 centov višjo plačo na uro, so popustili za 4 cente. Delodajalci bi bržkone privolili tudi v več kot 11 centov, s pogojem, da bi obveljala njihova zahteva delovnih pogojev. Toda delavci so gledali ostali nepopustljivi. Predsednik sindikata jeklarske industrije Macdonald je izjavil, da je moč delovna pravila revlirati »samo preko mrtvih trupel delavcev«.

Vendar so stavkajoči predlagali, naj bi ustanovili odbor, ki bi proučil to vprašanje, o zviš-

Vzhoda in in Zahoda sklicat spomladni prihodnje leto.

Predstavniki britanskega zunanjega ministrstva je danes dejal, da bi morala biti po mnenju Velike Britanije predsedniška konferenca med Vzhodom in Zahodom čimprej, da bi izkoristili sedanje ugodno mednarodno vzdušje.

Predstavniki Bele hiše za tisk Hagerty je danes sporočil novinarjem, da je predsednik ZDA Eisenhower pripravljen v bližnji prihodnosti sestati s šefi zahodnih vlad. Sporočilo o tem so objavili takoj potem, ko se je predsednik ZDA seznanil s komunikacijem francoske vlade, v katerem je izražena želja, da bi bila konferenca najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda spomladi.

Boj za demokracijo

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

TRST, 21. okt. Čeprav na videz manj pomembno, je vprašanje tujakšnih delavskih združenj eno izmed perečih političnih vprašanj Trsta, Gorice in Vidma. Že dolgo časa se namreč vleče spor o upravljanju te stare delavske družne organizacije, ki je bila ustanovljena s sredstvi članov, sčasoma pa so le-ti pridobili v njej pravico upravljanja. Danes se združniki spet potegujejo za svojo vlogo v upravnih organih DZ, toda ob njihovih težnjah se uveljavljajo tudi ozke strankarske koristi in različna stališča o demokraciji upravljanja.

Upravljanje Delavskih združenj je iztrgal iz rok ustanoviteljev fašizem. Odtlej se ni bil vzpostavil demokratični način upravljanja in razmere v organizaciji se vedno niso normalizirale. Letošnji odlok generalnega vladnega komisarja o volitvah upravnega odbora naj bi sicer končal dolgoletni komisarjski režim, toda temu odloku očita-jo, da vzpostavlja nekdanji fašistični zakon o upravljanju Delavskih združenj. Na osnovi tega odloka lahko izvolijo za družniški in šest članov upravnega sveta, pet pa za razne ustanove. Pri tem dobijo lista, ki jo izvoli večina združnikov, samo štiri, druga pa dve mesti. Sedanja ne-demokratična uprava, četudi bi izgubila na volitvah, se na ta način zagotovo ne bi razšla.

Stavka je v pravem pomenu besede majo temelje ameriškega gospodarstva, ker je jeklarska industrija njegov stebel. Ameriške jeklarne izdelujejo 147 milijonov ton jekla na leto. Jeklarska industrija oskrbuje s surovinami 40 odstotkov industrije potrošnih dobrin. Njeni proizvodi so prav tako bistveno važni za večino drugih industrij. Med stavko so zaloge jekla skoraj usahnile. V ZDA je ostalo le še kakih šest milijonov ton jekla. Okrog 250.000 delavcev v drugih industrijskih panogah je ostalo zaradi tega brez dela. Najbolj je prizadeta avtomobilska industrija, ki je začela zapirati tovarne. Ta proces se bo še nadaljeval, ker bo trajalo tri tedne do tri mesece, da bo obnovljena normalna proizvodnja jekla. Preskrbljene so samo Fordove tovarne, ker same izdelujejo jeklo za svoje potrebe.

V sto dneh stavke je industrija izgubila tri milijarde dolarjev oziroma 27,5 milijona ton jekla. Delavci so izgubili milijardo dolarjev v plačah. Država blagajna je ob 630 milijonov dolarjev, kolikor znaša zaveza na izgubljeni dohodek.

Uveljavljanje Taft-Hartleyevega zakona so stavkajoči obsodili kot ukrep, naperjen proti njim. Zakonu se bodo uklonili, toda ker je od izida tega spora predvsem odvisno, kakšno bodo bodoči odnosi med delavci in delodajalci, so delavci trdni, odločeni, da bodo branili pridobljene pravice. Če delodajalci ne bodo popustili, uveljavljanje Taft-Hartleyevega zakona ne bo imelo nobenega učinka. Predsednik sindikata Macdonald je izjavil, da bo stavka obnovljena po preteku 80 dni, s čimer bi se gospodarstvo znašlo pred polomom. V ameriški jeklarski industriji je položaj zdaj roj napet, kot je bil tedaj, ko se je stavka začela.

OB ROBU DOGODKOV

DRUGI RAZCEP

Desničarska frakcija japonske socialistične stranke na čelu s Suekirom Nišiom je sporočila, da se bo ocepila od stranke. Že nekaj tednov so politični opazovalci ugibali, kdaj bo prišlo do tega koraka, ker so vedeli, da namerava Nišio ustanoviti stranko v »liberalnejšem duhu«. To domnevo je še potrdilo dejstvo, da je ta frakcija bojkotirala letno skupščino socialistične stranke, ki se je končala pred tremi dnevi. Pričakujejo, da se bo Nišijeva frakcija še ta mesec prijavila v parlamentu kot posebna skupina.

V izjavi te skupine je rečeno, da je od združitve levega in desnega krila socialistične stranke leta leta 1955 zunanja politika stranke potekala v prid politiki KP Japonske. V notranji politiki zameri desno krilo levemu to, da se je preveč naslanjalo na sindikate, da je bilo od njih odvisno, ne da bi sploh lahko vplivalo na njihovo politiko. Desnica očita levici, da je liberalno-demokratska stranka Nobusuke Kišija izkoristila za svoje namene politiko nekaterih pomembnejših socialističnih voditeljev, ki sledijo »komunitetni liniji« v zunanji in notranji politiki. Ti očiti veljajo predvsem generalnemu sekretarju socialistične stranke Inadziru Asamumi, ki je spomladni vodil delegacijo stranke v Peking. Asamuma naj bi po mnenju desnice pokazal servilen odnos do LR Kitajske.

Dalje ni desnici všeč dejstvo, da je socialistična stranka pod tako močnim vplivom sindikatov. Po njenem mnenju stranka ne bi smela imeti razrednega značaja. Stranka naj bi bila samo množična. Njena razdejavnost po mnenju desnice vodila samo v brezplodno razredno borbo, do izvenparlamentarne in nezakonite taktike in do odtujevanja japonskim volivcem.

To je že drugi razcep v vrstah japonske socialistične stranke v devetih letih. Do prvega razcepa je prišlo leta 1951 predvsem zaradi nesoglasij glede zunanje politike. Levo krilo je zastopalo nevtralizem ter zavračalo mirovno pogodbo in kakršnokoli zvezo z ZDA. Desno krilo je zagovarjalo pripadnost Japonske »svobodnemu svetu« in ni nasprotovalo mirovni pogodbi, pač pa se je upiralo varnostnemu paktu, ki ga je Josida sklenil z ZDA.

Na parlamentarnih volitvah leta 1955 so socialisti nastopili združeno z enotnim programom za »samostojno zunanjo politiko« in »obrambo ustave«. Levi so dobili 89 mandatov, desni pa 67 mandatov in tako odzeli desnici v parlamentu dvotretjinsko večino, ki jo potrebuje za spremembo ustave, čemur nasprotujeta obe krili socialistične stranke.

Toda kljub združitvi obeh kril ni nikoli prišlo do notranje trdnosti v stranki. Ta je bila še zmeraj odvisna od spremenljivih odnosov med posameznimi voditelji in vplivnimi člani, ne pa na jasno izraženo akcijskem in političnem programu, ki je dejansko omenil zvođenel kompromis med stališčema obeh frakcij. To je bila tudi glavna ovira za uspeh na lanskih političnih in splošnih volitvah v letošnjih volitvah v senat.

Toda kljub majavi združitvi obeh kril socialistične stranke »bo pomoren razcep v njej oslabil japonsko levico na splošno. Saj je znano, da je do koalicijske med demokratsko in liberalno stranko v konservativno stranko prišlo šele po združitvi obeh socialističnih kril in iz strahu pred združenjo socialistično stranko. Zato se japonski tisk sprašuje, če razcep v socialističnih vrstah ne pomeni konca dvopartijskega sistema na Japonskem. Zanimivo bo namreč videti, kolikšna trdnost vlad med obema koalicijskima strankama v vladni konservativni grupaciji zdaj, ko je nevarnost združenja socialistične stranke minila.

Bip

Kuba bi kupila nova lovsku letala v Britaniji

London, 21. okt. (AP). Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je včeraj po sestanku s kubanskim veleposlanikom v Londonu Sergijem Roisom-Santamarinom dejal, da bo Velika Britanija kmalu sprejela sklep o predložitvi Kube, naj bi 17 starinskih britanskih letal, ki jih ima Kuba, zamenjala z reakcijskimi lovskimi letali. Kakor je poudaril veleposlanik Santamarina, so ta letala potrebna Kubi iz razlogov za obrambo dežele.

ZDA so zadnje dni izrazile nezadovoljstvo zaradi dobavljanja britanskih reakcijskih letal Kubi.

STAVKE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE

60 milijonov delovnih dni

WASHINGTON, 21. okt. (Tanjug). V ZDA je šlo v tem letu zaradi stavk doslej v izgubo okrog 60 milijonov delovnih dni, to je za 14 milijonov manj kot v vsem lanskem letu. Toda stavke v industriji jekla, ki je poglavitna največ zgrajenega delovnega časa, je zelo grožnja, ker je pol milijona delavcev na eni in dvanajst družo na drugi strani enako nepopustljivih.

To je najdaljša stavka kovinarjev v zgodovini ZDA. Delavci v jeklarnah so prenehali delati 15. julija, potem ko so se dva in pol meseca trajajoča pogajanja o novi kolektivni pogodbi končala z neuspехom. S posredovanjem vlade so bila pogajanja obnovljena, vendar brez uspeha. Posebna preiskovalna komisija, ki jo je imenoval predsednik Eisenhower, je zasedala ves prejšnji teden in proučevala stališča obeh strani, pozivala in posredovala ob pomoči ministra za dela Mitchella v zadnjem brezupnem prizadevanju, da bi našli kompromis. Eisenhowerjeva administracija v strahu zaradi posledic

na zaostritve stališča delodajalcev do delavcev. Izid te stavke ogroža predvsem zmag, kar zadeva delovne pogoje, ki jih je delavski razred izvajal v zadnjih 20 letih. Delavske sindikate v jeklarski industriji imajo za prednji odred ameriškega sindikalnega gibanja. Način, na kakršni so kovinarji poravnali svoje spore z delodajalci, je bil zgled delavcem na drugih gospodarskih področjih.

Velike jeklarske družbe so zahtevale, naj bi revidirali nekatera delovna pravila, ki so po njihovi oceni draga, zastarela in neučinkovita, meneci, da je prišel čas za ofenzivo po zakonodajnih ukrepih kongresa, naperjenih proti sindikatom. Družbe poudarjajo, da je organizacija dela v njihovi pristojnosti. In vztrajajo na stališču, da bi sprememba delovnih pravil omogočila naglo povečanje proizvodnje, kar bi upravičilo zvi-

šanje delavskih plač. S tem ni bila spremenjena dvajsetletna praksa, v kateri so vprašanja organizacije dela urejali sporazumno med delavci in delodajalci. Delovna pravila se na našajo na določitev števila delavcev v posameznih oddelkih, čas oddihla med delom, modernizacijo procesa proizvodnje itd. Stavkajoči dokazujejo s podatki, da sedanji sistem ni zaviral proizvodnje in da je edini namen delodajalcev, vpletati dik-taturo v industrijo. To je kazen spotike. Kar zadeva zvišanje mezd, so se že zelo približali kompromisu. Predstavniki stavkajočih, ki so zahtevali za 15 centov višjo plačo na uro, so popustili za 4 cente. Delodajalci bi bržkone privolili tudi v več kot 11 centov, s pogojem, da bi obveljala njihova zahteva delovnih pogojev. Toda delavci so gledali ostali nepopustljivi. Predsednik sindikata jeklarske industrije Macdonald je izjavil, da je moč delovna pravila revlirati »samo preko mrtvih trupel delavcev«.

Vendar so stavkajoči predlagali, naj bi ustanovili odbor, ki bi proučil to vprašanje, o zvi-

šanje delavskih plač. S tem ni bila spremenjena dvajsetletna praksa, v kateri so vprašanja organizacije dela urejali sporazumno med delavci in delodajalci. Delovna pravila se na našajo na določitev števila delavcev v posameznih oddelkih, čas oddihla med delom, modernizacijo procesa proizvodnje itd. Stavkajoči dokazujejo s podatki, da sedanji sistem ni zaviral proizvodnje in da je edini namen delodajalcev, vpletati dik-taturo v industrijo. To je kazen spotike. Kar zadeva zvišanje mezd, so se že zelo približali kompromisu. Predstavniki stavkajočih, ki so zahtevali za 15 centov višjo plačo na uro, so popustili za 4 cente. Delodajalci bi bržkone privolili tudi v več kot 11 centov, s pogojem, da bi obveljala njihova zahteva delovnih pogojev. Toda delavci so gledali ostali nepopustljivi. Predsednik sindikata jeklarske industrije Macdonald je izjavil, da je moč delovna pravila revlirati »samo preko mrtvih trupel delavcev«.

Vendar so stavkajoči predlagali, naj bi ustanovili odbor, ki bi proučil to vprašanje, o zvi-